

**ZAŁĄCZNIK NR 1 DO UCHWAŁY NR VI./ 22/2015 RADY GMINY
JANOWICE WIELKIE Z DNIA 26 MARCA 2015 R.
w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania
przestrzennego Gminy Janowice Wielkie**

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY JANOWICE WIELKIE**

ZESPÓŁ AUTORSKI:

Mgr inż. Juliusz Korzeń – Główny projektant
Mgr inż. Jarosław Róg – zagadnienia przestrzenne
Mgr Adrian Domagała – zagadnienia ochrony środowiska

Janowice Wielkie 2015 r.

SPIS TREŚCI:		
	Wprowadzenie	Str. 5
	Część I – uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego	Str. 6
1.	Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu	Str. 6
1.1.	Położenie i powiązanie z otoczeniem	Str. 6
1.2.	Podstawowe dane o gminie	Str. 6
1.3.	Układ osadniczy wsi Janowice Wielkie	Str. 7
1.4.	Pozostałe wiejskie układy osadnicze	Str. 8
1.5.	Informacja o obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego	Str. 9
1.6.	Rekomendacje z planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego	Str. 9
1.7.	Rekomendacje z gminnej strategii rozwoju	Str. 11
2.	Stan ład przestrzennego i wymogi jego ochrony	Str. 11
3.	Stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkość i jakość zasobów wodnych oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody, krajobrazu kulturowego	Str. 12
3.1.	Położenie geograficzne	Str. 12
3.2.	Geologia, geomorfologia i gleby	Str. 12
3.3.	Hydrologia	Str. 14
3.4.	Klimat	Str. 15
3.5.	Lasy i tereny zieleni	Str. 15
3.6.	Chronione gatunki flory	Str. 16
3.7.	Chronione gatunki fauny	Str. 17
3.8.	Uwarunkowania rozwoju produkcji rolnej i leśnej	Str. 18
4.	Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	Str. 18
4.1.	Rys historii wsi Janowice Wielkie i jej zabytki	Str. 18
4.2.	Rys historii pozostałych wsi i ich zabytki	Str. 20
4.3.	Zabytki archeologiczne	Str. 24
4.4.	Zagrożenia środowiska kulturowego	Str. 25
5.	Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia	Str. 25
5.1.	Uwarunkowania demograficzno-społeczne	Str. 25
5.2.	System obsługi mieszkańców	Str. 26
6.	Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia	Str. 27
7.	Potrzeby i możliwości rozwojowe gminy	Str. 28
7.1.	Uwarunkowania rozwoju produkcji i usług	Str. 28
7.2.	Uwarunkowania rozwoju rekreacji i turystyki	Str. 28
8.	Stan prawny gruntów	Str. 29
9.	Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych	Str. 29
9.1.	System ochrony przyrody i tereny wskazane do ochrony	Str. 29
10.	Obszary naturalnych zagrożeń geologicznych	Str. 32
11.	Złóża kopalin, tereny górnicze oraz zasoby wód podziemnych	Str. 32
12.	Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami	Str. 33
12.1.	Komunikacja drogowa	Str. 33
12.2.	Komunikacja kolejowa	Str. 34

12.3.	Zaopatrzenie w wodę	Str. 34
12.4.	Odprowadzenie i unieszkodliwianie ścieków	Str. 34
12.5.	Ciepłownictwo i gazownictwo	Str. 35
12.6.	Elektroenergetyka	Str. 35
12.7.	Telekomunikacja	Str. 35
12.8.	Gospodarka odpadami	Str. 36
13.	Uwarunkowania dotyczące terenów zamkniętych	Str. 36
14.	Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych	Str. 36
15.	Uwarunkowania ochrony przeciwpowodziowej	Str. 36
16.	Synteza uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego-identyfikacja głównych problemów rozwoju przestrzennego gminy	Str. 36
	Część II – kierunki rozwoju przestrzennego	Str. 38
1.	Cele rozwoju przestrzennego	Str. 38
2.	Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów	Str. 38
2.1.	Kierunki rozwoju układu przestrzennego oraz terenów produkcji i usług	Str. 39
2.2.	Kierunki rozwoju terenów produkcji i usług	Str. 41
3.	Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów	Str. 41
4.	Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego	Str. 49
4.1.	Kierunki ochrony przyrody i krajobrazu	Str. 49
4.2.	Podstawowe zasady ochrony środowiska przyrodniczego	Str. 49
4.2.1.	Zasady ochrony przyrody nieożywionej i gleb	Str. 49
4.2.2.	Zasady ochrony zasobów wodnych	Str. 50
4.2.3.	Zasady ochrony lądowych ekosystemów nieleśnych i flory	Str. 50
4.2.4.	Zasady ochrony ekosystemów leśnych	Str. 51
4.2.5.	Zasady ochrony fauny	Str. 51
4.2.6.	Zasady ochrony przyrody w obszarach Natura 2000 oraz w obrębie Rudawskiego Parku Krajobrazowego	Str. 51
5.	Kierunki i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	Str. 52
5.1.	Zasady ochrony dóbr kultury i krajobrazu	Str. 52
5.2.	Kierunki ochrony dziedzictwa archeologicznego	Str. 53
5.3.	System stref ochrony konserwatorskiej	Str. 53
6.	Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej	Str. 53
6.1.	Kierunki rozbudowy układu komunikacji drogowej	Str. 53
6.2.	Kierunki rozbudowy układu komunikacji rowerowej i pieszej	Str. 54
6.3.	Kierunki rozbudowy systemu zaopatrzenia w wodę	Str. 54
6.4.	Kierunki odprowadzenia i unieszkodliwiania ścieków	Str. 55
6.5.	Kierunki modernizacji systemu ciepłownictwa i gazownictwa	Str. 55
6.6.	Kierunki modernizacji elektroenergetyki	Str. 55
6.7.	Kierunki modernizacji telekomunikacji	Str. 56
6.8.	Kierunki gospodarki odpadami	Str. 56
7.	Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym	Str. 56
8.	Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania	Str. 56

	przestrzennego oraz obszary, dla których gmina zamierza sporządzić plany miejscowe	
9.	Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej oraz rozwój bazy turystyczno-rekreacyjnej	Str. 57
9.1.	Kierunki rozwoju produkcji rolnej	Str. 57
9.2.	Kierunki rozwoju produkcji leśnej	Str. 57
9.3.	Kierunki rozwoju rekreacji i turystyki	Str. 57
10.	Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych	Str. 58
11.	Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny	Str. 59
12.	Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady	Str. 59
13.	Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji.	Str. 59
14.	Inne obszary problemowe	Str. 59
15.	Zasady prowadzenia polityki przestrzennej	Str. 59
16.	Synteza ustaleń projektu zmiany studium	Str. 60

UKŁAD CZĘŚCI GRAFICZNEJ

Rysunek zmiany Studium pt. „Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Janowice Wielkie – uwarunkowania i kierunki ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rozwój struktury funkcjonalno – przestrzennej” – w skali 1:10 000.

WPROWADZENIE

1. Długofalowe planowanie rozwoju ma szczególne znaczenie dla ukierunkowania działalności samorządów gminnych w sferze gospodarki przestrzennej. Wspólnym mianownikiem dla rozwiązywania problemów społecznych i gospodarczych w tej sferze jest właściwe wykorzystanie zasobów przestrzeni. Równoważenie rozwoju sfer środowiskowej, społecznej i gospodarczej, odbywające się bez degradacji środowiska, to jedyny możliwy i najbardziej obiecujący kierunek wspólnych działań. Takie podejście ma szczególne znaczenie na terenie Gminy Janowice Wielkie, której znaczną część zajmuje Rudawski Park Krajobrazowy, powołany dla ochrony wyróżniających się pod względem przyrodniczym i krajobrazowym terenów Rudaw Janowickich oraz trzy obszary Natura 2000. Kierunek przemian nie prowadzący do krótkotrwałego dobrobytu kosztem degradacji środowiska, przyjazny środowisku i ludziom spełnia rozwój zrównoważony – jest podstawą dla przyjętych w zmianie studium rozwiązań przestrzennych.
2. Ukierunkowaniu rozwoju przestrzennego oraz społeczno-gospodarczego Gminy służą dwa dokumenty, stanowiące podstawowe elementy jej systemu planowania strategicznego:
  - studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, integrujące priorytety rozwoju, społecznego i gospodarczego z rozwojem przestrzennym gminy, przy jednoczesnej ochronie zasobów środowiska przyrodniczego krajobrazu i dziedzictwa kulturowego;
  - strategia rozwoju Gminy, określająca jego podstawowe cele oraz plan działań, służących wdrożeniu ustaleń przyjętych w tym dokumencie.
3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest podstawowym dokumentem planistycznym, służącym określeniu jej polityki przestrzennej i sporządzonym dla całego jej obszaru na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zawiera ono syntetyczny zestaw danych na temat stanu środowiska przyrodniczego i kulturowego, zagospodarowania przestrzennego gminy, a także funkcjonowania jej systemów komunikacyjnych i uzbrojenia technicznego. Jest ono także podstawowym źródłem informacji koordynacyjnych dla opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz przygotowania decyzji o warunkach zabudowy wydawanych w przypadku braku planu miejscowego i decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Zgromadzony w studium zasób informacji może być wykorzystywany nie tylko dla prowadzenia polityki przestrzennej, ale także dla sporządzania programów gospodarczych i inwestycyjnych, promocji oraz opracowania ofert inwestycyjnych dla potencjalnych inwestorów, którzy zechcą uczestniczyć w rozwoju gospodarczym gminy.
4. Zmiana Studium sporządzona dla gminy Janowice Wielkie po uzyskaniu stosownych opinii i uzgodnień, i wyłożeniu do publicznego wglądu oraz wprowadzeniu wynikających stąd uwag, została uchwalona uchwałą Rady Gminy Janowice Wielkie nr ..... z dnia..... 2015 r.

CZĘŚĆ I.

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENU

1.1. Położenie i powiązanie z otoczeniem

1. Gmina Janowice Wielkie położona jest w południowo-zachodniej części woj. dolnośląskiego i zajmuje powierzchnię 58,09 km². Ma ona charakter górski i podgórski; jej obszar obejmuje fragmenty dwóch pasm: Gór Kaczawskich i Rudaw Janowickich oddzielonych doliną Bobru – główną osią hydrologiczną gminy. Od strony zachodniej teren jej obniża się, przechodząc w płaską Kotlinę Jeleniogórską. Występują tu znaczne różnice wysokościowe od 320 m. n.p.m. w okolicy Trzczańskich Mokradłach do 878 m. n.p.m. na szczycie góry Wołek w Rudawach Janowickich. Gmina graniczy od północy z gminą Wojcieszów i Świerzawa, od południa z gminami: Marciszów, Kamienna Góra i Mysłakowice; od zachodu z gminami: Jelenia Góra i Jeżów Sudecki; od wschodu zaś z gminą Bolków.
2. Ważnym elementem struktury przestrzennej gminy są tereny chronione - 2.543 ha jej powierzchni znajduje się w obszarze Rudawskiego Parku Krajobrazowego, utworzonego w 1989 r. Cenne przyrodniczo tereny Gminy obejmują ponadto unikalne zbiorowiska roślinne na terenach podmokłych oraz siedliska chronionych gatunków roślin i zwierząt. Ich występowanie oraz bliskie sąsiedztwo ośrodków turystyczno – wypoczynkowych w Karkonoszach
3. Gmina ma charakter rolniczo-leśny, lasy skupione są tu przede wszystkim w rozległym kompleksie w jej południowej oraz północno-wschodniej części i zajmują około 40% powierzchni. Na pograniczu w/w obszarów leśnych i rozległych terenów rolnych rozwinął się układ osadniczy gminy z jego głównym ośrodkiem – Janowicami Wielkimi. Pozostałe miejscowości zachowały podobnie jak ośrodek gminny swój historycznie ukształtowany, często wykształcony jeszcze w okresie średniowiecza układ zabudowy.
4. Przez obszar gminy przebiega droga krajowa nr 3, łącząca Skandynawię poprzez Szczecin Legnicę – Bolków - Jelenią Górę – przejście graniczne w Jakuszycach z południem Europy. Droga ta stanowi główną oś komunikacyjną obszaru Gminy oraz całej Kotliny Jeleniogórskiej i ma zasadnicze znaczenie dla powiązań komunikacyjnych tych terenów z otoczeniem w skali lokalnej i regionalnej.

1.2. Podstawowe dane o gminie

Podstawowe dane statystyczne, dotyczące gminy i miasta w/g informacji udostępnionych przez GUS (stan na koniec na 2013 r.) oraz UG (ze stanem na czerwiec 2014 r.) są następujące:

Tabela 1. Podstawowe dane statystyczne

Lp.	Cecha	Dane dla gminy
1	Powierzchnia gminy ogółem w ha	5809
2	Użytki rolne w ha (razem)	2962
3	Lasy i grunty leśne w ha	2366
4	Pozostałe grunty i nieużytki	480
5	Powierzchnia gruntów w gestii jedn. Samorządu terytorialnego w ha	200,3
6	Liczba sołectw ogółem	6
7	Liczba miejscowości ogółem	6
8	Liczba ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania ogółem	4271
9	Przyrost naturalny na 1000 osób	-0,5
10	Mężczyźni	2098
11	Kobiety	2173
12	Obiekty turystyczne zbiorowego zakwaterowania	13
13	Ilość przedszkoli	1
14	Ilość miejsc w przedszkolach (1 przedszkole)	84
15	Ilość miejsc w szkołach podstawowych(1 szkoła podstawowa)	170
16	Ilość miejsc w gimnazjach (1 gimnazjum)	79
17	Ilość przychodni zdrowia	1
18	Ilość szpitali	1
19	Ilość aptek	2
20	Ilość bibliotek i filialnych placówek bibliotecznych	4
21	Liczba sklepów	17
22	Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej ogółem (w km)	48,4
23	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej (ogółem w km)	38,8
24	Ilość jednostek zarejestrowanych w systemie REGON	401

1.3. Układ osadniczy wsi Janowice Wielkie

1. W skład gminy wchodzi sześć sołectw. Są to miejscowości: Janowice Wielkie, Komarno, Radomierz, Mniszków, Miedzianka, Trzcianko. W zasadzie wszystkie w/w miejscowości są wsiami o średniowiecznej genezie, przeważają wsie o układzie łańcuchowym wsi ulicowych, wielodrożnic. Na terenach wiejskich dominuje zabudowa pochodząca sprzed II wojny światowej. Zabudowa ta na ogół zaspokaja obecne wymagania pod względem potrzebnej do życia i działalności gospodarczej powierzchni i kubatury, jednak jej stan techniczny często jest niedostateczny. Wyjątkiem są Janowice Wielkie, w której coraz bardziej widoczna jest zabudowa jednorodzinna o niskiej intensywności, wybudowana na przestrzeni ostatnich lat.
2. Janowice Wielkie – największa miejscowość na obszarze gminy będąca lokalnym ośrodkiem administracji i usług, położona jest w Przełomie Janowickim pomiędzy G. Ołowianymi na północy i Rudawami Janowickimi na południu. Jej zabudowania zajmują obniżenie na lewym brzegu Bobru ciągną się około 3 km wzdłuż jego brzegu. Wieś ma raczej złożony układ przestrzenny. Część na prawym brzegu nawiązuje do układu wsi łańcuchowej, natomiast część na lewym brzegu ma charakter osiedla. Przeważają tu domy i zabudowa typu małomiasteczkowego, chociaż w

ostatnich latach powiększa się liczba zabudowy jednorodzinnej w części południowej wsi, w okolicach ulicy Zamkowej, gdzie koncentruje się budownictwo mieszkaniowe. Wieś jest lokalnym węzłem komunikacyjnym. Przebiega przez nią droga z Jeleniej Góry do Marciszowa, z którą krzyżuje się droga do Karpnik. Przez Janowice Wielkie biegnie linia kolejowa z Wrocławia do Jeleniej Góry. Janowice posiadają sporą sieć placówek handlowo-usługowych takich jak szkoła, przedszkole, biblioteka, ośr. zdrowia, bank.

1.4. Pozostałe wiejskie układy osadnicze

1. Poszczególne wsie wykazują zróżnicowanie pod względem układu zabudowy i jej charakteru, liczby mieszkańców, warunków zamieszkiwania oraz poziomu świadczenia podstawowych usług dla ludności. Połowa stanowi duże wsie o zwartej zabudowie, one też zapewniają najlepsze warunki pod względem dostępu do podstawowych usług oraz obsługi komunikacyjnej i zaopatrzenia w sieci infrastruktury technicznej. Na terenie gminy można wyróżnić następujące miejscowości, tworzące odrębne układy przestrzenne:

- 1) Komarno - duża malownicza wieś położona w północnej części gminy, tworzy typowo łańcuchowy układ, ciągnie się około 3,1 km wzdłuż potoku Komar. Część zabudowań położona jest w płaskiej dolinie Radomierki, i w tej właśnie części wsi daje się zauważyć zwiększający się ruch inwestycyjny w zakresie budownictwa jednorodzinnego. Górna część wsi sięga aż po Przełęcz Komarnicką w Grzbiecie Południowym Gór Kaczawskich. Przeważa tu zabudowa zagrodowa. Ukształtowanie terenu nie pozwala w tym miejscu na rozwój budownictwa mieszkaniowego. Przez praktycznie całą miejscowość biegnie droga z kierunku Jelenia Góra - Maciejowa (gdzie krzyżuje się z drogą krajową nr 3). W centrum wsi (przy kościele) odchodzi na wschód zmodernizowana przed paroma laty droga, która łączy wieś z miejscowością Radomierz. Do ważniejszych obiektów wsi należą: kościół parafialny, obiekty usług handlu, teren usług sportu i rekreacji oraz duży kompleks budynków produkcyjnych będący pozostałością dawnego PGR. Do wsi dociera miejska komunikacja autobusowa z Jeleniej Góry.
- 2) Radomierz - wieś łańcuchowa o zwartej zabudowie ciągnąca się około 2,2 km wzdłuż górnego biegu Radomierki. Różnica wzniesień wynosi prawie 150 m. Zabudowa usytuowana w zachodniej części wsi zajmuje kraniec Kotliny Jeleniogórskiej, a górna część wchodzi na zbocza Gór Kaczawskich aż po Przełęcz Radomierską. Dominującą formą zabudowy mieszkaniowej jest zabudowa o charakterze zagrodowym. Bardzo ważnym elementem przestrzennym Radomierza jest droga krajowa nr 3 biegnąca po północnej stronie wsi. Dzięki temu miejscowość posiada bardzo dobrą komunikację z Jelenią Górą. Na krańcach wsi znajdują się parkingi, obiekt gastronomiczny oraz dwie stacje paliw.
- 3) Miedzianka – wieś, która jest pozostałością dawnego miasteczka wzniesionego na Miedzianej Górze, uchodzącego za jedno z najładniejszych miasteczek Sudetów. W przeszłości stanowiło ważny ośrodek górniczy. W latach 70. XX w. na skutek szkód górniczych i związanych z tym niebezpieczeństw miejscowość praktycznie uległa likwidacji. Część budynków się zawaliła, część rozebrano. Na dzień dzisiejszy ocalało zaledwie kilkanaście budynków. Układ przestrzenny jest właściwie nieczytelny. Przez miejscowość biegnie droga prowadząca do Marciszowa. Jednym z nielicznych zachowanych obiektów jest kościół.
- 4) Mniszków – wieś łańcuchowa, zajmująca górną część doliny Miedzianego Potoku, ciągnie się około 1,6 km. Zabudowę tworzą zagrody wiejskie oraz nieliczne domy jednorodzinne. Wieś nie posiada zaplecza handlowo – usługowego, pozbawiona jest komunikacji autobusowej. Do miejscowości prowadzi lokalna droga asfaltowa dalej przechodząc w drogę gruntową pod Przełęcz Rędzińską.
- 5) Trzczańsko – duża wieś ciągnąca się około 3 km z luźno rozrzuconą zabudową wzdłuż Bobru. Wschodnia część graniczy bezpośrednio z Janowicami Wielkimi (okolice byłej fabryki papieru) natomiast zachodnia część stanowi przewężenie doliny Bobru. Zabudowa ma charakter zagrodowy, słabo rozwinięte jest zaplecze handlowe. Przez miejscowość przebiega główna linia kolejowa Wrocław – Jelenia Góra, która obsługuje znajdującą się tu niedużą stację kolejową. Przez wieś - wzdłuż rzeki Bóbr - przebiega droga powiatowa łącząca wieś z miejscowością Wojanów i dalej z Jelenią Górą. Obecnie przyjmuje charakter wsi letniskowej, w której rozwija się funkcja turystyki.

1.5. Informacja o obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego

1. Gmina Janowice Wielkie nie dysponuje obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego dla swego obszaru z dwoma wyjątkami. Do obowiązujących dokumentów planistycznych, sporządzonych na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym należą zmiany planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy obejmujące tylko jej fragmenty. Są to:
  - 1) Uchwała nr XVII/79/96 Rady Gminy Janowice Wielkie z dnia 26 kwietnia 1996 r. w sprawie wprowadzenia zmiany w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy Janowice Wielkie dotycząca zmian ustalonego użytkowania i zasad zagospodarowania terenów położonych w obrębie miejscowości: Miedzianka, Radomierz, Komarno, Trzczańsko i Mniszków;
  - 2) Uchwała nr XX/86/96 Rady Gminy Janowice Wielkie z dnia 16 września 1996 r. w sprawie wprowadzenia zmiany w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy Janowice Wielkie; wprowadza ona zmiany dotyczące ustalonego użytkowania i zasad zagospodarowania terenów położonych w obrębie miejscowości Komarno;
  - 3) Uchwała nr VI/18/99 Rady Gminy z dnia 08.marca 1999 r. w sprawie uchwalenia zmian miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Janowice Wielkie; przedmiotem zmiany są tereny położone po w miejscowości Radomierz, po obu stronach drogi krajowej nr 3;
  - 4) Uchwała nr VI/19/99 Rady Gminy z dnia 08.marca 1999 r. w sprawie uchwalenia zmian miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Janowice Wielkie; przedmiotem zmiany planu są tereny położone w miejscowościach Janowice Wielkie , Komarno i Radomierz.

2. Ważnym opracowaniem planistycznym, jakim objęta została znaczna część obszaru gminy jest Plan Ochrony Rudawskiego Parku Krajobrazowego, wykonany w latach 1996 – 1998 przez Jeleniogórskie Biuro Planowania i Projektowania w Jeleniej Górze i zatwierdzony w formie Zarządzenia - decyzja nr 5/98 Wojewody Jeleniogórskiego z dnia 26 maja 1998 r. w sprawie zatwierdzenia Planu ochrony Rudawskiego Parku Krajobrazowego wraz z otuliną. W związku ze zmianami ustawy z dnia 16 października 1991 r. na podstawie której sporządzony i zatwierdzony został ten plan, które wprowadziła ustawa z dnia 7 grudnia 2000 r. plan ten stracił swą ważność, gdyż ustawa ta wprowadziła nowy tryb ich ustanawiania w formie rozporządzenia Wojewody. W związku z powyższym ustalenia zawarte w tym planie nie mają charakteru wiążącego dla planów miejscowych, a także i dla studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Należy jednak ustalenia te traktować jako wytyczne i postulaty, które winny być respektowane w możliwie jak najszerszym stopniu. W ramach tak ujmowanego ukierunkowania rozwoju przestrzennego gminy, który będzie eksponował i chronił walory jej środowiska przyrodniczego i kulturowego.

1.6. Rekomendacje z planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego

1. Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Dolnośląskiego uchwalony w 2002 roku uwzględnia i precyzuje podstawowe uwarunkowania, cele strategiczne i kierunki polityki przestrzennej, oraz określa zasady organizacji struktury przestrzennej, w tym:
  - podstawowe elementy sieci osadniczej
  - rozmieszczenie infrastruktury społecznej, technicznej i innej
  - wymagania w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i ochrony dóbr kultury – z uwzględnieniem obszarów podlegających szczególnej ochronie
  - wymagania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej
  - obszary strategiczne dla zagospodarowania przestrzennego

2. Zgodnie z hierarchicznym podziałem obszaru województwa Gmina Janowice Wielkie jest ośrodkiem lokalnym o funkcji usługowej, dla której ustala się funkcję organizacji racjonalnej obsługi zaplecza rolniczego na szczeblu lokalnym, podstawowym dla sprawnego funkcjonowania rolnictwa, funkcje rekreacji, gospodarki leśnej oraz poprawy warunków życia ludności wiejskiej w ramach wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich.

3. Plan ustala 6 stref funkcjonalnych o zróżnicowanej polityce przestrzennej. Obszar gminy Janowice Wielkie należy do strefy **górskich obszarów rolno – leśnych Sudetów** o dominujących funkcjach ochrony walorów środowiska, przeznaczona do rozwoju funkcji ochronnych, rozwoju funkcji turystyczno – rekreacyjnych i uzdrowiskowych z wykorzystaniem położenia przy granicy polsko-czeskiej. Kierunki polityki przestrzennej dla tej strefy są następujące:
- zwiększenie potencjału i poprawa bazy dla turystyki i rekreacji,
  - adaptowanie zespołów zabytkowych dla pełnienia funkcji turystycznych i rekreacyjnych,
  - rozwój agroturystyki w połączeniu z gospodarstwami ekologicznymi,
  - rozwój ośrodków sportów zimowych
  - ochrona krajobrazu kulturowego, ze szczególnym uwzględnieniem architektury regionalnej,
  - utworzenie drogi „Śródsudeckiej” jako elementu aktywizacji turystycznej obszaru pogranicza,
4. W zakresie systemów ochrony zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych plan ustala utworzenie Kaczawskiego Parku Krajobrazowego jako jedno z zadań umieszczonych również w Programie rozwoju zrównoważonego i ochrony środowiska woj. Dolnośląskiego.
5. W zakresie kierunków polityki przestrzennej dotyczącej rolnictwa i gospodarki leśnej plan ustala m.in.:
- zapewnienie warunków dla rozwoju i niezbędnych przekształceń rolnictwa w obszarach górskich: preferencje dla rozwoju hodowli bydła i owiec przy wykorzystaniu trwałych użytków zielonych, preferencje dla uprawy roślin pastewnych, promowanie niekonwencjonalnych form produkcji (zielarstwo, pszczelarstwo), wspieranie całorocznej agroturystyki.
  - zwiększenie lesistości województwa – lokalizacja zalesień powinna zapewniać zmniejszenie rozdrobnienia i rozproszenia kompleksów leśnych. Gmina Janowice Wielkie jest w grupie szczególnie preferowanych obszarów zwiększania lesistości.
6. W zakresie turystyki i wypoczynku plan ustala m.in.:
- stworzenie z turystyki i rekreacji źródeł rozwoju gospodarczego gmin w obszarach atrakcyjnych turystycznie,
  - osiągnięcie wysokich standardów w zakresie infrastruktury turystycznej i komunikacji w obszarach turystycznych,
  - kształtowanie przestrzeni turystycznej zgodnie z naturalną pojemnością i chłonnością terenów, w zgodzie ze środowiskiem przyrodniczym,
  - kompleksową modernizację bazy noclegowej.
- Kierunki polityki przestrzennej w zakresie infrastruktury turystycznej:
- rozbudowa i poprawa standardów bazy noclegowej i gastronomicznej w rejonach turystycznych,
  - zagospodarowanie turystyczne tras o znaczeniu ponadlokalnym tj. wodnych, rowerowych, pieszych,
- Strefy rozwoju turystyki funkcji krajoznawczej:
- stworzenie zintegrowanego systemu szlaków pieszych, rowerowych, w powiązaniu z innymi systemami w regionie oraz sąsiednich województwach i krajach,
  - wykorzystanie linii kolejowych istniejących i o ruchu zawieszonym jako ważnego elementu aktywizacji turystycznej obszaru pogranicza.
- Dla funkcji uzdrowiskowej:
- Promocja walorów oraz bazy uzdrowiskowej,
- Dla funkcji wypoczynkowo – krajoznawczej:
- rozwój turystyki w przyrodniczych, cennych krajobrazowo obszarach chronionych dla których turystyka jest szansą rozwoju, z uwagi na istniejące ograniczenia funkcji gospodarczej,
  - wspieranie rozwoju agroturystyki i ekoturystyki
  - rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnej oraz zabudowy letniskowej w strefie wypoczynku weekendowego.
7. W sferze komunikacji drogowej plan ustala :
- modernizację drogi krajowej na nr 3 i budowę obejścia osiedla Maciejowa oraz uzyskanie parametrów klasy GP na całym jej przebiegu.

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego nie uwzględnia się zadań rządowych, służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych, ponieważ dla województwa dolnośląskiego brak takich zadań.

1.7. Rekomendacje z gminnej strategii rozwoju

1. Strategia rozwoju gminy Janowice Wielkie na lata 2003-2018 (wg Uchwały Rady Gminy Janowice Wielkie nr II/16/2003 z dnia 23.01.2003 r. w sprawie przyjęcia strategii Rozwoju Gminy Janowice Wielkie) wskazuje kierunki długotrwałego i zrównoważonego jej rozwoju. Dokument ten stanowi obok studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, drugi podstawowy element gminnego systemu planowania strategicznego. W wyniku prac nad tym dokumentem sformułowano trzy cele strategiczne odpowiadające gospodarczej i społecznej płaszczyźnie rozwoju terytorialnego:
  - 1) zwiększenie poziomu aktywności gospodarczej,
  - 2) podniesienie poziomu warunków życia mieszkańców gminy,
  - 3) podnoszenie jakości środowiska naturalnego.
2. Na podstawie przeprowadzonych warsztatów strategicznych w Gminie których uczestnikami byli liderzy gminy wytypowano cele operacyjne, wśród których znalazły się:
  - 1) Rozwój infrastruktury okołoturystycznej;
  - 2) Modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej (przede wszystkim komunikacyjnej i wodno-kanalizacyjnej);
  - 3) Ochrona środowiska naturalnego;
  - 4) Rozwój materialnej bazy sportu i rekreacji;
3. Dla realizacji wymienionych wyżej celów rozwoju, skomponowano listę 24 zadań strategicznych, mających na celu aktywizację gospodarki gminy i stworzenie korzystnego jej wizerunku oraz podwyższenie standardu życia jej mieszkańców sferze gospodarczej i społecznej oraz środowiskowej.

2. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY

1. W rozwoju ładu przestrzennego terenów wiejskich gminy, których historyczny rodowód i najcenniejsze zabytkowe obiekty oraz obecny stan zagospodarowania przedstawione zostały we wcześniejszych częściach studium (z elementami oceny charakteru i układu zabudowy), dostrzec można wyraźne stosowanie zasady kontynuacji i wykorzystania dla nowych potrzeb istniejących struktur. Mimo to, na terenach podobnie jak i w całym regionie miało miejsce szereg niekorzystnych dla stanu ładu przestrzennego zjawisk: dekoncentracja zabudowy, wprowadzanie nowych jej zespołów bez starannego powiązania z otoczeniem, budowa obiektów o agresywnym w stosunku do otoczenia wyrazie architektonicznym, degradacja szeregu innych zespołów zabytkowych. Skala tych negatywnych zjawisk nie narusza w drastyczny sposób historycznie ukształtowanego układu sieci osadniczej gminy.
2. Na przemiany charakteru układów przestrzennych gminy i jej krajobrazu ma wpływ skala ruchu inwestycyjnego, jaki tu ma miejsce w ostatnich latach obrazuje ilość wydawanych przez Urząd Gminy decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Największą dynamikę w inwestowaniu dostrzec można w miejscowości Janowice Wielkie oraz Komarno. Większy ruch inwestycyjny koncentruje się także w Radomierzu, miejscowości położonej w ciągu drogi krajowej nr 3. W mniejszych miejscowościach oraz położonych w peryferyjnych częściach gminy nie miała miejsca znacząca działalność inwestycyjna. Prace budowlane ograniczają się na tych terenach na ogół do remontów bieżących istniejącej tu zabudowy.
3. Jednym z istotnych elementów przestrzeni gminy są obszary przestrzeni publicznej, czyli takie, które ze względu na swoje położenie oraz cechy funkcjonalno przestrzenne zaspakajają potrzeby mieszkańców, tzn. poprawiają jakość ich życia, sprzyjają nawiązywaniu kontaktów. Gmina stale powiększa zasób takich terenów, pomimo że posiada niewielkie rezerwy terenów będących jej własnością.

3. STAN ŚRODOWISKA, W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

3.1. Położenie geograficzne

1. Gmina Janowice Wielkie leży w południowo – wschodniej części powiatu jeleniogórskiego zajmując powierzchnię 58,09 km². Ma ona charakter górski i podgórski; jej obszar obejmuje fragmenty dwóch pasm: Gór Kaczawskich i Rudaw Janowickich oddzielonych Doliną Bobru – największą rzeką przepływającą przez gminę. Od strony wschodniej teren obniża się, przechodząc w płaską Kotlinę Jeleniogórską. Występują tu znaczne różnice wysokościowe od 320 m. n.p.m. na Trzczańskich Mokradłach do 878 m. n.p.m. na górze Wołek w Rudawach Janowickich. Administracyjnie graniczy ona od południa z gminami: Marciszów, Kamienna Góra i Mysłakowice; od zachodu z gminami Jelenia Góra i Jeżów Sudecki, od północy z gminą Wojcieszów; od wschodu zaś z Gminą Bolków. Teren Gminy leży w granicach obszarów chronionych i przewidzianych do ochrony w formie parków krajobrazowych. Jednym z nich jest istniejący Rudawski Park Krajobrazowy, drugim zaś projektowany – Kaczawski Park Krajobrazowy.
2. Zgodnie z geograficznym podziałem Polski (według J. Kondrackiego) gmina należy do makroregionu Sudety i Przedgórze Sudeckie i mezoregionu Kotlina Jeleniogórska (zachodnia część gminy), Góry Kaczawskie (północna część) oraz Rudawy Janowickie (w części południowej).

3.2. Geologia, geomorfologia i gleby

1. Na obszarze gminy Janowice Wielkie przebiegają granice trzech większych jednostek geomorfologicznych: Gór Kaczawskich, Rudaw Janowickich i Kotliny Jeleniogórskiej.
W obrębie gminy znajduje się fragment Grzbietu Południowego Gór Kaczawskich obejmującego obszar od Przełęczy Komarnickiej na północy po Przełęcz Radomierską na wschodzie; południową granicę wyznacza przełomowy odcinek Bobru, stanowiący jednocześnie granicę oddzielającą Góry Kaczawskie od Rudaw Janowickich. Północne tereny gminy obejmują zatem jedne z najwyższych fragmentów Gór Kaczawskich z takimi wzniesieniami jak: Dudziarz (654 m n.p.m.), Leszczyniec (608 m n.p.m.) i Skopiec (724 m n.p.m.) – najwyższy szczyt Gór Kaczawskich na terenie gminy. Stoki wzniesień rozbite są licznymi dolinkami, co wpływa na znaczną różnorodność i malowniczość krajobrazu. W zróżnicowanej budowie geologicznej przeważają skały pochodzące w większości z okresu fałdowania kaledońskiego. Stosunkowo duży udział mają tu kambryjskie łupki zieleńcowe. Poza zieleńcami bogato reprezentowane są także inne skały pochodzenia wulkanicznego, np. kwaśne karatofiry. Południową część Gór Kaczawskich tworzy niewielkie pasmo Gór Ołowianych zbudowane z rozmaitych skał metamorficznych. W obrębie gminy znajduje się zachodnia część tego pasma z najwyższym szczytem Brożyną (570 m n.p.m.).
2. Południowa część Gminy należy do pasma górskiego - Rudaw Janowickich, które od Gór Kaczawskich wyraźnie oddziela przełomowa dolina Bobru. W obrębie gminy znajduje się północny fragment grzbietu głównego, ciągnącego się od Przełęczy Kowarskiej aż po dolinę Bobru. Najwyższym wzniesieniem położonym na krańcach gminy jest Wołek (878 m n.p.m.), od którego ku północnemu wschodowi rozciąga się grzbiet boczny zwany Grzbietem Janowickim – najatrakcyjniejsza krajobrazowo część Rudaw Janowickich. Zdobi go ciąg malowniczych grup skalnych, z których do najbardziej znanych i osobliwych należą Skalny Most i Piec. W Rudawach Janowickich znajduje się największe skupisko tych form w całych Sudetach. Samych tylko większych skałek naliczono tu ponad 170. Obszar Rudaw Janowickich zbudowany jest z fragmentów dwóch jednostek geologicznych: krystaliniku karkonosko-izerskiego i depresji śródsudeckiej. Krystalinik karkonosko - izerski reprezentowany jest przez górnokarbońskie granitoidy karkonoskie oraz paleozoiczne skały metamorficznej osłony. Zachodnie stoki Rudaw Janowickich budują skały granitoidowej intruzji karkonoskiej, środkowe zaś, skały metamorficzne (m.in. gnejsy, amfibolity, łupki mikowe i chlorytytowe).
3. Zachodnia część gminy należy do Kotliny Jeleniogórskiej. Należy tu przede wszystkim płaskie obniżenie terenu między Janowicami Wielkimi i Trzczańskiem a Radomierzem. Wschodnią część Kotliny zajmuje obszar zwany Trzczańskimi Mokradłami, teren niegdyś silnie podmokły i zabagniony. Dziś jest on w większości osuszony, zmeliorowany i zagospodarowany rolniczo. Zachowały się obecnie jedynie niewielkie śródleśne zabagnienia m.in.

fragment torfowiska przejściowego. Płaski teren Kotliny urozmaicony jest licznymi śródpolnymi pagórkami, w większości porośniętymi luźnymi lasami.

4. Utwory geologiczne, charakterystyczne dla poszczególnych miejscowości omówione są poniżej:

a) Janowice Wielkie: Tereny wokół wsi tworzą waryscyjskie granity karkonoskie grubo i średnioziarniste, z żyłami apłitów. Występuje też perydoryt hornblendowy, tworzący komin w eksploatowanym do 1963 r. kamieniołomie. Natomiast na wschód od Janowic Wielkich pojawiają się dewońskie łupki kwarcowo- skalenioowe oraz zlepieńce i amfibolity a no pn. (w Górach Ołowianych) przeważają staropaleozoiczne łupki zieleńcowe. Skały wokół Janowic Wielkich były bogato okruszcowane rudami miedzi, ołowiu i srebra, które dawniej eksploatowano. Ponadto występuje tu cerusyt, scheelit, talk i azuryt. Ciekawostką są zalegające ok. 100 m powyżej doliny Bobru pokrywy piaszczyste i żwiry polodowcowe, będące śladem działalności lądolodu skandynawskiego. Na osadach wykształciły się gleby typu madów.

b) Trzcianko: Bóbr swoją dolinę wypreparował w młodopaleozoicznych granitach, które budują okoliczne wzniesienia, a w samym korycie widoczne są w postaci dużych głazów. W granitach, szczególnie w ścianach tunelu, stwierdzono występowanie wielu minerałów, m.in.: autunitu, fluorytu, hematytu, błyszczą żelaza, torbernit, ilmenitu, molibdenu, nontronitu, oliwinu, augitu, pirotynu, mikroklinu, albitu, mejonitu i stilbitu. W okolicy Trzcianki znajdowano ładne okazy kwarcu dymnego i morionu. Dno doliny zalegają osady rzeczne, w których Bóbr wyciął swoje kręte koryto. Na osadach wykształciły się wilgotne gleby glejowe, szczególnie w rejonie Trzciankich Mokradeł.

c) Radomierz: Część wsi w Górach Kaczawskich leży na terenie zbudowanych ze staropaleozoicznych łupków zieleńcowych z soczewami metadiabazów oraz ordowickich fyllitów z wkładkami kwarcytów. Tereny w Kotlinie Jeleniogórskiej są zbudowane z młodopaleozoicznych granitów porfirowatych, pokrytych osadami czwartorzędowymi w postaci glin zwałowych, żwirów i piasków. Ze względu na złożoną budowę geologiczną w otoczeniu wsi występuje szereg minerałów, z których część wydobywano w okolicznych kopalniach i kamieniołomach. Największe znaczenie miało okruszcowanie rudami ołowiu i miedzi w Górach Kaczawskich. Można tu spotkać m.in.: alun potasowy i fosforyty w łupkach alunowych nad Radomierką, arsenopiryty, kwarc, kowelin, galenę, grafit, kalcyt, ochrę żelazistą i mikroklina. Najbardziej interesujący jest rejon starych sztolni pod Dudziarzem. Natomiast ze względu na podmokły miejscami teren w Kotlinie Jeleniogórskiej, w okolicy wsi wykształciły się torfowiska niskie i gleby glejowe.

d) Komarno: Otoczenie wsi stanowią staropaleozoiczne łupki zieleńcowe z soczewami ryolitów, określane także jako zlepieńce i metadiabazy, budujące zbocza Gór Kaczawskich, natomiast w Kotlinie Jeleniogórskiej podłoże tworzą młodo paleozoiczne granity porfirowate, pokryte osadami czwartorzędowymi, w których występowało złoto rodzime. Na osadach wykształciły się wilgotne gleby glejowe, szczególnie od południowej strony wsi.

e) Miedzianka: Miejscowość leży na terenach zbudowanych ze skał zaliczanych do tzw. okrywy granitu masywu karkonoskiego. Na zachód ciągną się waryscyjskie granity, natomiast sama osada leży na dewońskich łupkach kwarcowo – skalenioowych, fyllitach grafitowo – serycytowych i tyszczkowych oraz zlepieńcach i amfibolitach. Stwierdzono występowanie w warstwach paleozoiczno prekambryjskich rud arsenu. Duże nadzieje wiązano z rudami uranowymi, występującymi także w polimetalicznych złożach. Rudy z tego rejonu wydobywano w wielu sztolniach i kopalniach. Stwierdzono występowanie w nich ogromnej liczby różnorodnych, nieraz cennych i rzadkich minerałów.

f) Mniszków: Położony na Hutniczym Grzbiecie, który zbudowany jest waryscyjskich granitów. Wschodni grzbiet tworzą dewońskie łupki kwarcowo – skalenioowe, a pomiędzy nimi w dolinie ciągną się fyllity chlorytowo – serycytowe. W skałach tworzących otoczenie miejscowości, szczególnie w ich strefie kontaktowej, występuje bogate okruszcowanie rudami i wiele minerałów z których największe znaczenie miał piryty, który był eksploatowany.

5. Na całym obszarze gminy przeważają gleby brunatne, z przewagą brunatno-kwaśnych. Przeplatają się one z brunatnymi właściwymi, a w pojedynczych płatach występują gleby płowe głównie w pasie od Radomierza do Dziwiszowa. Na wyniosłościach Gór Kaczawskich i Janowickich leżą płaty rankerów. W dolinie Bobru występują również mady rzeczne. Na całym obszarze są to gleby terenów górzystych rozwinięte na podłożu zwietrzelin tych litych skał. Pod względem rolniczej przydatności układ kompleksów glebowych jest mozaikowy, z przewagą kompleksu górskiego pszennego i zbożowego. Ze względu na niekorzystne warunki klimatyczne i dużą erozję wodną wartość użytkowa gleb górskich nie jest wysoka.

3.3. Hydrologia

1. Dla dorzeczy Bobru wyznaczono wododziały II rzędu. Brak w nich odcinków niepewnych i bram wodnych. Wododziały Radomierki także oparte są częściowo na dziale II rzędu. Wododziały IV rzędu wyznaczono w dorzeczu Radomierki dla jej dopływów: Bełkotka, Komar i Silnica. Są one częściowo oparte na wododziale II rzędu (Komar i Silnica) lub wododziałach II i III rzędu (Bełkotka) i nie zawierają odcinków niepewnych.
2. Gmina Janowice Wielkie posiadała posterunek wodowskazowy IMGW na Bobrze w Janowicach Wielkich. Po jego likwidacji na pobliskim obszarze istnieją 2 posterunki: na Bobrze w Wojanowie oraz na Łomnicy w Łomnicy. Główne maksimum SSQ Bobru przypada na marzec, z nieco obniżoną kontynuacją w kwietniu. Maksimum drugorzędne występuje także w półroczu zimowym w grudniu. Maksimum półrocza letniego jest niższe i występuje w lipcu. Bóbr jest rzeką zasilaną głównie z terenów górskich w górnym swym biegu. Retencja na obszarze zlewni tej rzeki obejmuje głównie składowe krótkookresowe. Z tego też powodu reżim rzeki cechują znaczne amplitudy przepływów i stanów wody. Bardziej wyrównane są one w półroczu zimowym, kiedy zasilanie jest zdominowane przez odwilżowe lub roztopowe uwalnianie retencji śnieżnej. Proces ten obejmuje w pełni częścię niżżej położone fragmenty zlewni. Roztopy wiosenne są przedłużone, wskutek stopniowego obejmowania ich oddziaływaniem coraz wyżej położonych terenów. Stan ostrzegawczy według posterunku wodowskazowego w Wojanowie, występuje na Bobrze średnio co 1,8 miesiąca (najczęściej grudzień- kwiecień), a alarmowy co 3,5 miesiąca (najczęściej marzec). Prawdopodobieństwo wystąpienia stanu ostrzegawczego w danym roku wynosi 100% (stany takie występują corocznie), a alarmowego 93,1%.
3. Na części obszaru gminy występują wody radoczynne (ponad 2 nCi dm³, lokalne ponad 5 nCi dm³). W części wschodniej obszaru gminy niemal po dolinę Kaczawy stwierdzono uranową anomalię geochemiczną. Moc dawki promieniowania gamma przekracza średnią krajową (30,9 nGy h⁻¹) osiągając poziom powyżej 50,0 nGy h⁻¹. Nie jest jednak ona uznawana za niebezpieczną.
4. Większe ciekі omawianego obszaru znajdują się w normie zanieczyszczeń. Parametrem ograniczającym jest stan sanitarny. Przyczyną tego jest przeciążenie cieków zrzutami zanieczyszczeń z terenów osadniczych oraz rolniczych. Ważniejsze zrzuty ścieków w miejscowości Janowice Wielkie odbywają się przez oczyszczalnię gminną. Są to wody z oczyszczenia ścieków komunalnych w ilości 80 m³/d. urządzenie oczyszczające jest typu mechaniczno - biologicznego. Obecnie stan czystości Bobru jest zadawalający.
5. Przeobrażenia stosunków wodnych na skutek działalności człowieka są w obrębie rozpatrywanego obszaru umiarkowane. Polegają one na:
  - regulacyjnej zabudowie koryta rzeki Bóbr opartej na technicznej obudowie brzegu koryta, miejscami jego zwężeniu i wyprostowaniu,
  - przeobrażeniu reżimu odpływu rzeki Bóbr przez regulację jego koryta,
  - regulacyjnej zabudowie koryt pomniejszych cieków i potoków z wykonaniem na niektórych progów i stopni piętrzących,
  - przeobrażeniu małych cieków przez przebudowę ich koryt oraz powiązanie z nimi sztucznych rowów z wodą płynącą,
  - przemianie reżimu odpływu części cieków przez ich regulację, zasilanie wodami z melioracyjnego drenażu oraz lokalne zrzuty wód pościekowych i ściekowych,
  - osuszeniu części mokradeł i podmokłości przez ich odwadnianie w przewodzie podziemnym drenażem melioracyjnym,
  - utworzeniu szeregu stawów i innych niewielkich zbiorników wód powierzchniowych o różnych funkcjach,
  - przechwytywaniu w kilku miejscach przemieszczających się wód podziemnych w pokrywach stokowych przez ujęcia drenażowe,
  - zaniku lub przeobrażeniu cech niektórych naturalnych wypływów wód podziemnych przez drenaż melioracyjny lub ich odbudowę i ujęcie do zaopatrzenia indywidualnych gospodarstw,
  - zmianie warunków hydrogeologicznych w części zbiorników wód odziemnych pod wpływem ich eksploatacji studniami ujęciowymi,
  - odwodnieniu wód podziemnych z górotworów w rejonach kopalń odkrywkowych,
  - zanieczyszczeniu lub obniżeniu jakości znacznej części wód rzeki i pomniejszych cieków tego obszaru przez punktowe zrzuty ścieków, oraz na skutek obszarowego dopływu zanieczyszczeń,

- zeutrofizowaniu niektórych zbiorników wód powierzchniowych przez antropogeniczne dostarczanie do nich związków biogenych.

3.4. Klimat

1. Warunki klimatyczne są w obszarze gminy silnie zależne od wysokości terenu, relacji o form dolinnych i grzbietów oraz ekspozycji terenu na oddziaływanie wiatru, promieniowania słonecznego i in. Obszar ten znajduje się pod silnym wpływem zjawisk fenowych, a w kotlinie Jeleniogórskiej i w dolinach górskich często występują inwersje termiczne. Częstym zjawiskiem jest spływ chłodnego powietrza ku dnu doliny. Na klimat i przebieg zjawisk pogodowych mają tu wpływ efekty spiętrzeniowe, związane z nacieraniem mas atmosferycznych na grzbiety górskie i ich przekraczaniem. Średnia roczna temperatura powietrza w Rudawach Janowickich wynosi 5 - 6 °C. Okres wegetacyjny trwa 170-190 dni w wyższych partiach gór, 200-210 dni w Kotlinie Jeleniogórskiej i niższych partiach gór.
2. Gmina Janowice Wielkie posiadała posterunek opadowy IMGW funkcjonujący w Komarnie. Po jego likwidacji najbliższe posterunki znajdują się w Jeleniej Górze, Mysłakowicach, Ciechanowicach i Kaczorowie. Opad normalny, opierając się na badaniach sąsiadujących z gminą posterunków opadowych waha się w granicach 690-830 mm. Wysokościowy gradient opadowy osiąga 97 mm na 100 m różnicy wzniesień, zatem w najwyższej położonych obszarach opad normalny może przekraczać nawet 1100 mm. Suma opadu półroczna letniego na najbliższym posterunku w Kaczorowie wynosi 507 mm (65,9% sum rocznych). Średnia grubość maksymalna pokrywy śnieżnej osiąga ok. 15 – 30 cm. Grubości najwyższe z maksymalnych na większości obszaru wynoszą ok. 70 cm. Czas trwania pokrywy śnieżnej wydłuża się od ok. 60 dni w części północno- zachodniej do ok. 80 dni w części południowo-wschodniej. zanik pokrywy przypada przeciętnie na ok. 30 marca przy północnej granicy i w części północno-wschodniej. Opóźnia się ku południu i południowym wschodzie, osiągając termin 20 kwietnia w rogu południowo-wschodnim. Frekwencja burz atmosferycznych jest najniższa w części południowo- zachodniej po okolice Jeleniej Góry. Osiąga tam 24-26 dni w roku. Na pozostałym obszarze wynosi 26-28 dni w roku. Wielkość klimatycznego bilansu wodnego jest dodatnia dla całego roku i w obu półroczach. Bilans roczny osiąga 150-200 mm na większości obszaru.

3.5. Lasy i tereny zieleni

1. Zbiorowiska leśne zajmują w gminie znaczna powierzchnię, pokrywając około 40% obszaru. Są to niemal wyłącznie sztuczne monokultury świerkowe wprowadzone w miejsce naturalnych lasów liściastych. W najbardziej urozmaiconych, wilgotniejszych fragmentach świerczyn spotyka w runie zaledwie kilka gatunków roślin naczyniowych (np. paprocie). Lasy liściaste zbliżone swoim charakterem do zbiorowisk naturalnych, ograniczone są na obszarze gminy do niewielkich jedynie skrawków. Równie niewielkie i rozproszone są na obszarze gminy fragmenty lasów o charakterze łąk. Zubożałe i fragmentarycznie wykształcone skrawki łąk rozrzucone są na niezagospodarowanych, śródpolnych pagórkach. Śródpolne lasy o charakterze łąk najliczniej rozpowszechnione są w rejonie Trzcina, Radomierza i Janowic Wielkich. W dolinach potoków i strumieni spotkać można niewielkie skrawki lasów łąkowych. Powierzchniowo są one bardzo niewielkie i silnie odkształcone. rozproszone fragmenty zbiorowisk o charakterze łąkowych spotkamy w okolicach Komarna i Radomierza.
2. Charakterystyka lasów i terenów zieleni komponowanej przedstawia się następująco dla poszczególnych miejscowości:
  - a. **Janowice Wielkie:** Strome zbocza usiane skałkami są porośnięte lasami świerkowymi i świerkowo- bukowymi, z domieszką innych gatunków. Na południe od wsi, w Dolinie Janówki i wokół zamku Bolczów, zachował się fragment pierwotnego lasu mieszanego, stanowiący pozostałość dawnego regla dolnego. Jest to projektowany rezerwat przyrody. W Janowicach Wielkich przy pałacu są pozostałości parku o powierzchni ponad 10 ha. Rosną tu pomnikowe drzewa, m.in. buki zwyczajne o obwodzie pow. 2,0 m., wiąz górski o obwodzie 2,1 m. i klon zwyczajny o obwodzie 3,5 m., a koło dworca dereń.
  - b. **Trzcina:** Wieś otaczają rozległe lasy świerkowe i świerkowo- bukowe z domieszką innych gatunków. W głębi pozostałości dawnego parku o powierzchni ponad 5 ha, otaczającego willę rozebraną po 1945 r.(z zespołu d. pałacyku Beadekera) znajduje się kilka pomnikowych drzew , m.in. świerk pospolity o obwodzie ok. 3,6 m. i 2 limby.

- c. **Radomierz:** Wieś otaczają użytki rolne, lasy rosną tylko na grzbiecie Gór Kaczawskich i pomiędzy Radomierzem a Komarnem.
- d. **Komarno:** Lasy porastają jedynie wzniesienia i fragment grzbietu Gór Kaczawskich. Przy pałacu jest park o powierzchni 4,62 ha, w którym rośnie sporo okazów starych drzew, w tym pomniki przyrody : 3 lipy drobnolistne o obwodzie do 6,4 m., oraz buk o obwodzie 2,5 m.
3. Spośród biocenoz nieleśnych jednym z ważniejszych elementów składowych współczesnej szaty roślinnej w gminie są łąki i pastwiska. Zajmują one zdecydowaną większość gruntów użytkowych rolniczo i stanowią nadto charakterystyczny element krajobrazu. Największe połacie łąk i pastwisk spotykamy na północny wschód od Mniszkowa (rozległa Hala Krzyżowa) oraz między Radomierzem a Komarnem. Głównym typem fitocenoz łąkowych na terenie gminy jest łąka rajgrasowa; bogata, kwiecista i wysokoproduktywna łąka, w której dominatami są trawy przy dużym udziale barwnie kwitnących roślin dwuliściennych. Fragmenty łąk rajgrasowych rozpowszechnione są na terenie całej gminy. Nienawożone i porastające bardziej jałowe siedliska, łąki rajgrasowe upodabniają się do łąk bliźniczkowych zwanych psiarami. Najbardziej interesujące, choć powierzchniowo niewielkie są fragmenty psiar na Trzcińskich Mokradłach. Spotkać tu można płaty niskich, podtorfionych muraw. Stosunkowo liczne są na terenie gminy fragmenty łąk położonych na stromych, eksponowanych stokach, które obecnie nie są ani koszone ani dostatecznie wypasane i powszechnie zarastają krzewami tarniny, róż i głogu.
- Dość szeroko rozpowszechnione są na obszarze gminy zbiorowiska łąkowe z rzędu Molinietalia, zajmujące siedliska podmokłe, podtopione i zabagnione. Spotkać je można najczęściej w sąsiedztwie cieków wodnych oraz na stokach i u ich podnóży przy wysiękach wodnych. Przeważnie są to zbiorowiska ziołoroślowe, złożone z wysokich bylin dwuliściennych.
- Roślinność torfowiskowa: Poza rozproszonymi fragmentami torfowisk niskich roślinność ta jest reprezentowana przez jedno torfowisko przejściowe na Trzcińskich Mokradłach.

3.6. Chronione gatunki flory

1. Aktualny obraz roślinności w gminie Janowice Wielkie jest niezmiernie daleki od pierwotnego. Dominują tu dziś zdecydowanie zbiorowiska antropogeniczne: sztuczne świerczyny, zespoły polne i łąkowe. Fragmentów roślinności naturalnej, czy raczej zbliżonej do naturalnej jest niewiele, a spotyka się ją niemal wyłącznie w najbardziej niedostępnych i trudnych do zagospodarowania miejscach takich jak: wilgotne i strome doliny wąwozów, otoczenia cieków wodnych, miejsca silnie zabagnione. Zasadniczy zrąb flory gminy Janowice Wielkie stanowią gatunki pospolite, szeroko rozprzestrzenione zarówno w regionie jak i w skali całego kraju. Stwierdzono także występowanie szeregu roślin rzadkich bądź interesujących z innych względów, które nie należą do roślin chronionych, a które również decydują o florystycznej atrakcyjności gminy.
2. Na terenie gminy stwierdzono dotychczas występowanie 40 gatunków roślin objętych ochroną prawną. Liczba ta obejmuje 27 gatunków objętych ochroną całkowitą, 10 gatunków objętych ochroną częściową oraz 3 gatunki grzybów. Zdecydowana większość gatunków chronionych to rośliny rzadkie i bardzo rzadkie, zanotowane na pojedynczych stanowiskach. Spis chronionych gatunków roślin zestawiono poniżej (na końcu podano liczbę stanowisk).

- 1) Arnika górską (*Arnica montana* L.) - 3
- 2) Barwinek pospolity (*Vinca minor* L.) – 1
- 3) Bluszcz Pospolity (*Hedera helix* L.) – 9
- 4) Ciemiężycyca zielona (*Veratrum lobelianum* L. Bernh.) – 1
- 5) Cis pospolity (*Taxus baccata* L.) – 1
- 6) Dziewięcisz bezłodygowy (*Carlina acaulis* L.) – 26
- 7) Gnidosz rozestłany (*Pedicularis silvatica* L.) – 3
- 8) Kalina koralowa (*Viburnum opulus* L.) – 16
- 9) Konwalia majowa (*Convallaria majalis* L.) – 43
- 10) Kopytnik pospolity (*Asarum europeum* L.) – 22
- 11) Kruszyna pospolita (*Frangula alnus* Mill.) – 24
- 12) Lilia złotogłów (*Lilium Martagon* L.) – 11
- 13) Marzanka wonna (*Gallium odoratum* L. Scop.) – 23
- 14) Naparstnica purpurowa (*Digitalis purpurea* L.) – 4
- 15) Naparstnica zwyczajna (*Digitalis grandiflora* Mill.) – 7

- 16) Orlik pospolity (*Agulegia vulgaris* L.) – 1
- 17) Paprotka zwyczajna (*Polopydium vulgare* L.) – 7
- 18) Parzydło leśne (*Aruncus dioicus* (Walt.) – 1
- 19) Pierwiosnka wyniosła (*Primula elatior* L.) – 31
- 20) Podrzeń żebrowiec (*Blechnum spicant* L.) – 1
- 21) Rosiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia* L.) - 1
- 22) Smardz wyniosły (*Morchella elata* L. Pers.) – 1
- 23) Sromotnik bezwstydnny (*Phallus impudicus* L. Pers.) – 5
- Storczykowate
- 24) Buławnik mieczolistny (*Cephalanthera longifolia* L. Fritsch) – 3
- 25) Gnieźnik leśny (*Neottia nidus – avis* L.) – 1
- 26) Gólka długoostrogowa (*Gymnadenia conopsea* L.) – 3
- 27) Kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborne* Crantz) – 1
- 28) Listera jajowata (*Listera Ovata* L.) – 2
- 29) Podkolan biały (*Platanthera bifolia* L. C. Richard.) – 9
- 30) Storczyk fuchsa (*Dactylorhiza fuchsi* L.) – 2
- 31) Storczyk szerokolistny (*Dactylorhiza majalis* Rchb.) – 15
- 32) Storczyk męski (*Orchis mascula* L.) – 2
- 33) Szmaciak gałęzisty (*Sparasiss crispa* Wulf.) – 1
- 34) Śnieżyca wiosenna (*Leucojum vernum* L.) – 2
- 35) Śnieżyczka przebiśnieg (*Galanthus nivalis* L.) - 2
- 36) Tojad pstry (*Aconitum variegatum* L.) - 2
- 37) Wawrzynek wilczczyko (*Daphne mezereum* L.) 8
- 38) Wiciokrzew pomorski (*Lonicera periclymenum* LK.) - 2
- 39) Widłak jałowcowaty (*Lycopodium annotinum* L.) - 1
- 40) Zimowit jesienny (*Colchicum autumnale* L.) - 2

3. Większość gatunków roślin chronionych jest rozprzestrzeniona na obszarze całej gminy. Granicę zasięgu osiągać tu może jedynie kilka gatunków: ciemiężca zielona i widłak jałowcowaty – północną oraz wiciokrzew pomorski – południową, a lokalnie także rosiczka okrągłolistna, storczyk męski i bułownik mieczolistny.

3.7. Chronione gatunki fauny

1. Obszar gminy jest siedliskiem licznych zwierząt na podstawie danych zawartych w waloryzacji przyrodniczej gminy, związanej głównie z ekosystemami leśnymi. Siedliska, na terenie których przebywają zwierzęta często pokrywają się z siedliskami chronionych gatunków roślin, kompleksów leśnych i terenów otwartych. W przypadku zwierząt częściej jednak dochodzi to konfliktów podczas migracji pomiędzy zasiedlanymi przez nie biotopami a otoczeniem w którym przebywają ludzie.
2. Na terenie gminy stwierdzono występowanie łącznie około 200 gatunków zwierząt kręgowych. W liczbie tej największy udział mają ptaki (ponad połowa), następnie ssaki, ryby, płazy, gady i kręgowce. Gromadę kręgowców reprezentuje minóg strumieniowy. Gromadę ryb reprezentuje 17 gatunków. Trzy gatunki objęte są ochroną prawną: minóg strumieniowy, strzelba potokowa oraz śliz. Stwierdzono 10 gatunków płazów oraz 5 gatunków gadów. Wśród płazów należy wymienić salamandrę plamistą, traszkę górską, traszkę grzebieniastą, kumaka górskiego, kumaka nizinnego oraz żabę trawną i wodną. Wśród gadów: padalec, jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworódka, zaskroniec oraz żmija zygzakowata. Wśród ptactwa trzon awifauny stanowią gatunki leśne, następnie ptaki terenów otwartych, pozostały udział należy do ptaków wodno-błotnych.
3. Pozostałe gatunki zwierząt to: wśród owadożernych – jeż, kret pospolity, ryjówka aksamitna, wśród nietoperzy – nocka dużego, nocka rudego, nocka wąsatka, gacka brunatnego, wśród gryzoni – wiewiórka, popielica, orzesznica, piżmak, wśród drapieżnych – gronostaja, łasicę, lisa, borsuka, kunę leśną, kunę domową, tchórza zwyczajnego, jenota, norka amerykańska, i wśród parzystokopytnych – jelenia, sarnę, dzika.

3.8. Uwarunkowania rozwoju produkcji rolnej i leśnej

1. Rolnicza działalność produkcyjna mimo załamania się koniunktury dla tej gałęzi gospodarki zajmuje nadal ważne miejsce w strukturze dochodów mieszkańców gminy. Decyduje o tym znaczący, udział gruntów rolnych w ogólnej powierzchni gminy. Zajmują one łącznie 2962 ha. Spory udział w strukturze tych gruntów mają grunty orne, zajmujące powierzchnię prawie 1000 ha. Resztę powierzchni tej powierzchni zajmują użytki zielone- łąki i pastwiska. Strukturę agrarną obrazuje poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura agrarna terenów gminy według danych z 2011 r.

-	-	Użytki rolne				-	-
Pow. ogólna	Razem	Grunty orne	sady	łąki	pastwiska	Lasy i grunty leśne	Pozostałe
5809	2962	966	10	1048	939	2366	480

2. Stabilna do niedawna struktura gospodarstw i ich wielkość zmieniła się w ostatnim okresie na terenie Gminy w zasadniczy sposób. Znacznie umocnił się sektor prywatny, grunty i obiekty dawnych Państwowych Gospodarstw Rolnych objęli częściowo indywidualni właściciele lub dzierżawcy, wiele z nich pozostaje jednak ciągle niewykorzystanych. W gminie działa obecnie około 120 gospodarstw, ich średnia powierzchnia wynosi 8.0 ha. Najwięcej jest gospodarstw małych, mieszczących się w przedziale od 1 do 5 ha.
3. Istotnym czynnikiem wpływającym na poziom produkcji rolniczej gminy jest jakość gleb. Gmina dysponuje glebami o średniej jakości i przydatności pod względem rolniczym. Najlepsze, o klasach III i IV występują w części północnej gminy - Komarnie, oraz pomiędzy Janowicami a Radomierzem. Przeważającą część zajmują użytki zielone- łąki i pastwiska.
4. Ogólna powierzchnia lasów na terenie gminy wynosi 2366 ha, co daje łącznie 40% jej powierzchni. Stopień lesistości gminy jest podobny do średniej powiatu, ale większy od średniej województwa dolnośląskiego i jest przy tym znacząco wyższy od średniej krajowej. Oprócz niewielkiego udziału własności prywatnej, głównym ich zarządcą jest Administracja Lasów Państwowych działająca poprzez Nadleśnictwo Kowary.
5. Tereny leśne znajdujące się pod zarządem Nadleśnictwa w Kowarach koncentrują się w obrębie rozległego kompleksu leśnego, usytuowanego w południowej części gminy. Nieco mniejsze kompleksy leśne znajdują się po północnej i wschodniej części. Na terenach leśnych prowadzona jest gospodarka zgodnie z ustaleniami planów urzędzeniowych. Znaczny wpływ na zarządzanie lasami mają wymogi ochrony przyrody na terenach chronionych, zajmujących znaczną część powierzchni gminy.

4. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

4.1. Rys historii wsi Janowice Wielkie i jej zabytki

1. Nie wiadomo dokładnie kiedy powstała pierwsza osada, ale na pewno miało to miejsce nie później niż w początkach XIII w., a więc wieś należy do najstarszych w okolicy. Była to osada słowiańska, o czym świadczy jej nazwa, utrzymująca się cały czas w podobnym brzmieniu i pisowni: 1217 - Janouici, 1369 - Jenewicz, 1400 - Groszin Jenewicz, 1519 - Janowitz, 1747 - Alt, Neu Janowitz, 1825 - Johannesdorf, Janowice, 1945 - Janowice, 1956 - Janowice Stare i Nowe, 1960 – Janowice Wielkie. Pierwsze pewne informacje o Janowicach Wielkich pochodzą dopiero z 2 poł. XVI w. , gdy kopalnie w Miedziance były już w pełni eksploatowane. Z 1367 r. zachowała się wzmianka, iż potomkowie Alberta Baiera, który już ok. 1310 r. miał eksploatować złoża w Miedziance, sprzedali tereny górne koło Janowic Wielkich, a więc wsi już istniejącej. W XVI w. w Janowicach Wielkich rozwinęło się hutnictwo. Nad rzeką zbudowano fryszerki i hamernię. Później w dolinie Hutniczego Potoku powstała płuczarnia ze stawem, w której bracia Hellmanowie przerabiali stare hałdy i żużlowiska z innych kopalń i hut wypłukując związki miedzi. Od 1562 r. majątek należał do hr. von Schaffgotschów, którzy w początku XVII w. w J.W. wznieśli dwór, przenosząc tu zarząd dóbr z Mniszkowa. Tymczasem jako właściciele w dokumentach pojawili się m.in.: Hans von

Gersdorf oraz Adam i Sigismund von Gersdorf, władający J.W. do 1608 r. W 1610 r. powstała w dole wsi nad Bobrem pierwsza papiernia, ale w czasie wojny 30-letniej została zniszczona, podobnie jak huta i płuczkarnia. W 1669 r. zmarła Regina von Schaffgotsch, ostatnia z tej linii rodu. Dobra odziedziczył hrabia Maksymilian von Mauschwitz, ale już w 1679 r. przeszły one w ręce znanego śląskiego rodu hr. von Promnitzów z Pszczyny. Hr. Erdman von Promnitz w 1748 r. założył w J.W. siedzibę rodową. Wieś w tym okresie była już dużą i bogatą posiadłością. Znaczne ożywienie przyniosło przeprowadzenie w 1867 r. linii kolejowej do Jeleniej Góry oraz budowa dużego dworca. Powstały też okazałe wiadukty kolejowe nad Bobrem. Dzięki kolei Janowice Wielkie stały się modną miejscowością letniskową. Po 1945 r. Janowice Wielkie zachowały swój charakter, ale znacznemu zmniejszeniu uległa funkcja letniskowa. Wyjątkowo natomiast wieś nie tylko nie zmniejszyła liczby ludności, ale stale ją powiększa. Przyczyniło się do tego posiadanie na miejscu przemysłu, dobre połączenia komunikacyjne i uzyskanie statusu siedziby gminy po reformie administracyjnej w 1973 r.

2. Duża, kiedyś uprzemysłowiona, wieś położona niezwykle malowniczo w Przełomie Janowickim pomiędzy Górami Kaczawskimi (G. Ołowiane) na pn.- wsch., Rudawami Janowickimi na pd. i wsch. oraz skrajem Kotliny Jeleniogórskiej na pn. Jej zabudowania zajmują obniżenie na lewym brzegu Bobru i ciągną się ok. 3,0 km wzdłuż prawego brzegu rzeki na wysokości ok. 370- 385 m, natomiast na lewym brzegu podchodzą do podnóży Zamkowego Grzbietu i hutniczego Grzbietu na wys. ok. 430 m. Janowice Wielkie mają złożony układ przestrzenny. Część na prawym brzegu Bobru (J. Stare) nawiązuje do układu wsi łańcuchowej, natomiast część na lewym brzegu (J. Nowe) mają charakter osiedla. Przeważają tu domy i zabudowa typu małomiasteczkowego.
3. Na terenie wsi zachowało się wiele domów mieszkalnych i budynków gospodarczych o różnych formach - od drewnianych chat po okazałe pensjonaty. Do ważniejszych budowli na terenie J.W. należą:
  - a) Kościół pod wezwaniem Chrystusa Króla, wzniesiony jako ewangelicki w XVIII w. Jest to barokowo-klas. budowla salowa, założona na rzucie prostokąta, z kwadratową wieżą na osi, zwieńczoną hełmem z iglicą. Z tyłu wieloboczna dobudowa o charakterze tarasu, kryjąca niską absydę. Był remontowany w k. XIX w. i w 1963 r. Obok kościoła (ul. Partyzantów) stoi murowana plebania z XVIII w.
  - b) Gotycki kościół pw. Wniebowzięcia NMP- wzniesiony jako kościół katolicki w k. XV w. W XVI w. i potem w XVIII w. przeszedł barokową rozbudowę, następnie wielokrotnie był remontowany, m.in. w 1930, 1963, 1977 r. Jest to budowla orientowana, jednonawowa, z wydzielonym prostokątnym prezbiterium. Na osi kwadratowa oskarpowana wieża, zwieńczona hełmem z prześwitem. Nakryty dachami dwuspadowymi. W szczycie kościoła umieszczony jest kamienny krzyż pokutny. Ze względu na pokrycie ściany tynkiem przez szereg lat uchodził za zaginiony, ob. wyeksponowany w całości.
  - c) Zespół pałacowy przy ul. Chłopskiej. Pierwszy renesansowy dwór otoczony fosą, wzniesiony w latach 1608-1609 przez hr. von Schaffgotscha, został zniszczony przez Szwedów podczas wojny 30-letniej. Odbudowany w 1648 r. prawdopodobnie w pierwotnym kształcie, dotrwał do gruntownej przebudowy barokowej w 1775 r. gdy dodano skrzydło wschodnie. Kolejnej zasadniczej przebudowy dokonano w 1830 r. Powiększono wówczas także park. Potem całość rozbudowano około 1910 r., gdy wzniesiono nowe zabudowania gospodarcze, i wreszcie w 1962 r. na dom opieki społecznej, którą to funkcję pełni do dzisiaj. Kompleks budynków z różnych okresów i o różnych cechach stylowych otacza z trzech stron rozległy dziedziniec.
4. Do cenniejszych, zachowanych domów mieszkalnych i budynków gospodarczych należą m.in.:
  - ul. Chłopska nr 6 - mieszkanie murowano-szachulcowe z XIX/XX w.; mieszkanie murowane z ok. 1910r.
  - ul. Demokratów nr 1 - bud. miesz., murowane z XIX/XX w.; nr 8 - bud. miesz. murowany z XIX/XX w. oraz bud. gospodarczo-murowany, z drewnianymi ozdobami snycerskimi z XIX/XX w.
  - ul. Kolejowa nr 2- willa (obecnie Urząd Gminy) murowana z 1 ćw. XX w. ; nr 4 - bud. miesz. (obecnie poczta) murowany z około 1920 r.
  - ul. Kopernika nr 3 – bud. miesz., murowany z ok. 1915 r. ; nr 6 - bud. miesz., drewniany o konstrukcji przysłupowej z ok.1920 r.
  - ul. 1 Maja nr 1 - bud. miesz., murowany z ok. 1915 r.; nr 4 willa drewniano –murowana ok. 1930 r. ; nr 6- bud. miesz. o charakterze pensjonatu, murowane z ok. 1910 r. , przebudowane ok. 1985 r. ; nr 8- willa (dawniej hotel), murowane z 4 ćw. XIX w. , przebudowane ok. 1980 r. ; nr 9 bud. miesz. (prawdopodobnie dawna karczma sądowa), murowano- drewniano- szachulcowe z końca XIX w.
  - ul. Matejki nr 1 – miesz. murowane z ok. 1920 r.; nr 2- miesz. murowane z k. XIX w.
  - ul. Nadbrzeżna nr 1 – była Remiza OSP , drewniano - murowane z k. XIX w.; nr 2 – miesz. murowane z k. XVIII w.; nr 7- miesz. drewniano- murowane z 1 poł. XiX w., przebudowane w pocz. XX w.

- ul. Partyzantów nr 4 - szkoła murowana z 4 ćw. XIX w., przebudowana w pocz. XX w.; nr 8,9,14 –mieszk. murowane z k. XIX w.; nr 21- mieszk. oraz stodoła i lodownia murowana z XIX/XX w.
  - ul. Pionierska nr 4 - mieszk. , murowano – szachulcowe z ok. 1915 r.; nr 18- mieszk. , murowany z pocz. XX w.; nr 22- mieszk.- gospodarczy, murowany z k. XIX w.
  - ul. Robotnicza nr 1 - mieszk., murowany z k. XIX w.; nr 2,3- mieszk., murowany z ok. 1880 r. ; nr 6,7- mieszk., murowany z k. XIX w.
  - ul. Sportowa nr 2 - mieszk., murowany z pocz. XX w.
  - ul. Świerczewskiego nr 1 - hotel, murowany z ok. 1910 r.; nr 2- mieszk. – usług. , murowany z XIX/XX w. ; nr 6,11- mieszk.- usług., murowany z pocz. XX w.
  - ul. Wojska Polskiego nr 1 – mieszk. murowany z ok. 1920 r.; nr.2- mieszk. murowany z ok. 1930 r.; nr 4- willa (przychodnia weterynaryjna), murowany z 1935 r.;
  - ul. Zamkowa nr 1- bud. gospodarczy, drewniano- murowany z XIX/XX w. ; nr 4 - mieszk. drewniany z ok. 1920 r. ; nr 16- mieszk.(nadleśnictwo), murowany z ok.1930 r.
5. Dworzec kolejowy pochodzi z ok.1870 r. Jest to długi budynek 1-2 kond. , nakryty dwuspadowym dachem. Od strony peronu wbudowana wiata drewniano -stalowa a przy przejeździe kolejowym podziemne przejście dla pieszych, już poza obrębem stacji.
6. Wiadukt kolejowy nad Bobrem, z pocz. XX w., o kratowej konstrukcji stalowej i most kolejowy na kanale, murowany, z 1866 r.

4.2. Rys historii pozostałych wsi i ich zabytki

1. Trzcisko

- 1) Trzcisko należy do dość starych wsi. Powstało prawdopodobnie w k. XIV w. lub na początku XV w., chociaż nie jest wykluczone, że mogło to nastąpić dopiero po wojnach husyckich. Istnieją kontrowersje co do pierwszej wzmianki w źródłach - wg jednych odnosi się to do roku 1400, wg innych do 1469. Była to posiadłość rycerska, związana prawdopodobnie z Bolczowem. Po upadku zamku przechodziła burzliwe koleje losu, często też zmieniali się jej właściciele . W 1 poł. XIX w. w Trzcisku osiedlił się Baedeker, który wzniósł w dawnym folwarku okazały pałacyk. Kariera turystyczna Trzciska zaczęła się dość późno, dopiero po 1867 r. gdy przez wieś przeprowadzono linię kolejową. Taki charakter wieś zachowała też po 1945 r. co należało do wyjątków, utrzymano przedwojenny poziom zaludnienia, do czego przyczyniło się atrakcyjne położenie i dobre połączenia kolejowe z Jelenią Górą. Zawsze była to miejscowość, której większość mieszkańców dojeżdżała do pracy w mieście. Dużo domów odremontowano, wznoszone są nowe, przystosowane do przyjmowania letników, rozwija się agroturystyka.
- 2) Trzcisko to duża wieś, ciągnąca się ok. 3 km luźno rozrzuconymi zabudowaniami wzdłuż Bobru, na wysokości ok. 360-370 m. Leży na terenie Rudawskiego Parku Krajobrazowego, w zach. części Przełomu Janowickiego, pomiędzy pn. podnóżami Sokolika i Łysej (Sokole Góry) na pd. brzegu rzeki, a wzgórzami wchodzącymi w obręb Kotliny Jeleniogórskiej na pn. brzegu rzeki. Bóbr na prawym brzegu podciął te wzgórza, tworząc odsłonięte w wielu miejscach mury skalne. Na wsch. domy Trzciska sąsiadują bezpośrednio z zabudowaniami Janowic Wielkich poniżej bylej papierni, natomiast na zach. granicę wsi stanowi przewężenie doliny Bobru.
- 3) Trzcisko zachowało zespół różnorodnych zabytków:
  - a) Kościół filialny matki Boskiej Częstochowskiej, zbudowany w 1799 r. jako ewangelicki. Jest to prostokątna budowla salowa, 5 - przęsłowa, z kwadratową wieżą na osi, zwieńczoną hełmem z prześwitem. Nakryta łamanym dachem z naczółkami. W przyziemiu wieży obszerny przedsionek, z którego prowadzą drewniane schody na emporę, otaczającą nawę z 3 stron, łącznie z chórem muzycznym. Wewnątrz barokowy, drewniany, polichromowany ołtarz z k. XVIII w. z figurami i ażurowy łuk tęczy z barokowymi figurami aniołków. Klasycystyczny, drewniany prospekt organowy z pocz. XIX w.
  - b) W pobliżu kościoła stoi murowany budynek (nr 81), dawniej pastorówka (obecnie dom mieszk.)- piętrowy z 1799 r. , ze skromnym portalem, nakryty dachem naczółkowym.
  - c) Z zespołu dawnego pałacyku Baedekera zachowała się część zabudowań gospodarczych, m.in. nr 82 - budynek bramny, mieszk.- gosp. z pocz. XX w., piętrowy z dużym przejazdem przyziemiu.
  - d) Spośród budynków mieszkalnych i gospodarczych na uwagę zasługują m.in.: nr 3- willa (obecnie pensjonat) murowana z k. XIX w. , otoczona parkiem o pow. ok. 1,7 ha z ok. 1860 r.; nr 4- mieszk. typu willowego, drewniano-kamienny z ok. 1920 r. ; nr 11- willa drewniano- murowano-kamienna z 1902 r. oraz budynek gospodarczy murowano-szachulcowy również z tego roku; nr 12- mieszk. murowano- kamienno-szachulcowe z k. XIX w. przebudowane ok.1930 r.; nr 29- mieszk.- gosp. murowany z pocz. XX w., przebudowany ok.1970 r.; nr 30- mieszk.

murowano- kamienny w 4 ćw. XIX w.; nr 42- mieszk.- gosp., murowane z pocz. XX w.; nr 76b - szkoła murowana z ok. 1920 r.

e) Budynek stacji kolejowej – murowany z pocz. XX w.

f) Budynek trafostacji – murowany z ok. 1920 r.

g) Na terenie Trzcińska jest 5 wiaduktów kolejowych, murowanych z 1866 r.

h) Tunel kolejowy pod Tunelową Górą, zbudowany w 1865 r. jako pierwszy na Śląsku.

4) Przy zewnętrznej ścianie kościoła w Trzcińsku stoją barokowe i klasycystyczne kamienne nagrobki, a na cmentarzu jest m.in. nowy pomnik upamiętniający zmarłych w latach 1742-1946 ewangelickich mieszkańców parafii, umieszczono na nim tablicę z napisem w języku polskim i niemieckim.

2. Radomierz

1) Radomierz jest stara wsią rycerską, ale jego dzieje są stosunkowo słabo udokumentowane i opisane. Powstał prawdopodobnie w k. XIII w., ale leżał wówczas nieco na uboczu ważniejszych szlaków komunikacyjnych, pod grzbieciem górskim i był niewielką osadą. Radomierz wchodził początkowo w skład dóbr zamku Sokolec w Górach Sokolich. Fakt ten potwierdził w 1372 r. ks. świdnicko-jaworski Clericusowi Bolcze. Na przełomie XV/XVI w. wzniesiono tu kościół, który w okresie reformacji przejęli ewangelicy. Wieś rozwijała się dość słabo, wchodziła też okresowo w obręb sąsiednich posiadłości, z czasem jednak jej zabudowania dotarły na Przełęcz Radomierską, gdzie spotkały się z zabudową Kaczorowa. Droga przez przełęcz nabrała wtedy większego znaczenia. W XVI w. w dolnym krańcu wsi zbudowano dwór. Po burzliwym okresie wojny 30- letniej następowały częste zmiany właścicieli majątku. Po 1945 r. wieś zachowała rolniczy charakter. W dawnym folwarku ulokowano gospod. PGR, działała też duża mleczarnia. PGR rozbudowano wznosząc nowe budynki inwentarskie. Zmodernizowano szosę i urządzono przy niej 3 parkingi i 2 stacje benzynowe.

2) Duża wieś łańcuchowa, ciągnąca się ok. 2,2 km wzdłuż górnego biegi Radomierki. Jej zabudowania leżą na wysokości ok. 390- 523 m, przy czym dolne domy zajmują pn.- wsch. kraniec Kotliny Jeleniogórskiej, a górne wchodzi na zbocza Gór Kaczawskich, aż po Przełęcz Radomierską oddzielającą Grzbiet Południowy od Gór Ołowianych.

3) Radomierz zachował układ wsi łańcuchowej i duży zespół zabytkowej zabudowy, mało zmienionej, ponieważ nowej zabudowy powstało tu stosunkowo niewiele, rozebrano natomiast część starych budynków.

a) Wieża dawnego kościoła parafialnego, zbudowana z XV/XVI w. na rzucie kwadratu, nakryta namiotowym dachem. Na wieży, która służyła po rozebraniu kościoła w 1849 r. jako dzwonnica, pozostały dzwony z 1576, 1595 i 1612 r w przyziemiu była tomba grobowa. Do wieży dobudowano w 2011 r. obiekt Gminnej Informacji Turystycznej.

b) Kościół parafialny Matki Boskiej Różańcowej wzniesiony w latach 1748-1750 dla ewangelików. Był remontowany w 1804 r., w latach 1970- 1974 oraz w 1997r.

c) Zespół dworski (nr 3) w dole wsi, złożony z budynków dworu i zabudowań gospodarczych. Dwór powstał w 2 poł. XIX w. Murowany, parterowy, z poddaszem użytkowym, nakryty dwuspadowym dachem naczółkowym. Koło dworu duży dziedziniec, częściowo otoczony murowanymi budynkami gospodarczymi.

d) Z budynków użyteczności publicznej na uwagę zasługują: nr 55 - szkoła murowana z ok. 1900 r. i trafostacji - murowana z ok. 1920 r.

e) We wsi zachował się liczny zespół budynków mieszkalnych i gospodarstw, głównie murowanych z XVIII-XIX w. do cenniejszych należą m.in.: nr 6- mieszk.- gosp., murowane z 4 ćw. XIX w.; nr 9 – mieszk.- gosp., murowane z ok. 1910 r.; nr 18- mleczarnia murowana z 4 ćw. XIX w.; nr 32- mieszk.- gosp., murowane z 1888 r. i budynek gosp., murowany z 1888 r.; nr 70- mieszk. (dawny dom ludowy), murowany z ok. 1910 r.; nr 96- mieszk. murowano-szachulcowe z XVIII w., rozbudowany w XIX w., piętrowy.

4) Na dawnym cmentarzu stoi drewniany krzyż, poświęcony 3 żołnierzom LWP. Na pd. od dworu przy polnej drodze, u stóp wzgórza, na skraju dawnego wyrobiska kamieniołomu stoi niewielki kamienny pomnik z pocz. XIX w., ku pamięci zamordowanego tam mieszkańca Janowic Wielkich.

3. Komarno

- 1) Komarno było jedną z większych i starszych wsi w Kotlinie Jeleniogórskiej, ale jego dzieje, zwłaszcza starsze, są słabo udokumentowane. Musiało powstać najpóźniej na przełomie XIII/XIV w., bowiem z 1318 r. pochodzi wzmianka o miejscowym kościele, a więc była to już spora osada. Od początku Komarno było wsią szlachecką, która trwała bez odnotowania większych kataklizmów i zniszczeń. Być może do spokojnego rozwoju przyczyniło się położenie nieco na uboczu, poza ważniejszymi traktami komunikacyjnymi. Komarno omijały wojny, także wojna 30-letnia. W początkach XIX w. Komarno rozwijało się jako duża wieś rolniczo - przemysłowa i siedziba majątku ziemskiego. W 1825 r. wymieniano tu dwór z 2 folwarkami, 2 kościoły (katolicki i ewangelicki), szkołę ewangelicką. Po 1945 r. Komarno częściowo wyludniło się, szczególnie w górnej części, gdzie rozebrano niektóre zagrody. Jednak od wielu lat wieś ma w pełni ustabilizowaną sytuację ludnościową, ostatnio rysuje się nawet tendencja wzrostowa. Przyczynia się do tego korzystne położenie na pd. zboczu oraz dobre powiązanie komunikacyjne z Jelenią Górą.
- 2) Duża, malowniczo położona wieś łańcuchowa. Ciągnie się ok. 3,1 km, na wysokości ok. 410-630 m, wzdłuż górnego biegu Komara. Jej dolne zabudowania leżą w rozległej, prawie płaskiej dolinie Radomierki, stanowiącej wsch. część Obniżenia Jeleniej Góry w kotlinie Jeleniogórskiej, natomiast górne sięgają aż po Przełęcz Komarnicką w Grzbiecie Południowym Gór Kaczawskich.
- 3) Wartości materialne wsi to:
  - a) Kościół parafialny św. Jana Chrzciciela, wzniesiony prawdopodobnie w pocz. XIV w., przebudowywany w k. XV i pocz. XVI w., rozbudowany w 1780 r. Po 1945 r. opuszczony, popadł w ruinę, odbudowany po 1979 r. z pierwotnego założenia zachowała się wieża i część murów oraz kaplica grobowa z 1780 r., resztę odtworzono. Kościół otacza kamienny mur cmentarny z XVI w., przebudowany w XX w., z bramką. Przy nim skromna kaplica z XIX w., na rzucie prostokąta, nakryta 2-spadowym dachem.
  - b) Kościół pod wezwaniem Matki Boskiej Pocieszenia, barokowo- klasycystyczny, wzniesiony w latach 1769- 1772 dla ewangelików. Oryginalna budowla centralna założona na 8 boku, z 2 frontonami wejściowymi. Nakryty łamanym dachem namiotowym, zwieńczony potężną sygnaturką, w postaci wysokiego hełmu z prześwietem. w kościele zachowała się część pierwotnego wystroju barokowego i klasycystycznego z XVIII/XIX w. Obecnie po remoncie sąsiedniego kościoła, tam przeniesiono część wyposażenia, a tę świątynię zamknięto, co powoduje, że zaczyna podupadać.
  - c) Pałac z XIX w., być może na miejscu (lub z wykorzystaniem) starszego z XVII w., przebudowany w XX w.
  - d) Trafostacja przy nr 56 - murowano-szachulcowa z ok. 1920 r. i trafostacja przy nr 135 - murowano-szachulcowa z ok. 1920 r.
  - e) We wsi zachował się liczny i bardzo interesujący zespół budynków mieszkalnych i gospodarczych różnych typów. spośród nich uwagę zwracają budynki mieszk.- gosp. o konstrukcji murowano- szachulcowej. często w przyziemieniu mieszczą zaplecze gospodarcze i inwentarskie, a na piętrze izby mieszkalne. Nakryte wysokimi, 2-spadowymi dachami. są też budynki murowane, niektóre zachowały kamienne portale. Pochodzą w większości z XIX w., ale niektóre sięgają XVIII w. Do cenniejszych należą m.in.: nr 1- mieszk.- gosp., murowany z 4 ćw. XIX w.; nr 10 i 26- mieszk. murowany z ok. 1910 r.; nr 71- mieszk. (dawny dom lud.) murowany z pocz. XX w. oraz budynek gospod. murowany z XIX/XX w.; nr 79- mieszk. murowano- szachulcowy, z ok. poł. XVIII w.; nr 110- mieszk. murowano-szachulcowo-drewniany o konstrukcji przysłupowej z k. XVIII w.; nr 178- budynek gosp. murowano-szachulcowy z pocz. XIX w.
- 4) Na terenie dawnego cmentarza jest kamienny krzyż. Ponadto w murze cmentarnym były 2 krzyże pokutne, ale w czasie odbudowy kościoła wyjęto je i umieszczono jako wolnostojące.

4. Miedzianka

- 1) Pierwszą pewną wzmiankę o Miedziance jest zapis w kronice, proboszcza katolickiej parafii w Miedziance, Johanna Kaufmanna, który mówi, iż przed rokiem 1311 panem ziem późniejszej Miedzianki był Conrad Bavarus. Kilkadziesiąt lat później w okolicy wydobywano srebro. W roku 1512 Miedziankę kupuje Hans Dippold von Burghaus, który wiele inwestuje w górnictwo miedzi, co po kilku latach zwraca się i pozwala odbudować zrujnowany po wojnach husyckich, Zamek Bolczów. W 1519 r. król czeski Ludwik Jagiellończyk nadaje Miedziance, na prośbę Burghausa, prawa miasta górniczego. W latach 20-tych wieku XVI w Miedziance istnieje ok. 160 szybów i sztolni. Gdy kopalnie

Miedzianki zaprzestały wydobycia (wyczerpanie złóż), kolejni jej właściciele (Hans i Franz Hellmann), zdobywszy koncesje na produkcję wotriolu zbudowali w dolinie Hutniczego Potoku specjalne ługownie, w których przepłukiwali materiał ze starych hałd znajdujących się w okolicy. Hellmannowie w roku 1553 byli liderami w produkcji wotriolu w całym cesarstwie austriackim. Koniec wieku XVI był początkiem całkowitego upadku górnictwa w Miedziance. Czynnikiem wpływającym na to była wojna 30-letnia. Dopiero pod koniec XVII w. reaktywuje się wydobycie w kilku kopalniach. Na początku XVIII w. miasto gwałtownie rozwija się, powstaje tu urząd górniczy i zaczęto na szeroką skalę eksploatację starych i drażnienie nowych chodników. Początek wieku XIX był początkiem upadku górnictwa. W kopalniach gwałtownie spadło wydobycie. Ostatni szyb wydobywczy został zamknięty w 1925 r. już od połowy wieku XIX Miedzianka zaczęła egzystować jako miejscowość wypoczynkowo-turystyczna. W latach 1945-1954 wydobywano tu rudy uranowe, które były wysyłane do Związku Radzieckiego. Prace wydobywcze spowodowały na skutek nieodpowiednich zabezpieczeń wiele zniszczeń (zapadanie się gruntu). W roku 1972 ludność Miedzianki została przesiedlona do Jeleniej Góry, natomiast w miejscowości pozostało około 80 osób.

- 2) Wieś położona na wysokości 470- 530 m n.p.m. Kilka domów mieszkalnych otoczonych licznymi hałdami i wyrobiskami.
- 3) Największą wartością materialną wsi jest kościół klasycystyczny, wybudowany w latach 1828- 1829 jako katolicki.
- 4) Najstarszym zabytkiem Miedzianki jest późnośredniowieczny krzyż pokutny. Na krzyżu widnieje napis „Memento”.

5. Mniszków

- 1) Mniszków, niepozorna dziś miejscowość była najstarszą posiadłością w okolicy. Powstała prawdopodobnie w końcu XIII w., ponieważ z 1310 r. pochodzi dokument poświadczony przez ks. Świdnickiego Bernarda, w którym wystąpił pierwszy znany jego właściciel – Albert Beyer. Majątek w Mniszkowie obejmował wówczas obszar przyszłych Janowic Wielkich i Miedzianki, na terenie której już wydobywano rudy miedzi. Około 1370 r. doszło do podziału Mniszkowa na dwie części. Dolna część stała się Miedzianką a górna pozostała przy swojej nazwie. Do roku 1561 wieś zmieniała właściciela bardzo często. W XVI w. tereny pomiędzy Mn. a Janowicami i Miedzianką zaczęto eksploatować górnictwo. Powstawały tu kolejne sztolnie, a następnie kopalnia. Intensywne wydobycie trwało do połowy XVIII w., po czym kopalnię zamknięto. Ponownie próbowano wydobywać rudy miedzi pod koniec XIX w. z powodu jednak nieopłacalności górnictwo zamarło ostatecznie w 1925 r. Po II wojnie św. wieś mocno się wyludniła, zwłaszcza w górnej części. Pozostała do dzisiaj wsią rolniczą, chociaż w ostatnich latach daje się zauważyć że nabiera ona charakteru wsi letniskowej, z rozwijającymi się funkcjami obsługi turystyki.
- 2) Niewielka wieś łańcuchowa zajmująca górną część Miedzianego Potoku, od pn. graniczy z Janowicami Wielkimi. Z górnej części wsi roztacza się piękny widok fragmentu Kotliny Jeleniogórskiej oraz Gór Kaczawskich.
- 3) Najcenniejszym obiektem jest barokowy dwór o konstrukcji murowano-kamienno-szachulcowej z 1 poł. XVIII w., przebudowany ok. 1780 r.
6. Na terenie gminy znajdują się obecnie 24 obiekty zabytkowe, objęte ochroną w formie wpisu do rejestru zabytków. Ich zestawienie obrazuje poniższa tabela:

Tabela 3. Obiekty objęte rejestrem zabytków na terenie gminy Janowice Wielkie

Lp.	Miejscowość	Obiekt	nr rejestru	Data wydania decyzji
1.	Janowice Wielkie	Kościół parafialny pw. Chrystusa Króla	942/J	3.02.1989
2.	Janowice Wielkie	Kościół pomocniczy pw. Wniebowzięcia NMP	1402	22.09.1965
3.	Janowice Wielkie	Cmentarz przykościelny przy kościele pw. Wniebowzięcia NMP	1115/J	5.11.1992
4.	Janowice Wielkie	Pałac - obecnie dom pomocy społecznej	259	23.04.1951

5.	Janowice Wielkie	Zespół pałacowo-folwarczny z parkiem	56/A/01	27.08.2001
6.	Janowice Wielkie	Park przypałacowy	509/J	8.12.1977
7.	Janowice Wielkie	Willa z parkiem	919/J	5.11.1990
8.	Janowice Wielkie	Budynek mieszkalny	1054/J	5.11.1990
9.	Komarno	Kościół filialny pw. Św. Jana Chrzciciela	1407	23.09.1965
10.	Komarno	Cmentarz przykościelny przy kościele pw. Św. J. Chrzciciela	1113/J	3.11.1992
11.	Janowice Wielkie	Zamek Bolczów	472	4.12.1958
12.	Komarno	Kościół poewangelicki, obecnie filialny pw. Św. Józefa	1408	23.09.1965
13.	Komarno	Pałac nr 1	914/J	30.05.1988
14.	Komarno	Park przypałacowy	859/J	4.02.1985
15.	Miedzianka	Kościół filialny pw. Św. Jana Chrzciciela	1413	23.09.1965
16.	Mnisków	Dwór nr 17	605/J	26.02.1980
17.	Radomierz	Wieża dawnego kościoła kat.	650/J	4.08.1980
18.	Radomierz	Kościół ewangelicki pw. Przemienienia Pańskiego, ob. Rzym-kat. pw. MB Różańcowej	1417	23.09.1965
19.	Radomierz	Cmentarz przy wieży dawnego kościoła kat.	1108/J	7.08.1992
20.	Radomierz	Dwór nr 3	533/J	21.06.1979
21.	Radomierz	Park przydworski	529/J	15.06.1979
22.	Trzczańsko	Kościół filialny pw. MB Częstochowskiej	948/J	4.08.1980
23.	Trzczańsko	Cmentarz przykościelny	1129/J	15.03.1993
24.	Trzczańsko	Park przy willi nr 3	528/J	15.06.1979

7. Na obszarze gminy znajduje się bardzo wiele obiektów o walorach zabytkowych. Spis tych obiektów znajduje się w gminnej ewidencji dóbr kultury.

4.3. Zabytki archeologiczne

1. Obszar gminy Janowice Wielkie oraz jej otoczenie został ujęty w dokumentacji ewidencyjnej „Archeologicznego Zdjęcia Polski” Zarejestrowano na nich łącznie 6 stanowisk archeologicznych, znajdujących się na terenie gminy. Poniższa tabela zawiera zestaw tych stanowisk.

Tabela 4. Zestawienie stanowisk archeologicznych o wysokiej wartości poznawczej

L.p	Nr stanowiska w miejscowości	Numer rejestru AZP, nr stan. na obszarze
1.	Komarno - osada śr. XIV – XV w	AZP:83/17
2.	Trzczańsko – ślad osadnictwa p.śr.	AZP:5/34
3.	Trzczańsko – osada, pśr. (fragmenty ceramiki)	AZP:4/34
4.	Trzczańsko – ślad osadnictwa, przeworska poł II w n.e.	AZP:1/18

5.	Trzcińsko – osada, pśr. (fragmenty ceramiki)	AZP:3/32
6.	Trzcińsko – osada pśr. (fragmenty ceramiki)	AZP:2/31

4.4. Zagrożenia środowiska kulturowego

1. Na obecny stan krajobrazu kulturowego gminy największy wpływ w ostatnich kilkudziesięciu latach miały brak możliwości aktywnej ochrony wielu zabytkowych obiektów i utrzymania historycznie wykształconych układów osadniczych oraz ostatnie zmiany społeczno-gospodarcze. W ich wyniku właściciele obiektów zabytkowych z różnych powodów często nie są w stanie powstrzymać dewastacji tej zabudowy. Wpłynęła na to także likwidacja wielu funkcjonujących od początku lat 90-ych ub. wieku organizacji gospodarczych. Wymiana ludności niemieckiej na polską w latach 1945 – 48 spowodowała przerwanie lokalnej tradycji kulturalnej oraz zniszczenie wielu obiektów. Podstawowym zagrożeniem dla stanu historycznie ukształtowanej zabudowy jest jej niedostosowanie do aktualnych potrzeb, dzisiejszych wzorców kulturowych i technicznych, a także brak ekonomicznego i funkcjonalnego uzasadnienia do eksploatacji wielu obiektów z jednej strony mieszkalnych z drugiej produkcyjnych, wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań technicznych, stosowanie materiałów i detalu budowlanego.
2. W znacznym stopniu zagrożone są zespoły zabytkowej zieleni. Wszystkie zachowane na terenie Gminy parki podworskie są zaniedbane i pozostawione własnemu losowi powoli tracą pierwotny charakter mający tworzyć w naturalnym krajobrazie tło dla terenów osadniczych. W stosunkowo najlepszej sytuacji jest park przy zespole pałacowym przy ul. Chłopskiej w Janowicach Wielkich. Pozostałe parki tj. park przy Pałacu w Komarnie, pozostałości parku przy Zespole Podworskim w Radomierzu oraz park przy zabudowie wielorodzinnej w okolicach ul. 1 go Maja ulegają stopniowej degradacji. Przyczyną tego stanu rzeczy jest brak odpowiednich działań właścicieli, często wynikających z ograniczeń finansowych.

5. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA

5.1. Uwarunkowania demograficzno-społeczne

1. W końcu 2013 r. gminę Janowice Wielkie zamieszkiwało 4326 osób. Podstawowe dane demograficzne obrazuje poniższa tabela.

Tabela 5. Podstawowe dane demograficzne na koniec 2013 roku

Lp.	Wyszczególnienie	Małżeństwa na 1000 ludności	Urodzenia żywe na 1000 ludności	Zgony ogółem na 1000 ludności	Przyrost naturalny na 1000 ludności
1.	Gmina Janowice Wik.	12	8	12	-4,0

2. Poszczególne wsie położone na terenie gminy wykazują znaczne zróżnicowanie pod względem ilości mieszkańców. Wśród 6 jednostek osadniczych największą liczbą ludności cechują się Janowice Wielkie przekraczające liczbę 2000 mieszkańców. Zestawienie ludności wiejskiej części Gminy z podziałem na poszczególne miejscowości obrazuje poniższe zestawienie:

Tabela 6. Zestawienie ilości mieszkańców poszczególnych miejscowości Gminy

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców	Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców
1.	Janowice Wielkie	2221 (2008 r.) 2121 (2011 r.) 2177 (2013 r.)	4.	Mniszków	82 (2008 r.) 87 (2011 r.) 91 (2013 r.)
2.	Komarno	521 (2008 r.) 848 (2011 r.) 870 (2013 r.)	5.	Radomierz	475 (2008 r.) 486 (2011 r.) 487 (2013 r.)
3.	Miedzianka	94 (2008 r.) 84 (2011 r.) 90 (2013 r.)	6.	Trzczańskie	604 (2008 r.) 593 (2011 r.) 611 (2013 r.)

3. Dominującą grupę ludności gminy stanowi grupa produkcyjna obejmująca 62% ludności ogółu. Drugą co do wielkości jest grupa przedprodukcyjna, która na terenie gminy wynosi 26% ogółu ludności. Najmniej liczna jest grupa poprodukcyjna, która stanowi 14% ogółu ludności. Struktura ta nieco odbiega od średniej krajowej, ale także i tutaj zachodzą procesy starzenia się ludności w analogiczny sposób jak dla wielu regionów Polski, w tym i województwa dolnośląskiego. Związane z tym uwarunkowania stwarzają nowe specyficzne potrzeby, związane z rozwojem systemu opieki zdrowotnej i społecznej oraz przynoszą istotne zmiany dla funkcjonowania systemu oświaty. W najbliższych latach zgodnie z aktualnymi prognozami demograficznymi wzrastać będzie na terenie gminy udział grupy produkcyjnej ludności, co wiąże się z potrzebą zapewnienia zatrudnienia dla znacznej ilości mieszkańców. Problem ten będzie narastał stąd stwarzanie warunków dla zapewnienia możliwie największej ilości miejsc pracy powinno stać się jednym z podstawowych zadań gminy.

5.2. System obsługi mieszkańców

1. System obsługi mieszkańców Gminy należy uznać za dostateczny pod względem struktury podstawowych usług administracji, handlu i innych, zlokalizowanych przede wszystkim na terenie samych Janowic Wielkich. Gorszą pod tym względem sytuację wykazują pozostałe miejscowości wiejskie. Znaczne rozproszenie terenów wiejskich i niewystarczająca dostępność ośrodka gminnego dla osób nie dysponujących własnym środkiem lokomocji stanowią pewne utrudnienie dla mieszkańców. W szczególności dotyczy to miejscowości Komarno oraz Mniszków.
2. W sferze oświaty i wychowania gmina zapewnia w podstawowym zakresie usługi edukacji. Obiekty pełniące tę funkcję oraz inne obiekty oświaty zlokalizowane na jej terenie pozostają, po przeprowadzonej ostatnio modernizacji, w dobrym stanie technicznym. Zgodnie z danymi z końca 2011 r. gminny system edukacji tworzą:
- 1 przedszkole: w Janowicach Wielkich,
  - 1 szkoła podstawowa położona w Janowicach Wielkich,
  - 1 gimnazjum w Janowicach Wielkich,
  - 4 biblioteki w miejscowościach: Janowice Wielkie, Radomierz, Trzczańskie i Komarno.

W miejscowościach Janowice Wlk. oraz Komarno znajdują się wiejskie świetlice, w których odbywają się okolicznościowe imprezy przeznaczone głównie dla młodzieży.

3. W sferze podstawowej ochrony zdrowia funkcjonują jednostki obejmujące zasięgiem swojego działania cały teren gminy:
  - 1) PHARMED Sp. z o.o. - Centrum Medyczne "Multi-Med.;
  - 1) Chrześcijański Ośrodek dla Osób Uzależnionych „Nowa Nadzieja”;
  - 2) Dom Pomocy Społecznej;
  - 3) Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej – ZPiR,
  - 4) 2 apteki;

4. W sferze usług administracji oraz obsługi gospodarki komunalnej i zarządzania sieciami infrastruktury zasadniczą rolę pełnią następujące instytucje:
  - 1) Urząd Gminy w Janowicach Wielkich,
  - 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
  - 3) Ochotnicza Straż Pożarna,
  - 4) Poczta Polska,
  - 5) Bank Gospodarki Żywnościowej (punkt kasowy),
  - 6) Nadleśnictwo „Śnieżka”,
  - 7) PKP Zakład Teleinformatyki Kolejowej,
  - 8) Oczyszczalnia ścieków.

6. Specjalną rolę w życiu gminy spełnia kościół katolicki, którego głównym obiektem na jej terenie jest kościół parafialny w Janowicach Wielkich (p. w. Chrystusa Króla) oraz kościół filialny w Komarnie (p.w. Św. Jana Chrzyciela) i kościół parafialny w Radomierzu (p.w. Matki Bożej Różańcowej). Na terenie gminy znajduje się również kościoły filialne w miejscowościach: Janowice Wielkie (p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny), Trzczańsko (K. p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej), Miedzianka (K p.w. Św. Jana Chrzyciela) oraz Kościół Zielonoświątkowy w Janowicach.

6. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

1. Do najważniejszych zagrożeń dla bezpieczeństwa ludności zagrożeń mienia na terenie gminy zaliczyć możemy zagrożenie cyklicznymi powodziąmi w dolinie Bobru. Dotyczy to przede wszystkim miejscowości Janowice Wielkie oraz Trzczańsko. Jednakże położenie większości terenów zainwestowanych poza obszarami zalewowymi minimalizuje prawdopodobieństwo znacznego oddziaływania tego typu zjawisk na stan bezpieczeństwa w gminie. Dla jego poprawy niezbędne jest właściwe użytkowanie całego zespołu urządzeń hydrotechnicznych oraz ich sukcesywne remonty.
2. Drugim z potencjalnych zagrożeń o charakterze naturalnych jest możliwość wystąpienia pożarów w kompleksach leśnych gminy. Wymogi ich ochrony przeciwpożarowej określone są w ustaleniach planów urzędzeniowych Nadleśnictw, co ma odzwierciedlenie w odpowiednim oznakowaniu leśnych dróg pożarowych, oraz budowie ujęć wody.
3. Ze względu na oddalenie od dużych ośrodków przemysłowych oraz brak czynnych zakładów przemysłowych – za wyjątkiem zakładu Dr. Schneider „Automotive Polska SA”, w których stosuje się technologie mogące stanowić potencjalne zagrożenie dla bezpieczeństwa ludzi, zagrożenia katastrofą związane z działalnością zakładów przemysłowych i ryzykiem katastrofy na ich terenie tu nie występują. Dla utrzymania tego stanu rzeczy niezbędne jest dobieranie właściwego, nie stwarzającego potencjalnych zagrożeń profilu produkcji nowych zakładów, które ewentualnie powstaną w wyznaczonej strefie rozwoju gospodarczego gminy w Radomierzu, pokrywającą się z podstrefą KSSEMP.
4. Przez tereny gminy przebiega obciążona znacznym ruchem droga krajowa nr 3. W związku z tym oraz ze względu na położenie w ciągu tej drogi ośrodka osadniczego jakim jest Radomierz, należy brać pod uwagę potencjalne zagrożenie katastrofami drogowymi. Najbardziej zagrożone wystąpieniem tego typu okoliczności są tereny przyległe do w/w drogi, ze szczególnym uwzględnieniem skrzyżowania drogi nr 3 w Radomierzu z drogą powiatową

prowadzącą do Janowic, oraz okolice stacji paliwowych, które znajdują się przy zachodniej granicy administracyjnej gminy.

7. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJOWE GMINY

7.1. Uwarunkowania rozwoju produkcji i usług

1. Podstawowym problemem warunkującym rozwój gospodarczy gminy jest utrzymanie – a także powiększanie istniejących tu miejsc pracy. Walory położenia geograficznego na ruchliwej trasie komunikacyjnej, bliskość zachodniej granicy kraju, atrakcyjność turystyczna mogą przynieść w najbliższej przyszłości zadowalające rezultaty w tym zakresie. Znaczną część podmiotów gospodarczych gminy stanowią podmioty powołane dla obsługi mieszkańców, których siedziby skoncentrowane są w Janowicach Wielkich. W sektorze prywatnym dominują podmioty związane z prowadzeniem działalności handlowej oraz prowadzenia usług turystyki. Liczba zarejestrowanych przedsiębiorców na czerwiec 2014 r. wynosi 188 (zarejestrowana działalność gospodarcza), oraz 18 przedsiębiorstw innych. W strukturze wielkościowej podmiotów prowadzących na terenie gminy swą działalność gospodarczą dominują firmy małe, zatrudniające kilku pracowników.
2. W ujęciu przestrzennym najbardziej atrakcyjnymi inwestycyjnie terenami w gminie Janowice Wielkie są tereny położone przy drodze krajowej nr 3 w Radomierzu. To właśnie tam znajduje się największy zakład, zlokalizowany na terenie omawianej gminy – „Dr, Schneider Automotive Polska S.A., Zezwolenie na działalność w tej lokalizacji otrzymała również firma „THOM Polska”.
3. Na terenie gminy działają liczne przedsiębiorstwa, związane z różnego rodzaju działalnością. Do najważniejszych z nich należą następujące podmioty gospodarcze prowadzące działalność z zakresu usług handlu, turystyki gastronomicznej a także działalności o charakterze wytwórczym.
4. Strukturę gospodarczą gminy Janowice Wielkie charakteryzuje liczebna przewaga podmiotów funkcjonujących w 3 sektorze gospodarki (usługi) – 71,6% ogółu podmiotów gospodarczych. W sektorze II działa na terenie gminy 128 podmiotów gospodarczych – 24,4% ogółu podmiotów gospodarczych, zaś w sektorze I – 21 podmiotów – co stanowi 4% ogółu podmiotów gospodarczych. Najczęściej działającymi na terenie gminy Janowice Wielkie firmami, są firmy z branży usług handlu, naprawy pojazdów samochodowych i motocykli – 91 podmiotów, firmy z branży budowlanej – 86 podmiotów.

7.2. Uwarunkowania rozwoju rekreacji i turystyki

1. Turystykę jako zjawisko społeczno-gospodarcze i przestrzenne postrzegamy wszyscy. Jest ona czynnikiem rozwoju lokalnej ekonomiki, będąc równocześnie istotnym obszarem konsumpcji dóbr i usług. Aby możliwe było spełnienie oczekiwań i zaspokojenie potrzeb turystów, potrzebna jest aktywność całej branży turystycznej wspierana działaniami samorządu terytorialnego.
2. Walory turystyczne gminy są przede wszystkim pochodną wartości jej środowiska przyrodniczego i krajobrazu oraz warunków dziedzictwa kulturowego a także jej przygranicznego położenia. Znaczny udział w powierzchni gminy terenów Rudawskiego Parku Krajobrazowego powiększają opisywane walory. Duży udział w powierzchni gminy lasów, wód oraz niski poziom uprzemysłowienia stwarzają dobre warunki do rozwoju turystyki pobytowej i krajoznawczej. Walory te wykorzystywane są jednakże w bardzo wąskim zakresie w stosunku do potencjału, jakim gmina dysponuje. Na terenie gminy znajdują się 294 miejsca noclegowe (dane na koniec czerwca 2014 r.) – zarówno w obiektach całorocznych jak i sezonowych.

4. Przez tereny gminy przebiegają następujące szlaki turystyczne: zielony szlak pieszy do ruin zamku Bolczów, żółty szlak pieszy do Kamiennej Góry prowadzący przez Wolek, niebieski szlak pieszy do schroniska „Szwajcarka” oraz do Radomierza. Szlaki te przechodzą przez najatrakcyjniejsze pod względem widokowym i krajoznawczym obszary gminy. Zgodnie z danymi PTTK długość szlaków pieszych wynosi na terenie gminy 23,3 km. Słabą jednak stroną zagospodarowania turystycznego jest stan oznakowania tych szlaków. Ofertę gminy wzbogaca możliwość uprawiania wspinaczki skałkowej. Uznany terenem dla uprawiania tej dyscypliny sportu są Góry Sokole i Rudawy Janowickie. Ściany Karkonoskich Kotłów (objęte ścisłą ochroną) nie są udostępnione do wspinania, więc spora grupa turystów tutaj właśnie szuka możliwości do uprawiania tej dziedziny sportu. Powoli, ale systematycznie rozwija się baza dla tej grupy turystów, czego przykładem jest miejscowość Trzcińsko. Coraz popularniejszą formą wypoczynku staje się turystyka rowerowa. Warunki do jej uprawiania na terenie gminy są bardzo dobre, istnieje tu kilka szlaków rowerowych.
5. Gmina nie jest przygotowana do obsługi ruchu turystycznego w jednakowym zakresie w każdej z miejscowości. Możliwościami takimi dysponują na pewno Janowice Wielkie oraz Trzcińsko. W pozostałych miejscowościach obiekty potencjalnie cenne pod względem turystycznym nie są zawsze w odpowiedni sposób wyeksponowane przez właścicieli, znajdują się często w zdewastowanym otoczeniu, brakuje również ich obudowy w obiekty towarzyszące, niezbędne do obsługi ruchu turystycznego (jak obiekty gastronomii, obiekty noclegowe, miejsca postoju, parkingi, zorganizowane miejsca wypoczynku).
6. Gmina nie wykorzystuje w rozwijaniu bazy dla turystyki atrakcyjnych atutów swego przygranicznego położenia. Relatywnie niewielka odległość od Berlina i Pragi, wynosząca około 120 km i bezsporne walory (przede wszystkim przyrodnicze i krajoznawcze) terenów gminy, stwarzają wyjątkowe szanse na przyciągnięcie dużej pod względem liczebności i siły nabywczej gości, nastawionych na turystykę weekendową i pobytową dla klientów bardzo zróżnicowanych pod względem oczekiwań, potrzeb i zasobności portfela.

8. STAN PRAWNY GRUNTÓW

Użytkowanie terenu w poszczególnych miejscowościach przedstawia się w poniższej tabeli

Tabela 7. Struktura użytkowania terenu (powierzchnie w ha)

<i>miejscowość</i>	<i>powierzchnia</i>	<i>użytki rolne</i>	<i>lasy</i>	<i>wody</i>	<i>kolej</i>	<i>drogi</i>	<i>tereny zab.</i>	<i>inne</i>
Janowice Wlk.	1523	357	967	22	22	57	98	-
Miedzianka	256	176	61	2	2	12	3	-
Mnisków	331	274	25	-	-	13	13	6
Radomierz	1448	925	430	10	-	47	28	8
Komarno	1187	750	362	8	-	32	35	-
Trzcińsko	1064	543	422	24	12	31	17	15

9. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

9.1. System ochrony przyrody i tereny wskazane do ochrony

1. Do podstawowych form ochrony przyrody należą rezerваты przyrody, parki narodowe, parki krajoznawcze oraz obszary chronionego krajoznawstwa. Dla zabezpieczenia terenów parku przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych tworzy się wokół parku krajoznawczego otulinę, czyli strefę ochronną. Znaczenia również nabierają takie formy ochrony jak użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne czy też zespoły przyrodniczo krajoznawcze. Oprócz tego funkcjonują również formy ochrony indywidualnej takie jak: gatunkowa ochrona roślin i zwierząt oraz pomniki przyrody dotyczące pojedynczych drzew, alei a także obiektów geologicznych takich jak głązy narzutowe, skały, które mają wpływ na urozmaicenie krajoznawstwa odpowiednio go akcentując.

2. Na obszarze gminy Janowice Wielkie znajduje się utworzony w roku 1989 r. Rudawski Park Krajobrazowy, którego celem jest ochrona wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych poprzez zachowanie, popularyzowanie i upowszechnianie tychże wartości. Obejmuje on tereny o różnorodnej budowie geologicznej, pozostałości dawnego górnictwa, naturalne profile geologiczne, grotty, skałki, ciekawy krajobraz przełomu Bobru i bogatą szatę roślinną. Jego łączny obszar obejmował 8.814 ha. W latach 1996 – 1998 opracowany został Plan Ochrony Rudawskiego Parku Krajobrazowego wraz z otuliną. Prace nad planem doprowadziły do znacznego powiększenia jego powierzchni poprzez włączenie części otuliny w granice Parku. Aktualnie powierzchnia jego wynosi 15.707 ha, a otuliny 6.600 ha. Tereny Parku należą do 7 jednostek administracyjnych, jedną z których jest gmina Janowice Wielkie (południowa jej część). Zajmuje on powierzchnię 2.543 ha.
3. Położone na terenie Parku oraz jego otuliny lasy prawie w całości zaliczane są do lasów ochronnych i stanowią je głównie monokultury świerkowe sztucznego pochodzenia, wprowadzone na miejsce naturalnych lasów liściastych. W lasach tych ograniczona jest gospodarka leśna – m.in. poprzez wykluczenie zrębów zupełnych. W zakresie ochrony indywidualnej na terenie Parku i jego otuliny objęto dotychczas ochroną prawną stanowiska drzew, uznając je za pomniki przyrody, z czego w gminie Janowice Wielkie znajduje się pięć obiektów objętych ochroną prawną jako pomniki, z czego cztery zlokalizowane są na terenie RPK i jego otuliny - są to pojedyncze buki pospolite zlokalizowane w okolicach ruin zamku Bolczów, oraz stanowisko alei drzew (aleja jarząbu szwedzkiego objęta całkowitą ochroną gatunkową) w Janowicach Wielkich wzdłuż ulicy Wojska Polskiego;
4. Na terenie Gminy znajduje fragment Grzbietu Południowego obejmującego obszar od Przełęczy Komarnickiej po przełęcz Radomierską, należący do pasma górskiego Góry Kaczawskie, które oddzielone są od Rudaw Janowickich przełomem Bobru. W planach rozbudowy systemu terenów chronionych znajduje się projektowany Kaczawski Park Krajobrazowy.
5. Na podstawie charakteru szaty roślinnej i nagromadzenia stanowisk roślin chronionych i rzadkich wyróżniono na terenie Gminy 7 obszarów zasługujących na zachowanie i ochronę w formie rezerwatów lub użytków ekologicznych, którymi są:
- 1) Łąki koło Komarna – niewielki kompleks wilgotnych, podmokłych łąk przy rozwidleniu potoków na zachód od Komarna z obfitym występowaniem zimowita jesiennego.
  - 2) Buczyna koło Komarna – niewielki śródpolny las bukowy na pn-zach. Od Komarna z domieszką jaworu i jesionu z bujnym wielogatunkowym runem.
  - 3) Torfowisko na Trzczańskich Mokradłach – fragment dobrze zachowanego torfowiska przejściowego na powierzchni ok. 7 ha, położone między Janowicami Wlk. a Trzczańskiem, około 0,5 km na północ od torów kolejowych.
  - 4) Wzgórze Popiel koło Janowic – obszar dawnego kamieniołomu skał serpenitowych na szczycie wzgórza Popiel ok. 0,5 km na pn-wsch. od Janowic Wlk. Znajduje się tu jedyne w Sudetach Zachodnich stanowisko paproci serpentynowatych.
  - 5) Przełom Bobru między Janowicami a Ciechanowicami – kompleks leśny położony w przełomowej dolinie Bobru, na południowych stokach Gór Ołowianych na wschód od Janowic Wlk. Najbardziej interesujące z punktu widzenia ochrony szaty roślinnej – przełom Bobru posiada także walory krajobrazowe – są to fragmenty buczyn położone na stromych, eksponowanych stokach.
  - 6) Buczyna w rejonie zamku Bolczów – 130 letni drzewostan bukowy z niewielką domieszką jaworów, świerków i wiązów. Przeważają płaty kwaśnej buczyny górskiej, miejscami malowniczo usytuowanej wśród bloków skalnych z luźnym drzewostanem i ubogim runem.
  - 7) Łąki na Hali Krzyżowej – kompleks podmokłych, ziołoroślowych łąk i młak o powierzchni ponad 5 ha położony około 1 km na północ od Mniszkowa. Łąki zdominowane są przez zespoły ze związku *Calthion*, liczne są tu cieki wodne silnie zabagniające cały obszar.
6. Na obszarze Gminy znajdują się również interesujące obiekty geologiczne i geomorfologiczne które ze względu na swoje walory krajobrazowe zasługują na szczególną ochronę w postaci pomników przyrody lub stanowisk dokumentacyjnych. Obiektami geologicznymi są: Skałki w rejonie zamku Bolczów, Góra Popiel koło Janowic Wielkich oraz zbocze Małego Wołka. Obiekty geomorfologiczne to Przełom Janowicki oraz Przełom Trzciański; skałki Głaziska Janowickie, Strażnica, Fajka, Janowickie Garby oraz Skalny Most.
7. Na terenie gminy Janowice Wielkie znajdują się trzy obszary Natura 2000:
- 1) Specjalny Obszar Ochrony „Góry i Pogórze Kaczawskie” kod: PLH020037. Jest to obszar o powierzchni 35 005,3ha. W obrębie tego obszaru zidentyfikowano następujące siedliska: 3260 - nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami

włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, 6110 - skały wapienne i neutrofilne z roślinnością pionierską *Alyso-Sedion*, 6120 - ciepłolubne, śródładowe murawy napiaskowe *Koelerion glaucae*, 6210 - murawy kserotermiczne *Festuco-Brometea* - priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków, 6230 - górskie i niżowe murawy bliźniczkowe *Nardion* - płaty bogate florystycznie, 6410 - zmiennowilgotne łąki trzęślicowe *Molinion*, 6430 - ziólorośla górskie *Adenostyilion alliariae* i ziólorośla nadrzeczne *Convolvuletalia sepium*, 6510 - niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris*, 6520 - górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie *Polygono-Trisetion*, 7140 - torfowiska przejściowe i trzęsawiska przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*, 7220 - źródlika wapienne ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati*, 7230 - górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, 8150 - środkowoeuropejskie wyżynne piargi i gołoborza krzemianowe, 8160 - podgórskie i wyżynne rumowiska wapienne ze zbiorowiskami ze *Stipion calamagrostis*, 8210 - wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami *Potentilletalia caulescentis*, 8220 - ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacion vandellii*, 8310 - jaskinie nieudostępnione do zwiedzania, 9110 - kwaśne buczyny *Luzulo-Fagenion*, 9130 - żyzne buczyny *Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*, 9150 - ciepłolubne buczyny storczykowe *Cephalanthero-Fagenion*, 9170 - grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny *Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*, 9180 - jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach *Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani*, 9190 - pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy *Betulo-Quercetum*, 91E0 - łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe *Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnion*, 91I0 - ciepłolubne dąbrowy *Quercetalia pubescenti-petraeae*. W granicach obszaru Natura 2000 występują następujące gatunki ssaków: *Barbastella barbastellus*, *Myotis dasycneme*, *Myotis bechsteinii*, *Myotis myotis*, *Castor fiber*, *Lutra lutra*, *Eptesicus nilssonii*, *Eptesicus serotinus*, *Myotis brandtii*, *Myotis daubentonii*, *Myotis mystacinus*, *Myotis nattereri*, *Nyctalus noctula*, *Pipistrellus nathusii*, *Pipistrellus pipistrellus*, *Plecotus auritus*, *Plecotus austriacus*, *Vespertilio murinus*. Poza ssakami świat kręgowców reprezentują: *Triturus cristatus*, *Lampetra planeri*, *Cobitis taenia*. Wśród bezkręgowców występują: *Vertigo angustior*, *Hypodryas maturnus*, *Maculinea teleius*, *Lycaena dispar*, *Maculinea nausithous*, *Osmoderma eremita*.

2) Specjalny Obszar Ochrony „Rudawy Janowickie” kod: PLH020011 o powierzchni 6635ha. Jest to obszar od wielu lat objęty ekstensywną gospodarką pastwiskową, co pozwoliło na zachowanie unikalnych dla Sudetów cech szaty roślinnej i kulturowego krajobrazu. Zajęty przede wszystkim przez łąki i pastwiska oraz lasy (duży udział lasów gospodarczych), lecz z zachowanymi niewielkimi fragmentami zbiorowisk naturalnych. Podłoże geologiczne jest zróżnicowane, obejmuje strefę kontaktową masywu granitoidowego ze skałami metamorficznymi, co powoduje lokalnie występowanie gleb zasobnych w metale ciężkie. W obszarze stwierdzono 9 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, z których największą powierzchnię zajmują niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie (20,18%). Obszar szczególnie ważny dla ochrony łąk wilgotnych i świeżych, należących do najlepiej rozwiniętych i zajmujących jedno z bardziej znaczących powierzchni w Sudetach. W okolicach Miedzianki i Wieściszowic spotykamy unikalne na Dolnym Śląsku fragmenty muraw z klasy *Violetea calamariae*. Występują tu również murawy naskalne, torfowiska zasadowe i zbiorowiska naskalnych paproci. Łącznie siedliska Natura zajmują tu prawie 30% powierzchni. Na terenie nie odnotowano gatunków roślin natorowych, jednak występują gatunki z Krajowej Czerwonej Listy min: dzwonek szerokolistny (*Campanula latifolia*), turzyca *Davalla* (*Carex davalliana*) czy kruszczyk błotny (*Epipactis palustris*). Obszar jest ważny dla ochrony głowacza białopłetwego *Cottus gobio* (duża populacja). Na uwagę zasługują również liczne sztolnie, które są zimowiskami wielu zagrożonych gatunków nietoperzy, w tym podkowca małego (*Rhinolophus hipposideros*), nocka dużego (*Myotis myotis*), nocka łydkowłosego (*M. dasycneme*) i mopka (*Barbastella barbastellus*). Na łąkach żyją oba gatunki modraszków i czerwończyk nieparek.

3) Specjalny Obszar Ochrony „Trzczańskie Mokradła” kod: PLH020105. Obszar zajmuje powierzchnię 75,3ha. Torfowisko na „Trzczańskich Mokradłach” jest jedynym zachowanym w obrębie sudeckich kotlin śródgórskich. Współcześnie niewielki kompleks torfowiskowy położony jest w prawie płaskim terenie, na granitowym podłożu, z niewysokimi wzgórzami w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Obszar jest ważny dla zapewnienia reprezentatywności siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy 92/43/EEC w krajowej sieci Natura 2000: borów na torfie (siedlisko priorytetowe) i torfowisk przejściowych. Na tym terenie występują: kukulka plamista *Dactylorhiza maculata*, rosiczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia*, torfowiec ostroliśny *Sphagnum capillifolium*, torfowiec magellański *Sphagnum magellanicum* odnotowane na krajowej Czerwonej Liście. Na obszarze występują oba gatunki modraszków (modraszek *Maculinea teleius*, modraszek *nausithous* *Maculinea nausithous*) oraz czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*.

8. W obrębie gminy Janowice znajdują się następujące pomniki przyrody:

Tabela 8. Pomniki przyrody na terenie gminy Janowice Wielkie

L.p.	Opis	Lokalizacja	Miejscowość	Rodzaj użytku
1.	Aleja drzew - Jarzab szwedzki (<i>Sorbus intermedia</i>), stan aleji bardzo zły drzewa sukcesywnie zamierają. Wg rozporządzenia aleja 98 sztuk, wg stanu na dzień 29.07.2010 r. 80 sztuk.	Aleja od dworca PKP do ul.1-go Maja	Janowice Wielkie	dr
2.	Grupa 2 drzew - Buk pospolity (<i>Fagus sylvatica</i>) stan drzewa - zły, złamany na wysokości ok. 8 m. Wiąz górski (<i>Ulmus glabra</i>) stan drzewa bardzo dobry	Rośnie 20-30 m od murów ruin zamku Bolczów, zewnętrzna strona drzewostanu, odległość między drzewami ok. 50 m- strona północna	Janowice Wielkie	Ls
3.	Buk pospolity (<i>Fagus sylvatica</i>), stan drzew dobry	Rośnie 50 m po lewej stronie od głównego wejścia do ruin zamku Bolczów	Janowice Wielkie	Ls
4.	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	Rośnie przy wejściu do parku zamkowego 20m od budynku/pałacu/-teren prywatny	Komarno	LsIII
5.	Wiąz górski brzoza (<i>Ulmus glabra</i>), stan drzewa bardzo dobry	Na dziedzińcu zamku górnego obok studni, ruiny zamku Bolczów	Janowice Wielkie	Ls

Źródło: www.wroclaw.rdos.gov.pl, 2013

10. OBSZARY NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

W obrębie granic administracyjnych gminy Janowice Wielkie nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych, w tym osuwiska oraz obszary narażone na osuwanie się mas ziemnych.

11. ZŁOŻA KOPALIN, TERENY GÓRNICZE ORAZ ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH

1. Ośrodki dawnego górnictwa w obszarze gminy związane były przede wszystkim z podziemną eksploatacją złóż rud polimetalicznych. Ośrodkami tymi były Miedzianka i Mniszków. Złoże Miedzianka, zajmujące obszar około 3 km długości i 0,5 – 1,0 km szerokości powstało w wyniku działalności roztworów hydrotermalnych, których źródłem była magma granitowa intruzji Karkonoszy. Złoże podzielone było na cztery pola rudne: zachodnie, północne, środkowe i wschodnie. Pole północne leży na północ od rzeki Bóbr, w Górach Ołowianych. Eksploatowano tu żyły formacji ołowiowej w kopalni „Dorothea”. W polu zachodnim rozpoznano 11 żył okruszycowanych, w polu środkowym 4 żyły a w polu wschodnim 9. Obecnie w miejscach istniejących w przeszłości szybów i sztolni utworzyły się znaczne zapadliska. Natomiast szyby i sztolnie, które się zachowały często są słabo lub wcale nie zabezpieczone. W obu miejscowościach zgromadzono na hałdach ogromne ilości materiału pochodzącego z robót udostępniających złoża. Zgodnie z danymi przeprowadzonej w 1994 r. przez Instytut Górnictwa Politechniki Wrocławskiej inwentaryzacji uszkodzeń środowiska, hałdy w rejonie Miedzianki o kubaturze 153 tys m³ zajmują powierzchnię ponad 35 tys. m² a w rejonie Mniszkowa hałdy o kubaturze ponad 32 tys. m³ zajmują powierzchnię prawie 10 000 tys. m². Zestawienie wysypisk odpadów górniczych przedstawione zostało w poniższej tabeli”

Tabela 9. Zestawienie składowisk odpadów górniczych

Lp	Nazwa obiektu i typ	Lokalizacja	Rodzaj odpadów	Zródło odpadów	Uwagi
1	Hałda kopalniana Miedzianka I	600 m. na SE od głównego skrzyżowania w Miedziance przy drodze na Orlinek	Gnejsy i amfibolity smużyste, skały metamorficzne	Nieczynna kopalnia rud miedzi	Wymiary 100x60 m. wysokość do 10 m
2	Hałda kopalniana Miedzianka II	300 m. na SE od głównego skrzyżowania w Miedziance	Gnejsy i amfibolity smużyste, skały metamorficzne	Jw.	Wymiary 50x60 m
3	Hałda kopalniana Miedzianka III	350 m. na S od głównego skrzyżowania w Miedziance	Gnejsy i amfibolity smużyste, skały metamorficzne	Jw.	Wymiary 50x60 m
4	Hałda kopalniana Miedzianka IV	650 m. na SW od głównego skrzyżowania w Miedziance	Gnejsy i amfibolity smużyste, skały	Jw.	Wymiary 70x100 m

			metamorficzne Rudaw, dzikie składowisko odpadów komunalnych		
5	Hałda kopalniana Miedzianka V	Część Starych Janowic 80 m. na S od torów kolejowych	Gnejsy i amfibolity smużyste,	Jw.	Wymiary 20x30 m

2. Na terenie gminy znajduje się jedno złoża kruszywa naturalnego pod nazwą „Janowice Wielkie” znajdujące się w obrębie Janowic Wielkich na północ od cmentarza komunalnego. Powierzchnia złoża wynosi około 1,5 ha. Na podstawie wydanej koncesji nr 4/E/94 na wydobywanie kruszywa wyznaczona została granica terenu górniczego.
3. Główny horyzont wód podziemnych w obrębie gminy Janowice Wielkie obszaru jest wykształcony w typowej formie dla obszarów górskich. Źródła występują dość rzadko. Są one najczęściej zasilane głębszymi wodami szczelinowymi. Wśród wydajniejszych źródeł największa część jest zasilana z metamorficznych wodonośców skalnych. Zbliżanie się poziomu wodonośnego do powierzchni terenu powoduje powstanie mokradeł na powierzchniach stoków. Część z nich została melioracyjnie zdrenowana. Stokowy horyzont wodonośny jest w szeregu miejsc eksploatowany przez systemy ujęć drenażowych. Największe z nich wykonane przed wojną występują m.in. w rejonie Janowic Wielkich. Przeważająca część pokryw stokowych jest pylasta lub gliniasto-pylasta, stąd ich odsączalność dla wód wolnych bywa zwykle nieduża. W wyższych partiach stoków, przy malejącej grubości płaszczu przykrywającego lite skały, ciągłość poziomu wodonośnego w gruntach niespoistych zanika.
- W granicach opracowania znajduje się jeden z głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) Nr 343 „Dolina Bobru (Marciszów) wymagający szczególnej ochrony o projektowanym statusie najwyższej ochrony (ONO). Jest to struktura czwartorzędowej doliny kopalnej. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wód oceniane są na 50 tys. m³/dobę, zaś średnia głębokość ujęć wynosi 30 m.

12. STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

12.1. Komunikacja drogowa

- Gmina dysponuje w miarę dobrze rozwiniętą siecią drogowych powiązań komunikacyjnych, którą tworzą drogi: krajowa, powiatowe i gminne. Zapewnia ona w dostatecznym stopniu możliwość przemieszczania się pomiędzy poszczególnymi miejscowościami i Jelenią Górą, chociaż nie wszystkie są w dobrym stanie technicznym.
- Przez Gminę przebiega odcinek drogi krajowej nr 3 klasy technicznej GP, będący nie tylko jej główną osią komunikacyjną, ale całego regionu. Łączy ona Skandynawię przez Szczecin – Legnicę – Jelenią Górę do przejścia granicznego w Jakuszycach. Przenosi ona znaczną część ruchu tranzytowego oraz lokalnego. Łączna jej długość na odcinku Gminy wynosi 4,2 km. Jej stan techniczny można określić jako dobry, dysponuje ona dobrą utwardzoną nawierzchnią. Ze względu na jej ponadregionalne znaczenie jest to droga o bardzo dużym natężeniu ruchu.
- Znaczną część dróg na terenie Gminy tworzą drogi powiatowe, które rozprawdają ruch lokalny. Dysponują one nawierzchniami utwardzonymi, część jednak z nich wymaga modernizacji i remontów. Łączna długość dróg powiatowych na obszarze Gminy wynosi 30,1 km. Tworzą je następujące odcinki dróg:
  - **2749D**: klasy technicznej L, od skrzyżowania z drogą krajową nr 3 w rejonie Osiedle Maciejowa do Komarna, droga o nawierzchni asfaltowej, w dobrym stanie technicznym. Panuje tu niewielkie natężenie ruchu, korzystają z niej przede wszystkim mieszkańcy Komarna;
  - **2750D**: klasy technicznej L, od skrzyżowania z drogą 2749D w Komarnie do skrzyżowania z drogą nr 3 w Radomierzu, droga o nawierzchni asfaltowej (nawierzchnia została ulepszona stosunkowo niedawno) w dobrym stanie technicznym, natężenie ruchu jest bardzo małe;
  - **2735D**: klasy technicznej L, od skrzyżowania z drogą nr 3 w Radomierzu przez Janowice Wielkie do Trzciska i dalej w kierunku Karpnik, droga o nawierzchni asfaltowej ogólnie w dostatecznym stanie technicznym, chociaż w niektórych fragmentach wymaga remontów tj. odcinek między Radomierzem a Janowicami Wielkimi, oraz odcinek w samych Janowicach. Jest to druga pod względem znaczenia droga w Gminie która rozprawdza ruch do miejscowości położonych w południowej części regionu takich jak: Kamienna Góra, Kowary czy też Karpacz.

Natężenie ruchu jest dość duże, zwiększające się w okresie weekendowym ze względu na ruch turystów podążających tędy w kierunku Karpacza i okolic;

- **2778D**: klasy technicznej D, od skrzyżowania z drogą nr 2735D w Trzcińsku do Wojanowa, biegnie przez całą wieś Trzcińsko wzdłuż prawego brzegu Bobru, droga o nawierzchni asfaltowej w złym stanie technicznym; jest ważną arterią komunikacyjną oraz drogą, po której wytyczane są objazdy dla ruchu kołowego, na co dzień korzystają z niej przede wszystkim mieszkańcy Trzcińska dojeżdżający przez Wojanów do Jeleniej Góry;
- **2745D**: klasy technicznej L, od skrzyżowania z drogą nr 2735D w Janowicach Wielkich przez wieś Miedzianka i dalej w kierunku Marciszowa, droga o nawierzchni asfaltowej w dobrym stanie technicznym; natężenie ruchu jest duże;
- **2770**: klasy technicznej D, od skrzyżowania z drogą nr 2745 w Miedziance do Mniszkowa, droga o nawierzchni asfaltowej w złym stanie technicznym; natężenie ruchu jest bardzo małe praktycznie korzystają z niej jedynie mieszkańcy Mniszkowa.

4. Istotną rolę dla ruchu lokalnego mają drogi gminne. Część z nich nie posiada ulepszonej (asfaltowej) nawierzchni, przeważają drogi gruntowe, co w okresie intensywnych opadów deszczu i w okresie zimowym powoduje, że nie wszystkie są przejezdne. Ważniejszymi drogami gminnymi są:

- droga z Trzcińska do Wojanowa o nawierzchni asfaltowej wzdłuż lewego brzegu Bobru;
- droga biegnąca przez Janowice Wielkie o nawierzchni asfaltowej wzdłuż prawego brzegu Bobru;
- droga przez górny Radomierz o nawierzchni asfaltowej biegnąca równolegle do drogi krajowej nr 3;
- droga z Trzcińska do osiedla Maciejowa w Jeleniej Górze o nawierzchni gruntowej będąca najkrótszym połączeniem wsi z Jelenią Górą (aktualnie wykorzystywana turystycznie i do obsługi rolniczej).

5. W granicach Gminy są znajdują się 2 obiekty samochodowego zaplecza technicznego. Są to całodobowe stacje paliw przy drodze nr 3 w okolicach wsi Radomierz. W pobliżu jednej z nich po południowej stronie drogi krajowej znajduje się parking, z którego korzystają kierowcy ciężkiego transportu samochodowego TIR. Drugi, o wiele mniejszy parking znajduje się po północnej stronie drogi krajowej na granicy gminy z miejscowością Kaczorów.

12.2. Komunikacja kolejowa

Na ponadlokalny układ komunikacji składa się również linia kolejowa nr 274 relacji Jelenia Góra – Wrocław ze stacjami w Janowicach Wielkich (gdzie funkcjonuje dworzec kolejowy) oraz w Trzcińsku. W ostatnich kilkunastu latach stopniowo zmniejszała się ilość i częstotliwość kursowania pociągów osobowych i towarowych na trasie Jelenia Góra – Wrocław. Aktualnie odnotowuje się odrodzenie ruchu kolejowego związane z remontem torowiska i działalnością Kolei Dolnośląskich S.A.

12.3. Zaopatrzenie w wodę

Gmina posiada częściowo rozwiniętą sieć wodociagową. Długość rozdzielczych linii wodociagowych na terenie gminy wynosi 48,4 km. Wody głównych poziomów użytkowych pochodzą zarówno z trzecio - jak i czwartorzędu. Omawiana sieć wodociagowa składa się z niezależnych systemów wodociagowych. Są to:

- a. sieć wodociagowa w Janowicach Wielkich i Miedziance;
- b. sieć wodociagowa w Trzcińsku;
- c. sieć wodociagowa w Radomierzu;
- d. sieć wodociagowa w Komarnie.

Wymienione miejscowości zaopatrywane są także z ujęć lokalnych i indywidualnych, natomiast w Mniszkowie w całości czerpie się wodę z ujęć indywidualnych/lokalnych. Ponadto na terenie byłej mleczarni w Radomierzu znajduje się studnia stanowiąca ujęcie wody dla okolicznych mieszkańców.

12.4. Odprowadzenie i unieszkodliwianie ścieków

Gmina posiada ciągle rozbudowywany system kanalizacji. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosi 38,8 km. Gminny system oczyszczania ścieków tworzy oczyszczalnia ścieków w Janowicach Wielkich. W

ostatnim czasie zrealizowano sieć kanalizacji sanitarnej rozdzielczej w Komarnie. Mimo szeregu nowych inwestycji w dziedzinie gospodarki ściekowej, które miały miejsce w ostatnich latach, część terenu gminy nie jest wyposażona w zbiorcze systemy odprowadzania ścieków. Na terenach tych ścieki gospodarcze i poprodukcyjne odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych. Ich opróżnianie odbywa się za pomocą pojazdów asenizacyjnych, odpady są następnie przekazywane do oczyszczalni ścieków w celu ich utylizacji.

12.5. Ciepłownictwo i gazownictwo

Tereny wiejskie gminy nie posiadają jeszcze sieci gazowej. Większość energii cieplnej, pozyskiwanej tu pochodzi z kotłowni opalanych gazem propan butan, z przydomowych zbiorników na gaz płynny oraz w dużej mierze także ze spalania węgla kamiennego i drewna. Nowa zabudowa mieszkaniowa powstająca na terenie gminy korzysta coraz częściej z rozwiązań ekologicznych, mimo to zjawisko dokuczliwej, niskiej emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, odczuwalne przy bezwietrznej pogodzie ma zasięg lokalny i wiąże się głównie z wykorzystaniem węgla jako nośnika energii w pojedynczych gospodarstwach domowych.

12.6. Elektroenergetyka

1. Sieć elektroenergetyczna gminy jest zasilana przede wszystkim za pośrednictwem napowietrznej linii elektroenergetycznej 110 kV biegnącej z Jeleniej Góry do Miedzianki. Nie dysponuje ona obecnie własną stacją zasilającą. Sieć średniego napięcia rozprowadza energię z pośrednictwem linii kablowych i napowietrznych oraz stacji transformatorowych 15/0.4 kV. Dodatkowo przez obszar gminy przebiega linia napowietrzna 220kV relacji Jelenia Góra Cieplice – Boguszów Gorce. Istniejące linie wysokiego napięcia znacznie wpływają na rozwój funkcjonalno – przestrzenny gminy m. in. ze względu na oddziaływanie pola elektromagnetycznego wzdłuż tych linii. W pobliżu miejscowości Miedzianka zlokalizowana jest stacja elektroenergetyczna o górnym napięciu 110kV.
2. Bilans energetyczny gminy jest korzystny, transformatory w większości miejscowości gminy dysponują tu nadwyżką mocy. Wynika to głównie ze spadku zapotrzebowania na energię w miejscowościach, w których zaprzestali swej działalności dawne PGR oraz Fabryka Papieru w Janowicach Wielkich. Większość linii i urządzeń jest w dobrym stanie technicznym, dlatego też sieć energetyczna terenu Gminy zapewnia zaopatrzenie w energię we właściwym zakresie także i potencjalnych nowych odbiorców. Dla zwiększenia niezawodności dostaw energii konieczne jest jednak rozbudowania gminnego systemu energetycznego o nowy Główny Punkt Zasilania.

12.7. Telekomunikacja

Większość obszaru gminy jest pokryta siecią telefoniczną, zapewnia ona możliwość podłączenia abonentów do tej sieci dla wszystkich miejscowości. Uzupełnieniem tej sieci są systemy telefonii komórkowej. Niemal całość obszaru gminy pokryta jest zasięgiem wszystkich dostępnych w tej chwili operatorów telefonii komórkowej, posiadających tu własne stacje bazowe: w Radomierzu, Komarnie i Janowicach Wielkich. Ze względu na warunki terenowe w niektórych rejonach zasięg poszczególnych sieci bywa utrudniony

Tabela 10. Zestawienie stacji bazowych cyfrowej telefonii komórkowej

	Miejscowość	Lokalizacja	Współrzędne GPS
1.	Komarno	Góra Baraniec, dz. 139/1	50.941111,15.883889
2.	Komarno	Góra Baraniec	50.940833,15.884722
3.	Komarno	Góra Baraniec	50.940833,15.884722
5.	Radomierz	Dz. 9/4	50.899722,15.883889
6.	Radomierz	Dz. 141/4	50.899722,15.883889
7.	Radomierz	przy drodze od bud. Radomierz 111 w kierunku wzgórza Różanka	50.907222,15.926111

8.	Miedzianka	Dz. 147/5	50.875278,15.945000
----	------------	-----------	---------------------

12.8. Gospodarka odpadami

1. Zorganizowanym odbiorem i wywozem odpadów komunalnych w Gminie zajmuje się firma Simeko Sp. z o.o. z Jeleniej Góry. Systemem tym objęta jest cała Gmina. Na jej terenie nie ma wysypiska odpadów komunalnych i są one wywożone i składowane na wysypisku w miejscowości Ścięgny - Kostrzyca. Wdrażanie nowoczesnych zasad gospodarki odpadami tj. wprowadzenie ich segregacji i częściowego recyklingu, pozwoli na znaczne przedłużenie funkcjonowania składowiska.

Odpady komunalne zebrane na terenie Gminy w latach 2011 – 2013 (w Mg):

- 2011: 726,33;
- 2012: 818,50;
- 2013: 904,00.

13. UWARUNKOWANIA DOTYCZĄCE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH

Tereny zamknięte na obszarze gminy Janowice Wielkie - dotyczą terenów kolejowych związanych z obsługą linii kolejowej relacji Wrocław–Jelenia Góra.

14. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

W granicach administracyjnych gminy Janowice Wielkie planowana jest w przyszłości modernizacja odcinka drogi krajowej nr 3. Ponadto nie przewiduje się realizacji innych zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

15. UWARUNKOWANIA OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

Przeptywający przez teren gminy Bóbr charakteryzuje się dużymi wahaniami stanu wód i wielkości przepływów. Reguluje to szereg zbiorników retencyjnych m.in. w Bukówce, Pilichowicach. Pomimo tego gmina nękana jest często przez powodzie, dotyczy to miejscowości Janowice Wielkie oraz Trzczańsko. Na terenie gminy brak jest w zasadzie systemu przeciwpowodziowego poza regulacją koryta rzeki na odcinku w Janowicach. Przed laty projektowano zbiornik wodny „Wojanów” który obejmować miał znaczny obszar wsi Trzczańsko, jednak zrezygnowano z niego m.in. z przyczyn ekonomicznych.

16. SYNTEZA UWARUNKOWAŃ ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO- IDENTYFIKACJA GŁÓWNYCH PROBLEMÓW ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY

1. Na podstawie analizy poszczególnych elementów diagnozy stanu zagospodarowania przestrzennego gminy oraz jego uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, można scharakteryzować ją w następujący sposób:
  - a. gmina ma atrakcyjne warunki położenia geograficznego, leży w bliskim zasięgu oddziaływania metropolii o znaczeniu europejskim jaką jest Berlin i Praga, a także w bliskiej odległości dużych ośrodków miejskich o znaczeniu regionalnym (Wrocław);
  - b. jest ona dobrze skomunikowana z układem pobliskich tranzytowych dróg;
  - c. posiada wartościowe zasoby środowiska przyrodniczego i kulturowego, których większość wchodzi w obręb terenów chronionych Rudawskiego Parku Krajobrazowego;
  - d. posiada atrakcyjne walory dla rozwoju turystyki i rekreacji dla różnych grup odbiorców;

- e. istnieje tu potencjał dla utrzymania wyspecjalizowanych form produkcji rolniczej na znacznym areale urodzajnych gruntów rolnych, aczkolwiek nie może to być jednak wiodąca gałąź lokalnej gospodarki;
  - f. gmina dysponuje dużymi zasobami siły roboczej, jednak regres gospodarki, jaki ma miejsce w ostatnich latach na jej terenie związany m.in. z załamaniem się rynku pracy w rolnictwie spowodował wzrost liczby ludzi pozostających bez zatrudnienia, co stanowi źródło trudnych do rozwiązania problemów społecznych;
  - g. Radomierz odgrywa ważną rolę jako przyszły ośrodek koncentracji nowych inwestycji ze względu na bardzo dobre położenie komunikacyjne.
2. Główne problemy rozwojowe gminy wiążą się z potrzebą wyeliminowania występujących w jej obszarze barier rozwojowych i opóźnień cywilizacyjnych, które określić można następująco:
- a. dekapitalizacja zabudowy mieszkaniowej zwłaszcza na terenach wiejskich;
  - b. dysproporcje w rozwoju funkcjonalno-przestrzennym oraz w standardach zamieszkiwania w poszczególnych miejscowościach na terenach wiejskich;
  - c. niedostatecznie wykształcona infrastruktura turystyczna oraz degradacja niektórych zabytkowych obiektów, stanowiących wartościowy potencjał dla rozwoju turystyki;
  - d. dysproporcje w dostępie mieszkańców gminy do podstawowych usług;
  - e. brak uzbrojonych terenów pod nowe inwestycje mimo znacznej rezerwy terenowej pod tego typu działania;
  - f. niewystarczające wykorzystanie walorów przygranicznego położenia dla rozwoju gospodarczego gminy;
  - g. słabo rozwinięta sieć infrastruktury technicznej dotycząca w szczególności sieci wodociągowych i kanalizacyjnych;
  - h. brak systemu ochrony przeciwpowodziowej dla miejscowości Janowice Wielkie i Trzciańsko.

CZĘŚĆ II.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. CELE ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

Podstawowym celem rozwoju przestrzennego gminy jest uzyskanie takiej jej struktury funkcjonalno przestrzennej, która w harmonijny i zrównoważony sposób wykorzysta swe walory przyrodnicze i kulturowe oraz własne zasoby dla potrzeb rozwoju oraz poprawy warunków życia mieszkańców. Na jego realizację składają się następujące cele częściowe:

- a. ochrona wartości przyrodniczych krajobrazowych i kulturowych, powiązana z rozbudową istniejącego systemu terenów chronionych;
- b. ochrona wartości kulturowych oraz obiektów dziedzictwa kulturowego;
- c. harmonizowanie struktury przestrzennej gminy i racjonalne wykorzystanie jej zasobów dla poprawy warunków zamieszkiwania, pracy i wypoczynku;
- d. rozwój przestrzenny wsi Janowice Wielkie jako głównego ośrodka koncentracji inwestycji i usług oraz obsługi mieszkańców gminy;
- e. wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich;
- f. rozwój funkcji turystycznej jako jednej z wiodących funkcji w gospodarce gminy;
- g. rozwój wyspecjalizowanych typów produkcji rolniczej;
- h. aktywizację gospodarczą i rozwój przedsiębiorczości lokalnej na terenach i gminy;
- i. rozwój sieci i urządzeń infrastruktury technicznej.

2. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW

W toku realizacji zapisów studium dojdzie do zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów. W największym stopniu zmiany te będą dotyczyć powiększania się terenów zabudowy kosztem terenów wykorzystywanych rolniczo. Podstawowe typy zabudowy, tworzące elementy docelowej struktury obszaru gminy tworzą tereny:

- 1) zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z towarzyszeniem usług -MN;
- 2) zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług- MN/U;
- 3) zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej- MW;
- 4) usług kultury, w tym sakralnej- UK;
- 5) usług- U;
- 6) usług sportu i rekreacji- US;
- 7) obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych- RU;
- 8) zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych- RM;
- 9) zabudowy techniczno- produkcyjnej- P.

Na docelowe przeznaczenie terenu składają się ponadto tereny:

- 1) wykorzystywane rolniczo- R;
- 2) eksploatacji powierzchniowej surowców mineralnych- PG;
- 3) administracji lasów państwowych i lasów- ZL;
- 4) cmentarzy- ZC;
- 5) zieleni parkowej- ZP;
- 6) wód powierzchniowych- WS;
- 7) obsługi komunikacji- KS;
- 8) infrastruktury technicznej- E, K, T, W;
- 9) komunikacji wodnej- KW.

Tereny rozwoju zabudowy w generalnym ujęciu koncentrują się wokół historycznej zabudowy miejscowości z wykorzystaniem elementów istniejącego układu drogowego. Zapisy nielicznych obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego spełniają swoją podstawową funkcję regulacyjną i zapobiegają chaotycznemu rozwojowi zabudowy. Planowana zabudowa na obszarach nie objętych zapisami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wybudowana na podstawie wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu nie jest zjawiskiem masowym.

2.1. Kierunki rozwoju układu przestrzennego oraz terenów produkcji i usług

1. Zakładane w studium kierunki rozwoju przestrzennego terenów wiejskich gminy są w znacznym stopniu kontynuacją dotychczas przyjmowanych ustaleń w tym zakresie i obejmują:
  - a. rozwój zabudowy mieszkaniowej poprzez jej uzupełnienie, przebudowę i modernizację, z zachowaniem jej historycznych układów a także poprzez budowę nowej zabudowy o dachach wielospadowych i dwuspadowych, wysokości do dwóch kondygnacji (wliczając w to kondygnacje zawarte w konstrukcji dachu);
  - b. odpowiednie wyposażenie zespołów zabudowy w infrastrukturę techniczną;
  - c. modernizację i rozbudowę istniejącego układu komunikacyjnego dla uzyskania pełnej obsługi komunikacyjnej obszaru gminy poprzez kompleksową modernizację systemu dróg powiatowych i gminnych;
2. W studium wyodrębnia się w obszarze terenów wiejskich następujące strefy, o zróżnicowanej polityce zagospodarowania przestrzennego:
  - a. strefy rozwoju zabudowy mieszkalnej, gospodarczej i usługowej obejmujące tereny zainwestowane w poszczególnych miejscowościach;
  - b. strefy rozwoju zabudowy mieszkalnej i usługowej w otoczeniu miejscowości: Komarno, Janowice Wielkie, Radomierz, Mniszków;
  - c. strefę rozwoju gospodarczego usytuowaną w ciągu drogi krajowej nr 3 w okolicach Radomierza;
  - d. strefy terenów otwartych, obejmujące kompleksy leśne, tereny wykorzystywane rolniczo, wody powierzchniowe oraz inne tereny otwarte.
3. W obrębie stref rozwoju zabudowy mieszkalnej, gospodarczej i usługowej zakłada się:
  - a. dla kształtowania zabudowy j.w.; utrzymanie i rozbudowę układów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej i zagrodowej oraz produkcyjno-usługowej oraz dowiązywanie nowych układów do istniejących układów zabudowy z uwzględnieniem parametrów gęstości, skali i charakteru tej zabudowy, dostosowane każdorazowo do indywidualnych wymogów danej lokalizacji;
  - b. dla rozwoju funkcji produkcyjnej: prowadzenie działalności gospodarczej na terenach produkcji rolniczej w obrębie modernizowanych zabudowań dawnych PGR;
  - c. dla rozwoju i modernizacji sieci i urządzeń uzbrojenia technicznego; wykorzystanie istniejących elementów sieci uzbrojenia technicznego, oraz ich modernizację dla podniesienia standardów zamieszkiwania; docelowo zakłada się wyposażenie wszystkich terenów wiejskich w sieci wodociągowe, kanalizacyjne oraz gazowe;
  - d. dla modernizacji i rozwoju układu komunikacyjnego: utrzymanie istniejącej sieci drogowej przy prowadzeniu sukcesywnej ich modernizacji i rozbudowy.
4. W obrębie stref rozwoju zabudowy mieszkalnej i usługowej w miejscowości: Komarno, Janowice Wielkie, Radomierz, Mniszków zakłada się w studium:
  - a. dla kształtowania zabudowy: rozwój zabudowy mieszkalnej i usługowej z dopuszczeniem nieuciążliwej produkcji;
  - b. dla oznaczonych na rys nowoprojektowanych terenów zabudowy w miejscowości Komarno, Radomierz, Janowice Wielkie oraz Mniszków ustala się minimalną powierzchnię działek 1000 m²; poza terenami oznaczonymi na rysunku studium które dopuszczają inne wielkości;
  - b. dla rozwoju sieci i urządzeń uzbrojenia technicznego; wykorzystanie istniejących elementów sieci uzbrojenia technicznego oraz wyposażenie wszystkich nieuzbrojonych, udostępnianych do inwestowania terenów w sieci wodociągowe, kanalizacyjne oraz gazowe;
  - c. dla modernizacji i rozwoju układu komunikacyjnego utrzymanie istniejącej sieci drogowej oraz rozbudowę sieci dróg dojazdowych.
5. W obrębie stref rozwoju gospodarczego usytuowaną w ciągu drogi krajowej nr 3 w okolicach Radomierza zakłada się w studium:

- a. dla istniejącej zabudowy produkcyjnej utrzymanie istniejącej funkcji wytwórczej, baz, składów z dopuszczeniem nowej zabudowy, służącej prowadzeniu nieuciążliwej produkcji i usług oraz magazynowaniu z otaczaniem wydzielonych terenów ciągami zieleni izolacyjnej;
  - b. dla kształtowania nowej zabudowy – rozbudowę terenów przemysłowych oraz dopuszczenie prowadzenia usług handlu z równoczesnym zakazem sytuowania zabudowy mieszkaniowej;
  - c. dla rozwoju i modernizacji sieci uzbrojenia technicznego – podłączenie do istniejących urządzeń i sieci na terenach już zainwestowanych oraz ich rozbudowę;
  - d. dla modernizacji i rozwoju układu komunikacyjnego utrzymanie istniejącej sieci drogowej oraz rozbudowę sieci niezbędnych dróg dojazdowych zgodnie z zasadami dotyczącymi drogi krajowej nr 3.
6. W obrębie stref terenów otwartych, obejmujące kompleksy leśne, tereny rolnicze, zbiorniki wodne oraz inne tereny otwarte poza terenami zabudowanymi i kompleksami leśnymi; zakłada się:
- a. utrzymanie istniejącego sposobu zagospodarowania, w tym zwłaszcza zadrzewień śródpolnych, terenów upraw;
  - b. prowadzenie działalności związanej z produkcją rolniczą, gospodarką leśną, rybacką, rekreacją oraz innymi formami nie wpływającymi niekorzystnie na stan środowiska przyrodniczego;
  - c. możliwość wznoszenia nowej zabudowy mieszkalnej, gospodarczej i rekreacyjnej położonej poza terenami zabudowanymi miejscowości przede wszystkim na dawnych siedliskach przy respektowaniu odpowiednich przepisów;
  - d. wprowadzanie dolesień;
  - e. pozostawienie w niezmienionym stanie przebiegu lokalnych korytarzy ekologicznych oraz udrożnienie tych, których ciągłość została naruszona;
  - f. dostosowanie warunków prowadzenia działalności na tych terenach do wymogów ochrony przeciwpowodziowej na terenach zalewowych.
7. Zmiana Studium ustala nowe tereny pod zabudowę, o następujących funkcjach, w miejscowościach:
- a. Komarno
    - strefa zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z towarzyszącymi usługami nieuciążliwymi, usytuowaną głównie wzdłuż istniejącej drogi powiatowej w formie uzupełnienia istniejącej zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej, na terenach położonych na północ od dawnego zakładu produkcyjnego FROMAKO, oraz w północnej części wsi w okolicach przełęczy Komarnickiej,
    - strefa zabudowy i obiektów usług turystyki z dopuszczalnym mieszkalnictwem jako funkcji towarzyszącej usytuowaną w północnej części wsi, w rejonie istniejącego obiektu turystycznego MUFLON, oraz w okolicach góry Baraniec (po południowej stronie).
  - b. Radomierz
    - strefa zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, z towarzyszącymi usługami, usytuowana po południowej stronie drogi krajowej nr 3, oraz wzdłuż drogi powiatowej nr 2735 do Janowic Wielkich,
    - strefa zabudowy produkcyjno – technicznej zlokalizowana w okolicach zakładu DR SCHNEIDER oraz stacji paliw,
    - strefa zabudowy i obiektów usług turystyki w okolicach skrzyżowania drogi krajowej nr 3 z drogą powiatową 2750.
  - c. Janowice Wielkie
    - obszar miejscowości Janowice Wielkie, która jest głównym ośrodkiem gminy, jest w porównaniu do innych wsi znacznie większy, struktura funkcjonalno przestrzenna jest mocno zróżnicowana, wiele różnych funkcji występuje obok siebie. Zabudowa mieszkaniowa skupiona jest głównie pomiędzy rzeką Bóbr i torami kolejowymi oraz granicą lasu w południowej części wsi. Znajdują się tu również obiekty usługowe i produkcyjno techniczne. Zabudowa mieszkalna projektowana jest głównie w formie uzupełniania istniejącej zabudowy mieszkalnej. Pod funkcję mieszkalną i usługową przeznaczone zostały tereny po byłej papierni pomiędzy torami kolejowymi a ulicą 1 Maja.
    - strefa usługowa zlokalizowana jest w okolicach mostu na rzece Bóbr, w pobliżu znajdujących się tam obiektów publicznych (szkoła, kościół, dom opieki społecznej).

- strefa zieleni parkowej projektowana jest w miejscu dawnego parku, znajdującego się w okolicach zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej położonej we wschodniej części wsi, teren ten wymaga prac rewitalizacyjnych,

d. Mniszków

- strefa zabudowy mieszkaniowej o charakterze letniskowym, rekreacyjnym oraz zabudowy rezydencjonalnej.

e. Trzcianko

- strefa zabudowy mieszkaniowej i usługowej nieuciążliwej wzdłuż drogi powiatowej nr 2778, z zakazem zabudowy na obszarze zagrożenia powodzią.

f. Miedzianka

- ze względu na uwarunkowania związane ze szkodami górniczymi znajdującymi się na tym terenie nie planuje się nowych terenów do zainwestowania, co do zasady.

8. Dla wszystkich miejscowości za wyjątkiem Miedzianki ustala się możliwość rozwoju zabudowy mieszkaniowej z towarzyszącymi usługami nieuciążliwymi w ramach uzupełniania zabudowy istniejącej, nawiązując do czytelnych linii zabudowy i jej charakteru.

2.2. Kierunki rozwoju terenów produkcji i usług

1. Aktywizacja gospodarcza terenów gminy jest jednym z czynników jej rozwoju przestrzennego. Jej ukierunkowanie powinno być związane z zintegrowanym podejściem do planowania, obejmującym łączne zagadnienia środowiskowe, gospodarcze, społeczne i przestrzenne. Szczególne znaczenie w aktywizacji gospodarczej gminy będą miały tereny położone w obrębie wskazanych w studium stref produkcyjno-usługowych, w szczególności w Radomierzu w rejonie istniejącego już zakładu „Dr Schneider”, ze względu na fakt ich korzystnego położenia w ciągu drogi krajowej nr 3, bliskości dużych ośrodków miejskich oraz granicy państwowej.
2. Dla rozwijania na terenach gminy działalności produkcyjnej i usług zakłada się w szczególności rozwój istniejącego potencjału dla przetwórstwa rolniczego z odpowiednim zagospodarowaniem istniejących obiektów produkcyjnych i nieruchomości;

3. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW

1. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z towarzyszeniem usług - MN

Na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z towarzyszeniem usług dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna.

Na terenach tych dopuszcza się wprowadzanie następujących funkcji uzupełniających:

- 1) jako wydzielonych terenów zdefiniowanych w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:
  - a) zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej nie przekraczających łącznej powierzchni 30% terenów MN w granicach obrębów geodezyjnych poszczególnych miejscowości,
  - b) usług publicznych;
  - c) usług realizowanych na osobnych działkach, nie przekraczających łącznej powierzchni 30% terenów MN w granicach obrębów geodezyjnych poszczególnych miejscowości,
  - d) zabudowy zagrodowej,
- 2) usług:
  - a) wbudowanych, realizowanych jako funkcja uzupełniająca zabudowę mieszkaniową jednorodziną zgodnie z przepisami szczególnymi,
  - b) realizowanych w formie wolnostojącego budynku na działce przeznaczonej pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną, jako funkcja uzupełniająca zabudowę mieszkaniową jednorodziną zgodnie z przepisami szczególnymi,

- 3) zabudowy zagrodowej, wskazanej do adaptacji dla potrzeb funkcji mieszkaniowej;
- 4) zieleni;
- 5) komunikacji samochodowej;
- 6) infrastruktury technicznej.

Ustala się następujące, podstawowe parametry i wskaźniki kształtowania nowej zabudowy:

- 1) wolnostojącej:
  - a) maksymalna intensywność zabudowy: 0. 60,
  - b) minimalna intensywność zabudowy: 0. 10,
  - c) minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej: 40%,
  - d) maksymalna wysokość zabudowy: 10. 00m,
  - e) liczba kondygnacji nadziemnych (z poddaszem użytkowym): 1-3,
  - f) nakaz zapewnienia miejsc postojowych w granicach działki budowlanej, w minimalnej ilości:
    - 1 miejsce na 1 lokal mieszkalny,
    - 1 miejsce na 20 m² powierzchni przeznaczonej na usługi,
  - g) minimalna powierzchnia nowo wydzielanych działek budowlanych: 1000,00m²;
- 2) bliźniaczej:
  - a) maksymalna intensywność zabudowy: 0. 70,
  - b) minimalna intensywność zabudowy: 0. 40,
  - c) minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej: 30%,
  - d) maksymalna wysokość zabudowy: 12. 00m,
  - e) liczba kondygnacji nadziemnych (z poddaszem użytkowym): 1-3,
  - f) nakaz zapewnienia miejsc postojowych w granicach działki budowlanej, w minimalnej ilości:
    - 1 miejsce na 1 lokal mieszkalny,
    - 1 miejsce na 20 m² powierzchni przeznaczonej na usługi,
  - g) minimalna powierzchnia nowo wydzielanych działek budowlanych: 1200,00m²;

2. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług- MNU

Na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna występuje wymiennie z zabudową usług.

Na terenach tych dopuszcza się wprowadzanie następujących funkcji uzupełniających:

- 1) jako wydzielonych terenów zdefiniowanych w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:
  - a) usług realizowanych na osobnych działkach, nie przekraczających łącznej powierzchni 50% terenów MN w granicach obrębów geodezyjnych poszczególnych miejscowości,
  - b) zabudowy zagrodowej,
- 2) usług:
  - a) wbudowanych, realizowanych jako funkcja uzupełniająca zabudowę mieszkaniową jednorodziną zgodnie z przepisami szczególnymi,
  - b) realizowanych w formie wolnostojącego budynku na działce przeznaczonej pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną, jako funkcja uzupełniająca zabudowę mieszkaniową jednorodziną zgodnie z przepisami szczególnymi,
- 3) zabudowy zagrodowej, wskazanej do adaptacji dla potrzeb funkcji mieszkaniowej;
- 4) zieleni;
- 5) komunikacji samochodowej;
- 6) infrastruktury technicznej.

Ustala się następujące, podstawowe parametry i wskaźniki kształtowania nowej zabudowy:

- 1) wolnostojącej:
  - a) maksymalna intensywność zabudowy: 2. 40,
  - b) minimalna intensywność zabudowy: 0. 10,
  - c) minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej: 30%,

- d) maksymalna wysokość zabudowy: 10. 00m,
- e) liczba kondygnacji nadziemnych (z poddaszem użytkowym): 1-3,
- f) nakaz zapewnienia miejsc postojowych w granicach działki budowlanej, w minimalnej ilości:
  - 1 miejsce na 1 lokal mieszkalny,
  - 1 miejsce na 20 m² powierzchni przeznaczonej na usługi,
- g) minimalna powierzchnia nowo wydzielanych działek budowlanych: 100,00m²;

3. Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej- MW

Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej zlokalizowane są w ramach istniejących niewielkich skupisk budynków o tej funkcji oraz w ich otoczeniu.

Na terenach tych dopuszcza się wprowadzanie następujących funkcji uzupełniających, których udział i rozmieszczenie zostanie zdefiniowane zapisami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- 1) usług;
- 2) sportu i rekreacji;
- 3) zieleni;
- 4) komunikacji samochodowej;
- 5) infrastruktury technicznej.

Ustala się następujące, podstawowe parametry i wskaźniki kształtowania nowej zabudowy:

- 1) maksymalna intensywność zabudowy: 2. 40;
- 2) minimalna intensywność zabudowy: 0. 40;
- 3) minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej: 30%;
- 4) maksymalna wysokość zabudowy: 15. 00m,
- 5) liczba kondygnacji nadziemnych (z poddaszem użytkowym): 1-4;
- 6) nakaz zapewnienia miejsc postojowych w granicach działki budowlanej, w przyległym pasie drogowym lub na wydzielonym placu parkingowym na terenie przyległym w minimalnej ilości: 1 miejsce na 1 lokal mieszkalny;
- 7) minimalna powierzchnia nowo wydzielanych działek budowlanych: - nie planuje się zabudowy o tej funkcji.

4. Tereny usług kultury sakralnej- UK

Tereny usług kultury obejmują obiekty kultury sakralnej – świątynie i obiekty zgromadzeń religijnych, w tym kaplice, plebanie, domy parafialne i katechetyczne. W przeważającej większości obiekty te należą do zabudowy historycznej, chronionej wpisem do rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków lub Gminnej Ewidencji zabytków, położonych w historycznie ukształtowanych obszarach zabudowy miejscowości.

Na terenach tych dopuszcza się wprowadzanie następujących funkcji uzupełniających:

- 1) usług handlu, gastronomii;
  - 2) zieleni;
  - 3) małej architektury;
  - 4) komunikacji samochodowej;
  - 5) infrastruktury technicznej.
- 1) Określenie dopuszczalnych parametrów zabudowy dla istniejących budynków kościołów jest niecelowe, dlatego że są one zdefiniowane historycznym wystrojem obiektu i jako takie podlegają indywidualnej ochronie. Nie planuje się podobnych obiektów.

5. Tereny usług- U

Tereny usług obejmują obiekty:

- 1) UA -administracji: organów administracji państwowej i samorządowej, wraz z obiektami towarzyszącymi;
- 2) kultury: obiekty widowiskowe, domy kultury, centra informacyjne, sale wystawowe, świetlice, biblioteki i obiekty pokrewne;
- 3) UO - oświaty: przedszkola i szkoły wraz z obiektami towarzyszącymi;

- 4) UZ - zdrowia: objekty opieki zdrowotnej, poradnie medyczne, pracownie medyczne;
- 5) U -obsługi ludności: handlu, gastronomii, rozrywki, powierzchnie biurowe, drobne usługi wraz z obiektami towarzyszącymi, objekty te mogą być lokalizowane zarówno w formie wbudowanej jak i wolnostojącej;
- 6) UT -obsługi turystyki: hotele, motele, pensjonaty, schroniska wraz z obiektami towarzyszącymi, objekty te należy lokalizować w formie wolnostojącej,

Na terenach tych dopuszcza się wprowadzanie następujących funkcji uzupełniających:

- 1) zieleni;
- 2) małej architektury;
- 3) komunikacji samochodowej;
- 4) infrastruktury technicznej;
- 5) mieszkań.

Dopuszcza się możliwość zamiany przeznaczenia terenów usług na tereny:

- 1) zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z towarzyszeniem usług- MN,
- 2) zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług- MNU,

W przypadku zamiany przeznaczenia terenów usług na inne, opisane powyżej, obowiązują kierunki i wskaźniki zagospodarowania oraz użytkowania terenów, zdefiniowane dla przeznaczenia terenu, na które ma nastąpić zamiana.

W przypadku lokalizacji wymienionych obiektów w formie wolnostojącej ustala się następujące, podstawowe parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy:

- 1) maksymalna intensywność zabudowy: 4. 00;
- 2) minimalna intensywność zabudowy: 0. 80;
- 3) minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej: 20%;
- 4) maksymalna wysokość zabudowy: 12. 00m,
- 5) liczba kondygnacji nadziemnych (z poddaszem użytkowym): 1-4;
- 6) nakaz zapewnienia miejsc postojowych w granicach działki budowlanej lub na przyległym terenie przeznaczonym pod miejsca postojowe, w minimalnej ilości: 1 miejsce na 20 m² powierzchni wewnętrznej budynków,
- 7) minimalna powierzchnia nowo wydzielanych działek budowlanych: do zdefiniowania w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

6. Tereny usług sportu i rekreacji- US

Tereny usług sportu i rekreacji obejmują objekty:

- 1) terenowych urządzeń sportu i rekreacji: stadionów, boisk, placów sportowych, placów zabaw, realizowanych w ramach powierzchni czynnej terenu lub w na nawierzchniach utwardzonych;
- 2) krytych urządzeń sportu i rekreacji: hal sportowych jedno- lub wielofunkcyjnych.

Obecnie w obszarze gminy terenu sportu i rekreacji obejmują wyłącznie terenowe urządzenia sportowe (wiejskie boiska sportowe, przyszkolne place i boiska sportowe, place zabaw). Na tych terenach dopuszcza się:

- 1) budowę obiektów towarzyszących terenowym urządzeniom sportu i rekreacji (szatni, toalet);
- 2) uzupełnienie oferty rekreacyjnej gminy o kryte objekty sportu i rekreacji;
- 3) zmianę przeznaczenia terenu pod usługi publiczne.

Na terenach tych dopuszcza się wprowadzanie następujących funkcji uzupełniających:

- 1) usług publicznych;
- 2) usług (handlu, gastronomii);
- 3) zieleni;
- 4) komunikacji samochodowej;
- 5) infrastruktury technicznej.
- 6) Na terenie US/UK w Komarnie dopuszcza się budowę budynku usług kultury - świetlicy

Ustala się następujące, podstawowe parametry i wskaźniki kształtowania nowej zabudowy:

- 1) związanej z obsługą terenowych urządzeń sportu i rekreacji:
  - a) maksymalna intensywność zabudowy: 0. 10,
  - b) minimalna intensywność zabudowy: 0,01,
  - c) minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej: 20%,
  - d) maksymalna wysokość zabudowy: 15. 00m,
  - e) liczba kondygnacji nadziemnych (z poddaszem użytkowym): 1- 4,
  - f) nakaz zapewnienia miejsc postojowych w granicach działki budowlanej lub na przyległym terenie przeznaczonym pod miejsca postojowe, w minimalnej ilości: 5 miejsc;
- 2) krytych urządzeń sportu i rekreacji lub usług publicznych:
  - a) maksymalna intensywność zabudowy: 3. 60,
  - b) minimalna intensywność zabudowy: 1. 00,
  - c) minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej: 10%,
  - d) maksymalna wysokość zabudowy: 10. 00m,
  - e) liczba kondygnacji nadziemnych (z poddaszem użytkowym): 1-3,
  - f) nakaz zapewnienia miejsc postojowych do zdefiniowania w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
  - g) minimalna powierzchnia nowo wydzielanych działek budowlanych: do zdefiniowania w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

7. Tereny rolnicze- R

Tereny rolnicze obejmują obszar rolniczej przestrzeni produkcyjnej w otoczeniu terenów zabudowanych miejscowości. W ich granicach zakłada się:

- 1) wykorzystanie zgodnie z podstawową funkcją terenu- dla potrzeb prowadzenia gospodarki rolnej;
- 2) dopuszczenie zabudowy siedliskowej, gospodarczej zgodnie z przepisami szczególnymi;
- 3) dopuszczenie lokalizacji dróg, sieci i urządzeń infrastruktury technicznej.

8. Tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych- RU

Tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych obejmują obiekty: rolne, hodowlane, ogrodnicze wraz z obiektami towarzyszącymi, obiekty zabudowy zagrodowej. Ze względu na techniczny charakter zabudowy istnieje możliwość adaptacji tego typu zabudowy dla potrzeb usług czy zabudowy techniczno- produkcyjnej, w zależności od uwarunkowań technicznych i ekonomicznych.

Na terenach tych dopuszcza się wprowadzanie następujących funkcji uzupełniających:

- 1) zabudowy zagrodowej;
- 2) usług;
- 3) zabudowy techniczno- produkcyjnej;
- 4) komunikacji samochodowej;
- 5) infrastruktury technicznej.

Ustala się, że granice ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie i zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, nie mogą przekroczyć granic terenu, na którym się znajdują.

Ustala się następujące, podstawowe parametry i wskaźniki kształtowania nowej zabudowy:

- 1) maksymalna intensywność zabudowy: 2. 40;
- 2) minimalna intensywność zabudowy: 0. 40;
- 3) minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej: 20%;
- 4) maksymalna wysokość zabudowy: 15. 00m;
- 5) liczba kondygnacji nadziemnych (z poddaszem użytkowym): 1-4;
- 6) minimalna powierzchnia nowo wydzielanych działek budowlanych: 2000,00m².

9. Tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych- RM

Tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych-obejmują tereny w bezpośrednim związku z produkcją rolniczą prowadzoną w towarzyszących obiektach gospodarczych.

Rozwój tych terenów zabudowy powinien obejmować:

- 1) utrzymanie zabudowy zagrodowej, możliwość ich adaptacji dla potrzeb mieszkalnictwa;
- 2) utrzymanie zabudowy usług;
- 3) dopuszczenie budowy nowych obiektów zabudowy zagrodowej;
- 4) dopuszczenie budowy nowych obiektów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- 5) dopuszczenie budowy nowych obiektów usług:
  - a) realizowanych jako funkcja uzupełniająca zabudowę zagrodową zgodnie z przepisami szczególnymi,
  - b) realizowanych na osobnych działkach, nie przekraczających łącznej powierzchni 20% terenu.

Na terenach tych dopuszcza się utrzymanie dotychczasowych i wprowadzanie następujących funkcji uzupełniających:

- 1) komunikacji samochodowej;
- 2) infrastruktury technicznej.

Ustala się następujące, podstawowe parametry i wskaźniki kształtowania nowej zabudowy:

- 1) maksymalna intensywność zabudowy: 0. 70,
- 2) minimalna intensywność zabudowy: 0. 40,
- 3) minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej: 30%,
- 4) maksymalna wysokość zabudowy: 10. 00m,
- 5) liczba kondygnacji nadziemnych (z poddaszem użytkowym): 1-3,
- 6) nakaz zapewnienia miejsc postojowych w granicach działki budowlanej, w minimalnej ilości: 1 miejsce na 1 lokal mieszkalny;
- 7) minimalna powierzchnia nowo wydzielanych działek budowlanych: 1200,00m².

10. Tereny zabudowy techniczno- produkcyjnej- P

Tereny zabudowy techniczno- produkcyjnej obejmują obiekty:

- 1) produkcyjne;
- 2) bazy, składy, centra logistyczne;
- 3) magazyny i obiekty handlu hurtowego;
- 4) usługi.

Na terenach tych dopuszcza się wprowadzanie następujących funkcji uzupełniających:

- 1) usług;
- 2) zabudowy mieszkaniowej dla właścicieli obiektów produkcyjno – usługowych,
- 3) zieleni izolacyjnej przy sąsiadujących terenach zabudowy i funkcji innej niż techniczno- produkcyjna;
- 4) komunikacji samochodowej;
- 5) infrastruktury technicznej.

W granicach terenów zabudowy techniczno produkcyjnej dopuszcza się budowę obiektów i montaż instalacji służących produkcji energii ze źródeł odnawialnych mocy przekraczającej 100kW i mniejszej w tym:

- 1) biogazowni,
- 2) kotłowni, siłowni elektrycznych z wykorzystaniem biomasy,
- 3) upraw roślin dla pozyskania biomasy dla celów energetycznych
- 4) ogniw fotowoltaicznych,
- 5) pomp ciepła i innych.

Ustala się, że granice ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie i zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, nie mogą przekroczyć granic terenu, na którym się znajdują.

Ustala się następujące, podstawowe parametry i wskaźniki kształtowania nowej zabudowy:

- 1) maksymalna intensywność zabudowy: 2. 40;
- 2) minimalna intensywność zabudowy: 1. 00;
- 3) minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej: 10%;
- 4) maksymalna wysokość zabudowy: 15. 00m (niniejszy parametr dotyczy maksymalnej wysokości budynku, dopuszcza się jego przekroczenie przy budowie, montażu instalacji technologicznych),
- 5) liczba kondygnacji nadziemnych (z poddaszem użytkowym): 1-4;
- 6) nakaz zapewnienia miejsc postojowych w granicach działki budowlanej lub na przyległym terenie przeznaczonym pod miejsca postojowe, w minimalnej ilości: 1 miejsc na 4 pracowników zatrudnionych na jednej zmianie,
- 7) minimalna powierzchnia nowo wydzielanych działek budowlanych: 2000,00m².

11. Tereny eksploatacji powierzchniowej surowców mineralnych- PG

Opisywane tereny obejmują obszar wydobycia kruszywa Janowice Wielkie w miejscowości Janowice Wielkie. W granicach tych terenów dopuszcza się:

- 1) eksploatację powierzchniową surowców mineralnych zgodnie z przepisami szczególnymi;
- 2) eksploatację istniejących, rozbudowę, modernizację, dopuszczenie budowy nowych obiektów:
  - a) eksploatacji złoża;
  - b) do składowania, przetwarzania, transportu urobku;
  - c) komunikacji drogowej,
  - d) sieci i urządzeń infrastruktury technicznej.

12. Tereny lasów- ZL

Opisywane tereny obejmują grunty leśne. Dla terenów lasów ustala się nakaz prowadzenia gospodarki leśnej zgodnie z przepisami szczególnymi.

13. Tereny cmentarzy- ZC

Ustala się utrzymanie obecnej funkcji cmentarzy.

- 1) dopuszcza się lokalizację:
  - a) usług;
  - b) zieleni urządzonej,
  - c) obiektów małej architektury,
  - d) komunikacji samochodowej i pieszej,
  - e) infrastruktury technicznej;
- 2) wokół cmentarzy ustala się strefy sanitarne o szerokości 50m, w obrębie których obowiązują ograniczenia w zainwestowaniu terenów określone w przepisach odrębnych.

Dopuszcza się zabudowę usług związanych z obsługą cmentarzy, dla tych obiektów obowiązują następujące, podstawowe parametry i wskaźniki kształtowania nowej zabudowy:

- 1) do stosowania w przypadku budowy obiektów na wydzielonych działkach:
  - a) maksymalna intensywność zabudowy: 4. 00;
  - b) minimalna intensywność zabudowy: 0. 40;
  - c) minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej: 20%;
  - d) minimalna powierzchnia nowo wydzielanych działek budowlanych: 200,00m².
- 2) do stosowania w przypadku obiektów na wydzielonych działkach oraz w ramach działki cmentarza:
  - a) maksymalna wysokość zabudowy: 9. 00m,
  - b) liczba kondygnacji nadziemnych: 2.

14. Tereny zieleni parkowej- ZP

Na terenach zieleni parkowej dopuszcza się wprowadzanie następujących funkcji uzupełniających:

- 1) usług handlu, gastronomii;
- 2) małej architektury;
- 3) terenowych urządzeń sportu i rekreacji;
- 4) komunikacji pieszej, rowerowej;
- 5) infrastruktury technicznej.

Dopuszcza się zabudowę usług, dla tych obiektów obowiązują następujące, podstawowe parametry i wskaźniki kształtowania nowej zabudowy:

- 1) do stosowania w przypadku budowy obiektów na wydzielonych działkach:
  - a) maksymalna intensywność zabudowy: 0. 80;
  - b) minimalna intensywność zabudowy: 0. 40;
  - c) minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej: 20%;
  - d) minimalna powierzchnia nowo wydzielanych działek budowlanych: 200,00m².
- 2) do stosowania w przypadku obiektów na wydzielonych działkach oraz w ramach działki związanej z podstawowym przeznaczeniem terenu:
  - a) maksymalna wysokość zabudowy: 9. 00m,
  - b) liczba kondygnacji nadziemnych: 2.

15. Tereny wód powierzchniowych- WS

Dla terenów wód powierzchniowych ustala się zakaz zabudowy, z wyłączeniem budowy obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej.

16. Tereny infrastruktury technicznej- E, K, T, W

Ustala się utrzymanie obecnej funkcji terenów infrastruktury technicznej. W granicach tych terenów dopuszcza się:

- 1) lokalizację innych urządzeń i sieci infrastruktury technicznej niż podstawowa funkcja terenu;
- 2) zieleni urządzonej;
- 3) komunikacji samochodowej i pieszej.

17. Zasady kształtowania zabudowy, określone w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o warunkach lub istniejącego lokalizacji inwestycji celu publicznego winny zawierać następujące zalecenia:

- a. kształtowanie nowej zabudowy nawiązywać będzie do układu i charakteru zabudowy istniejącej parametrów najbliższym otoczeniu, co wiąże się z dostosowaniem jej do podstawowych cech sąsiednich budynków, w tym do ich wysokości, usytuowania kalenicy w stosunku do ulicy, kształtu dachu, rozłożenia i wymiarów otworów okiennych i drzwiowych zastosowanie tradycyjnych rozwiązań materiałowych;
- b. zachowane będą tradycyjne podziały parcelacyjne, w tym związane ze stosowaniem podziału szerokich działek prostopadle do ulicy (drogi) z szerokością, pozwalającą na usytuowanie nowego budynku i wewnętrznych dojazdów;
- c. zachowana będzie wartościowa, historycznie ukształtowana zabudowa, z ograniczeniem zmian jej bryły, gabarytów i detalu architektonicznego;
- d. dopuszczana będzie adaptacja części lub całości zabudowy gospodarczej lub produkcyjnej na cele mieszkalne lub usługowe oraz przeznaczanie na cele usługowe budynków mieszkalnych z podkreśleniem ich dotychczasowej funkcji i formy, w tym zachowaniem kształtu dachu i materiału pokrycia, o ile nie będzie to kolidować z podstawowymi funkcjami danego terenu;
- e. stosowany będzie zakaz lokalizacji zabudowy tymczasowej w otoczeniu obiektów zabytkowych oraz lokalizacji wolnostojących nośników reklamowych na tle obiektów historycznych, zespołów zieleni i otwartego krajobrazu;

2. Na obszarze gminy oprócz istniejących obszarów publicznych związanych z usługami rekreacji i sportu został wyznaczony obszar publiczny w postaci Centrum Wsi, które to centra są obszarami o szczególnym znaczeniu ze względu na położenie, cechy funkcjonalno przestrzenne – sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych. Centrum Wsi zostały wyznaczone w miejscowości Janowice Wielkie – obręb ulicy 1 Maja, Demokratów, Wojska

Polskiego, Pionierska oraz obszar w pobliżu dworca kolejowego. Lokalizacja ta jest podyktowana korzystnym położeniem oraz dogodną komunikacją, także znajdującymi się tu usługami oraz obiektami użyteczności publicznej.

3. Przy określaniu zasad zagospodarowania terenów należy uwzględnić zakaz wznoszenia w obrębie bezpośredniego zagrożenia powodzią nowych obiektów budowlanych. Wznoszenie takich obiektów na tych terenach bezpośredniego może mieć miejsce w uzasadnionych przypadkach po uzyskaniu zgody Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej.

4. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

4.1. Kierunki ochrony przyrody i krajobrazu

Dla zachowania i ochrony unikalnych walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazu oraz w zakresie systemów ochrony zasobów przyrodniczych studium ustala zachowanie istniejących form ochrony przyrody, z których najważniejszą jest Rudawski Park Krajobrazowy wraz z jego otuliną. Ponadto studium zakłada utworzenie Kaczawskiego Parku Krajobrazowego zgodnie z założeniami zawartymi w planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

4.2. Podstawowe zasady ochrony środowiska przyrodniczego

4.2.1. Zasady ochrony przyrody nieożywionej i gleb

1. Przedmiotem ochrony form przyrody nieożywionej na obszarze Gminy są następujące obiekty geologiczne i geomorfologiczne:
  - 1) skały o wyróżniających się cechach petrograficznych, mineralogicznych i genetycznych,
  - 2) skałki pojedyncze i grupowe, stanowiące interesujące obiekty geologiczne,
  - 3) udokumentowane złoża surowców mineralnych,
  - 4) główne elementy rzeźby terenu, w tym m.in. grzbiety i kulminacje, doliny i przełomy rzek,
  - 5) ślady dawnego górnictwa.
2. Celem ochrony tych rejonów oraz obiektów geologicznych i geomorfologicznych jest zachowanie ich w istniejącej postaci, uformowanej przez naturę. Dla realizacji powyższego zakłada się:
  - 1) objęcie jedną z form ochrony interesujących obiektów geologicznych i geomorfologicznych,
  - 2) zachowanie wszystkich naturalnych form skalnych i odsłoneń geologicznych,
  - 3) ograniczenie negatywnego wpływu działalności wspinaczkowej i ustalenie jej koncentracji wyłącznie w rejonie Gór Sokolich,
  - 4) likwidację miejsc nielegalnego składowania odpadów w nieczynnych kamieniołomach i ich rekultywację,
  - 5) ochronę udokumentowanych złóż surowców mineralnych,
  - 6) kompleksowe zabezpieczenie zapadisk oraz wejść do szybów w rejonie: Miedzianki, Mniszkowa i Trzcina,
    - 7) na terenie Rudawskiego Parku Krajobrazowego zgodnie z rozporządzeniem Wojewody Dolnośląskiego z dnia 7 listopada 2007 r. w sprawie Rudawskiego Parku Krajobrazowego wprowadza się zakaz pozyskiwania skał, w tym torfu oraz skamieniałości, a także minerałów, za wyjątkiem złóż kruszywa naturalnego „Janowice Wielkie”, w granicach jego udokumentowania na dzień wejścia w życie w/w rozporządzenia.
3. Na terenie gminy Janowice Wielkie wskazuje się do szczególnej ochrony w formie rezerwatów krajobrazowych, pomników przyrody następujące obiekty geologiczne i geomorfologiczne:
  - Góra Popiel w Janowicach Wielkich,
  - Hała Krzyżowa
  - skałki na zamku w Bolczowie,
  - Przełom Janowicki,
  - Przełom Trzcina.
4. Celem ochrony środowiska glebowego jest zachowanie występujących tu jednostek podziałowych gleb, przeciwdziałanie ich degradacji oraz właściwe zaspokojenie potrzeb zbiorowisk ekosystemów leśnych i nieleśnych. Dla realizacji tego celu zakłada się:

- 1) wspomaganie naturalnych procesów podwyższania żyzności gleb, m.in. w drodze sukcesywnie przebudowywanego składu gatunkowego lasów, uwzględniającego w pełni istniejące uwarunkowania siedliskowe,
- 2) prowadzenie dolesień drzewostanami o składzie gatunkowym odpowiednio dobranym,
- 3) zalesienie i zadamienie terenów narażonych na erozję wodną,
- 4) ograniczenie odpływu powierzchniowego wód z terenów występowania gleb torfowych oraz zwiększenia naturalnej retencji leśnej i glebowej.

4.2.2. Zasady ochrony zasobów wodnych

1. Przedmiotem ochrony zasobów wodnych są następujące obiekty hydrograficzne:
  - 1) źródła, reprezentujące skupioną formę wypływu wód podziemnych oraz obszary źródłiskowe większych dopływów Bobru,
  - 2) rzeki oraz ich bezpośrednie otoczenie, a w szczególności fragment koryta rzecznej i zboczy doliny przełomowego odcinka Bobru między Ciechanowicami a Janowicami Wielkimi i w Trzcińsku.
2. Celem ochrony zasobów wodnych jest zachowanie aktualnej struktury układu hydrograficznego, ukształtowanej w wyniku oddziaływania naturalnych procesów obiegu wody i skorygowanej antropogenicznie w znikomym stopniu. W tym celu zakłada się realizację następujących zadań:
  - 1) ochronę źródeł i stref źródłiskowych rzek i potoków oraz ujęć wodnych,
  - 2) doprowadzenie do kompleksowego uporządkowania gospodarki wodno – ściekowej w obiektach Gminy,
  - 3) ochronę Trzcińskich Mokradel dla ich zachowania jako osobliwego obiektu hydrograficznego,
  - 4) ochronę oryginalnych hydrograficznych obiektów o wyróżniających się cechach krajobrazu w tym przełomów rzecznych: Janowickiego i Trzcińskiego,
  - 5) zorganizowanie sieci stacji monitoringu lokalnego środowiska wodnego,
  - 6) pełną ochronę przed zanieczyszczeniami wód Bobru – głównej arterii wodnej regionu Rudaw Janowickich oraz utrzymanie docelowej I klasy czystości jego wód,

4.2.3. Zasady ochrony lądowych ekosystemów nieleśnych i flory

1. Przedmiotem ochrony lądowych ekosystemów nieleśnych flory są następujące zbiorowiska nieleśne oraz gatunki roślin:
  - 1) zbiorowiska naskalne,
  - 2) zbiorowiska pól uprawnych, zrębów i terenów ruderalnych,
  - 3) zbiorowiska źródłiskowe,
  - 4) zbiorowiska szuwarowe,
  - 5) zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe,
  - 6) zbiorowiska torfowiskowe,
  - 7) zbiorowiska ziołorośli,
  - 8) gatunki roślin objętych ochroną całkowitą i ochroną częściową oraz gatunki roślin zagrożonych i wymierających w Polsce.
2. Celem ochrony flory i ekosystemów nieleśnych jest zachowanie wszystkich typów siedlisk na jego terenie oraz utrzymanie pełnej różnorodności świata roślin, a w szczególności gatunków należących do roślin zagrożonych działalnością człowieka. Dla zapewnienia skutecznej ochrony ekosystemów nieleśnych i pełnej różnorodności florystycznej zakłada się następujące działania:
  - 1) zapewnienie trwałej ochrony najcenniejszym fragmentom ekosystemów nieleśnych z populacjami rzadkich i zagrożonych gatunków roślin poprzez utworzenie rezerwatów przyrody bądź użytków ekologicznych w tym objęcie ochroną w pierwszej kolejności obszarów z populacjami gatunków zagrożonych i wymierających w skali kraju, do których należy Torfowisko na Trzcińskich Mokradłach,
  - 2) zapewnianie ochrony najbardziej narażonym na bezpośrednie niszczenie populacji rzadkich gatunków roślin i innych, leśnych w rejonie zamku Bolczów oraz na Górze Popiel koło Janowic,
3. Wskazuje się do szczególnej ochrony, np. w formie rezerwatów lub użytków ekologicznych, następujące obszary:
  - 1) Górę Popiel koło Janowic,
  - 2) łąki nad Radomierzem (w obszarze otuliny).

4.2.4. Zasady ochrony ekosystemów leśnych

1. W zbiorowiskach leśnych na terenie Gminy najliczniej reprezentowanymi gatunkami drzew są: świerk, buk i jawor. Pod względem wieku, największy udział powierzchniowy drzewostanów znajduje się w klasie wiekowej 40 – 60 lat. Powierzchniowy udział siedlisk leśnych na obszarze Parku zdecydowanie przeważa nad siedliskami borowymi. Nadrzędnym celem ochrony ekosystemów leśnych jest przywrócenie i odtworzenie ich charakteru, zbliżonego do pierwotnego lub naturalnego. Elementami realizacji tego celu będą w szczególności:
  - 1) ochrona naturalnej różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych zbliżonych do naturalnych;
  - 2) wspomaganie naturalnych procesów regeneracyjnych w obszarach leśnych z dużym udziałem zbiorowisk autogenicznych, w części zniekształconych;
  - 3) preferowanie naturalnego sposobu odnowienia lasu w drzewostanach zbliżonych do naturalnych;
  - 4) odtworzenie drzewostanów zniszczonych w wyniku kompleksowego oddziaływania szkodliwych czynników biotycznych i abiotycznych;
  - 5) zachowanie naturalnych użytków ekologicznych w stanie nienaruszonym, w celu ochrony ich pełnej różnorodności biologicznej (m.in. torfowisk, wrzosowisk, bagien, mszar, trzęsawisk itp.);
  - 6) odtworzenie zbiorowisk leśnych mieszanych, z większym udziałem gatunków liściastych, szczególnie buka, a także jawora, dębu i lipy, jako gatunków ginących;
  - 7) zachowanie w dolinach rzek naturalnych formacji roślinnych, takich jak olsy, lasy łąkowe;
 a. wyeliminowanie lub radykalne ograniczenie emisji przemysłowych.
2. W zakresie ochrony pomników przyrodniczych ustala się nakaz ich zachowania do momentu ich samoistnego, całkowitego rozpadu oraz zakaz podejmowania takich działań w ich sąsiedztwie, które stanowiłyby zagrożenie dla ich trwałości.

4.2.5. Zasady ochrony fauny

1. Przedmiotem ochrony fauny są następujące gromady zwierząt bezkręgowych i kręgowych:
  - 1) wśród bezkręgowców – skąposzczety, pijawki, ślimaki, małże, skorupiaki, pajęczaki;
  - 2) wśród kręgowców – kręgowuste, ryby, płazy, gady, ptaki i ssaki.
2. Celem ochrony fauny jest zachowanie rzadkich gatunków chronionych zwierząt, zwłaszcza zagrożonych w Polsce, poprzez pozostawienie ich w stanie niezmienionym oraz objęcie ochroną w formie rezerwatów lub użytków ekologicznych. Do szczególnej ochrony w tej formie wskazuje się następujące obszary gminy Janowice Wielkie ze stwierdzonym nagromadzeniem cennych stanowisk fauny : Trzczańskie Mokradła, część doliny Bobru koło Trzcianka, okolice Bolczowa oraz doliny Bobru na zachód od Janowic Wielkich.

4.2.6. Zasady ochrony przyrody w obszarach Natura 2000 oraz w obrębie Rudawskiego Parku Krajobrazowego

1. W związku z lokalizacją w obrębie obszaru opracowania trzech obszarów Natura 2000 ustala się następujące zasady gospodarowania:
  - 1) należy unikać prowadzenia takich działań, które mogłyby wpływać na integralność obszarów Natura 2000, w tym zmiany i regulacji istniejących stosunków wodnych, zmiany ukształtowania terenu. Działania podejmowane w obrębie obszarów Natura 2000 nie powinny wpływać na przedmiot ich ochrony,
  - 2) dopuszczenie działalności zw. z rekreacją, wznoszenia zabudowy jedynie w przypadku zachowania chronionych siedlisk przyrodniczych,
  - 3) w obrębie obszarów Natura 2000 dopuszcza się lokalizację terenów o charakterze techniczno-produkcyjnym, baz, składów i magazynów pod warunkiem, iż w obrębie ww. terenów nie będą realizowane takie inwestycje, które zalicza się do kategorii przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w myśl rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. nr 213, poz. 1397). Pozostałe inwestycje mogą być realizowane tylko w przypadku braku negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000.
2. W przypadku obszarów położonych w obrębie granic Rudawskiego Parku Krajobrazowego należy respektować nakazy i zakazy zawarte w Rozporządzeniu Wojewody Dolnośląskiego z dnia 7 listopada 2007 r. w sprawie Rudawskiego Parku Krajobrazowego.

5. KIERUNKI I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

5.1. Zasady ochrony dóbr kultury i krajobrazu

1. Zgodnie z przyjętymi celami rozwoju przestrzennego gminy w jego ukierunkowaniu równie ważna jak ochrona środowiska przyrodniczego jest ochrona wartości kulturowych. Przedmiotem ochrony środowiska kulturowego na obszarze Gminy są:
  - 1) pojedyncze obiekty i zespoły obiektów zabytkowych, w tym obiekty architektoniczne i cmentarze, parki, objęte rejestrem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
  - 2) obiekty będące zabytkami nieruchomymi, znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków;
  - 3) historycznie ukształtowane układy zabudowy wiejskiej.

2. Celem ochrony krajobrazu i wartościowych dóbr kultury jest utrwalenie tożsamości i odrębności kulturowej obszaru oraz ochrona i rehabilitacja historycznie ukształtowanych zespołów zabytkowych lub pojedynczych obiektów. Dla ochrony wartości kulturowych Gminy w studium przyjmuje się:
  - 1) bezwzględne zachowanie w niezmienionych gabarytach oraz wystroju obiektów ujętych w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
  - 2) ochronę obszarów harmonijnie kształtowanego krajobrazu kulturowego poprzez wyznaczenie granic rozwoju przestrzennego miejscowości;
  - 3) objęcie ochroną i rewaloryzacją założeń parkowych;
  - 4) łączne rozwiązywanie problemów i sposobów ochrony oraz odnowy zabytkowych założeń parkowych wraz z towarzyszącymi im zabytkowymi układami zabudowy;

3. Podstawowymi chronionymi elementami środowiska kulturowego są tereny osadnictwa wiejskiego z dobrze zachowanymi zespołami zabudowy regionalnej, obiektami sakralnymi, założeniami pałacowo-parkowymi, cmentarnymi i komponowanymi ciągami komunikacyjnymi. Ważnymi elementami dziedzictwa są także ślady osadnictwa, stanowiące chronione stanowiska archeologiczne. Dla ochrony wartości kulturowych zakłada się przeprowadzenie kompleksowej rewaloryzacji zespołów zabytkowej zabudowy oraz rehabilitację towarzyszących obiektów współcześnie zrealizowanych. W stosunku do układów przestrzennych terenów wsi a także walorów krajobrazowych ich otoczenia zakłada się w studium:
  - 1) utrzymanie historycznych układów przestrzennych wsi, zasad lokalizacji zabudowy i zagospodarowania terenu;
  - 2) wypełnianie ubytków w historycznie ukształtowanych ciągach zabudowy z poszanowaniem zasady dobrego sąsiedztwa i wykorzystania lokalnych tradycji budowania i zdobienia;
  - 3) utrzymanie i eksponowanie układów przestrzennych siedlisk a także drobnych elementów zagospodarowania, a w tym pomników i krzyży, dawnych urządzeń technicznych i komunikacyjnych oraz układów komponowanej zieleni parków, cmentarzy i obsadzeń przydrożnych i śródpolnych.
  - 4) utrzymanie historycznie ukształtowanej sieci dróg;
  - 5) zachowanie w formie naturalnej licznych cieków, stawów i terenów bagiennych oraz dróg przejść i mostów w ich rejonie;
  - 6) zachowanie atrakcyjnych krajobrazowo krawędzi leśnych zamykających obszary otwarte w otoczeniu poszczególnych miejscowości;
  - 7) zachowanie w dobrym stanie technicznym i estetycznym dominant kulturowych i krajobrazowych oraz utrzymanie ich roli w otoczeniu;

4. W stosunku do historycznie ukształtowanej zabudowy zakłada się w studium:
  - 1) zapobieganie powstawaniu ubytków w ciągach tej zabudowy i tworzenie warunków do ich odbudowy;
  - 2) utrzymanie i eksponowanie jej walorów - proporcji, form elewacji i dachów, wielkości i układu otworów, rodzaju stolarki i jej zdobnictwa, materiału budowlanego;

- 3) kształtowanie walorów nowej zabudowy mieszkalnej, rekreacyjno-turystycznej i produkcyjnej poprzez nawiązywanie do tradycji i wartości regionalnych przy określaniu formy architektonicznej i używaniu materiałów budowlanych.

5.2. Kierunki ochrony dziedzictwa archeologicznego

1. W zakresie ochrony dziedzictwa archeologicznego na terenie Gminy zakłada się utrzymanie i ochronę zachowanych zasobów. Celem tej ochrony jest zachowanie wartościowych, rozpoznanych stanowisk archeologicznych w stanie niezmienionym, ograniczenie do niezbędnego minimum prowadzenia archeologicznych badań ratowniczych. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uwzględniać wskazane w tabelach i na mapach stanowiska archeologiczne.
2. W obrębie stanowisk archeologicznych położonych na terenie gminy obowiązuje:
  - a. uzgadnianie wszelkich prac inżynierskich i budowlanych;
  - b. przeprowadzanie badań interwencyjnych na koszt inwestora w przypadku podjęcia inwestycji; właścicieli i inwestorów obowiązuje powiadomienie służby ochrony zabytków o podjęciu działań inwestycyjnych związanych z pracami ziemnymi z dwutygodniowym wyprzedzeniem w celu umożliwienia wykonania archeologicznych badań ratunkowych;
  - c. rozpoczęcie prac ziemnych związanych z realizacją inwestycji uzależnione jest od uzyskania stosownego zezwolenia od wojewódzkiej służby ochrony zabytków.

5.3. System stref ochrony konserwatorskiej

1. Ustala się w studium następujący system stref ochrony konserwatorskiej, które szczegółowo określane będą w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, sporządzanych dla wybranych wsi: Komarno, Radomierz, Janowice Wielkie oraz Mniszków.
  - 1) strefy ochrony konserwatorskiej „B”, obejmujące obszary niwy siedliskowej wsi, czytelnym układzie historycznym, wypełnioną oryginalną lub przekształconą zabudową historyczną z ubytkami, lub uzupełnieniami nową zabudową, z zachowaniem podstawowych cech lokalizacji tradycyjnej;
  - 2) strefy krajobrazowej „E” ochrony konserwatorskiej obejmujący otoczenie historycznie ukształtowanych terenów wsi z oryginalnymi obiektami historycznego zagospodarowania terenu, wymagającego ochrony przed wprowadzeniem dysharmonizującej zabudowy.
2. Dla terenów strefy ochrony konserwatorskiej „B”, studium ustala:
  - 1) utrzymanie historycznych linii zabudowy, wielkości działek i zasad parcelacji, usytuowania wjazdów na siedliska oraz intensywności zabudowy;
  - 2) utrzymanie skali oraz charakteru zabudowy;
  - 3) utrzymanie i rozbudowę lokalnych układów zieleni rekreacyjnej, użytkowej;
  - 4) utrzymanie podstawowego układu dróg wiejskich, z dopuszczeniem modernizacji ich nawierzchni.
3. Dla terenów strefy krajobrazowej „E” - ochrony konserwatorskiej, obejmującej tereny wsi i ich otoczenie, a w szczególności podkreślonymi terenami zieleni urządzonej, takiej jak parki i cmentarze, których cechy fizjonomiczne nawiązują do tradycji historycznej, z nielicznymi oryginalnymi obiektami historycznego zagospodarowania terenu, studium ustala ochronę i rewitalizację tych układów poprzez odpowiednie kształtowanie elementów układów zieleni oraz zabudowy określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

6. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

6.1. Kierunki rozbudowy układu komunikacji drogowej

1. Zasadniczym elementem układu sieci drogowej gminy, pozostanie główna oś komunikacyjna drogi krajowej nr 3. Studium zakłada przeprowadzenie jej modernizacji z położeniem szczególnego nacisku na ich bezkolizyjny przebieg

przed obszary zabudowane. Działania zmierzające do realizacji przyjętych celów będą się w omawianej sferze koncentrować na:

- a. dla drogi krajowej nr 3 ustala się klasę techniczną drogi głównej ruchu przyspieszonego GP oraz przewiduje się jej docelową przebudowę do przekroju GP 2/2 oraz zwiększenia jej nośności, poszerzenia poprzez dobudowę pasa dla ruchu spowolnionego oraz obustronnych utwardzonych poboczy. W związku z tym należy:
    - ograniczyć rozwój zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie drogi w pasie min. 50 m z całkowitym wyeliminowaniem obiektów przeznaczonych na stały pobyt ludzi;
    - wzmocnić funkcję głównych dróg powiatowych (2735, projektowanej drogi Komarno – Maciejowa) poprzez podniesienie ich klasy do Z – zbiorczych;
    - ze względu na ograniczenia dostępności na drodze krajowej, sieć dróg gminnych powinna zapewniać połączenia terenów aktywności gospodarczej z zewnętrznym układem drogowym.
  - b. budowa drogi łączącej Trzcisko z osiedlem Maciejowa wykorzystując przebieg istniejącej drogi gruntowej;
  - c. modernizacji dróg gminnych z wyposażeniem w chodniki;
  - d. remoncie głównych ulic Janowic Wielkich oraz budowie nowych ciągów pieszych na planowanych terenach rekreacyjnych;
  - e. modernizacji i remoncie dróg gminnych na terenie miejscowości Mniszków,
  - f. wprowadzanie miejsc parkingowych w miejscach o dużej koncentracji turystycznej (Janowice Wlk., Mniszków)
2. Uzupełnieniem sieci drogowej gminy będzie układ ciągów pieszych na terenach zabudowanych oraz system szlaków pieszych i rowerowych realizowany z wykorzystaniem istniejących gminnych i leśnych dróg gruntowych. Przystosowanie wymienionych odcinków dróg dla wykorzystania ich do turystyki i komunikacji rowerowej polegać będzie na częściowych korektach ich nawierzchni oraz czytelnym oznakowaniu.

6.2. Kierunki rozbudowy układu komunikacji rowerowej i pieszej

1. Istotnym elementem układu komunikacyjnego gminy jest rozbudowa systemu tras rowerowych. Obok przenoszenia codziennego, lokalnego ruchu mieszkańców gminy będzie miał on istotne znaczenie dla obsługi ruchu turystycznego. W studium zakłada się:
  - a. rozwój systemu tras rowerowych z wykorzystaniem dróg gminnych o niskim natężeniu ruchu i odpowiedniej, utwardzonej nawierzchni na terenach otwartych gminy, przy odpowiednim ich oznakowaniu;
  - b. prowadzenie odcinków tras rowerowych na terenach zabudowanych poszczególnych miejscowości jako urządzonych i oznakowanych ścieżek rowerowych, wyposażonych w oddzielną jezdnię z odpowiednią nawierzchnią i bezkolizyjne skrzyżowania z drogami lub ulicami.

6.3. Kierunki rozbudowy systemu zaopatrzenie w wodę

1. W studium zakłada się utrzymanie istniejącego systemu zaopatrzenia gminy w wodę, wykorzystującego istniejące studnie głębinowe oraz realizację następujących zadań służących osiągnięciu właściwego poziomu zaopatrzenia mieszkańców w wodę:
  - a. rozbudowę sieci wodociągowych na dotychczas zainwestowanych terenach gminy i podłączenie do nich nowych układów zabudowy. W ostatnim czasie wybudowano sieć wodociagową w Komarnie, planuje się budowę dalszych odcinków sieci w Janowicach Wielkich. W przypadku Komarna podyktowane jest to dużą dynamiką rozwoju terenów zabudowy mieszkaniowej
  - b. stopniową integrację niezależnych systemów zaopatrzenia w wodę poszczególnych miejscowości dla podniesienia niezawodności systemów wodociagowych.
2. Zakłada się utrzymanie istniejących studni awaryjnych dla zapewnienia zaopatrzenia w wodę w sytuacjach awaryjnych w trybie obowiązujących przepisów. Studium ustala ponadto następujące zasady zaopatrywania wodę dla celów pożarowych:
  - a. pobór wody w miejscowościach zwodociagowanych odbywać się będzie z istniejących sieci wodociagowych;

- b. pobór wody w miejscowościach, w których nie zapewnia się wymaganego zapotrzebowania w wodę ze względu na niską wydajność lub brak sieci wodociągowej odbywać się będzie z uzupełniających źródeł wody w postaci studni o wydajności nie mniejszej niż 10 dm³/s, punktów czerpania wody w naturalnych lub sztucznych zbiornikach lub ciekach wodnych o wydajności nie mniejszej niż 20 dm³/s oraz ze zbiorników przeciwpożarowych.
3. Dla ochrony użytkowych warstw wodonośnych po zakończeniu eksploatacji ujęć wody ustala się w studium dla ich otoczenia zakazy:
- a. wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, rolniczego wykorzystania ścieków, stosowania nawozów i środków ochrony roślin oraz urządzania przyrz. kiszonkowych;
  - b. wykonywania robót melioracyjnych oraz wykopów ziemnych;
  - c. lokalizowania zakładów przemysłowych oraz ferm chowu lub hodowli zwierząt, składowisk odpadów komunalnych lub przemysłowych, cmentarzy oraz grzebania zwłok zwierzęcych;
  - d. lokalizowania budownictwa mieszkalnego oraz turystycznego;
  - e. wydobywania kamienia, żwiru, piasku oraz innych kopalin.

6.4. Kierunki odprowadzenia i unieszkodliwiania ścieków

1. Zmiana studium zakłada się utrzymanie istniejącego systemu kanalizacji i oczyszczania ścieków oraz jego sukcesywną rozbudowę. System ten winien docelowo objąć wszystkie obszary zainwestowane gminy i stworzyć dogodne warunki dla wprowadzania nowej zabudowy na terenach wskazanych na ten cel. Priorytetowym zadaniem inwestycyjnym jest budowa nowych sieci kanalizacyjnych na pozostałych terenach wiejskich, nie wyposażonych dotychczas w sieć kanalizacyjną

6.5. Kierunki modernizacji systemu ciepłownictwa i gazownictwa

1. Zmiana studium zakłada wykorzystanie istniejących lokalnych kotłowni na terenie gminy i w innych wybranych miejscowościach gminy, oraz przeprowadzeniu ich modernizacji w miarę potrzeb. Rozwój ciepłownictwa na obszarze gminy jest ściśle powiązany z planowaną budową sieci gazowej na terenach wiejskich. Rozwój sieci gazowej na terenach wiejskich jest szczególnie istotny w kontekście dążenia do obniżania zjawiska niskiej emisji zanieczyszczeń powietrza na terenach przyległych do terenów chronionych gminy. Gaz ziemny lub alternatywnie propan-butan w przenośnych zbiornikach na gaz płynny powinien stać się głównym paliwem docelowo wykorzystywanym do wytwarzania ciepła.
2. Rozbudowa gminnego systemu dostaw gazu ma przebiegać stopniowo na zasadach i warunkach ustalanych z właścicielem sieci. Budowa sieci będzie przebiegać w liniach rozgraniczających dróg lokalnych, dojazdowych, ciągów pieszych oraz w terenach zieleni.

6.6. Kierunki modernizacji elektroenergetyki

1. Dla poprawy zaopatrzenia mieszkańców gminy i innych odbiorców w energię elektryczną w studium zakłada się:
  - a. budowę napowietrznej linii elektroenergetycznej 110kV do Wojcieszowa, jako odgałęzienie od istniejącej linii napowietrznej 110kV relacji Jelenia Góra – Miedzianka;
  - b. wzdłuż istniejących i planowanych linii elektroenergetycznych należy zachować przewidywane obszary szkodliwego oddziaływania pola elektromagnetycznego;
  - c. budowę nowych stacji transformatorowych 15/0,4 kV;
  - d. modernizację linii średniego napięcia.
2. Na obszarze gminy zlokalizowane są stacje transformatorowe stanowiące własność Tauron S.A. W celu uregulowania sytuacji prawnej wnosi się o wyznaczenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego odpowiednich działek pod każdą stacją.

6.7. Kierunki modernizacji telekomunikacji

Dla sieci telekomunikacyjnych studium zakłada poprawę istniejącego systemu usług telekomunikacyjnych na terenie całej gminy. Nowe tereny przewidziane w studium pod zabudowę mieszkalno-usługową będą wyposażane w dodatkowe sieci telekomunikacyjne powiązane z istniejącą siecią oraz powiązane z systemem radiowego dostępu NMT450. Dla potrzeb rozwoju sieci telekomunikacyjnych należy uwzględnić w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego miejsca dla urządzeń teletechnicznej kanalizacji kablowej.

6.8. Kierunki gospodarki odpadami

1. W studium utrzymuje się prowadzenie dotychczasowych form gospodarki odpadami w gminie, przy wykorzystaniu zbiorczego systemu utylizacji odpadów stałych, prowadzonego przez Karkonoskie Centrum Gospodarki Odpadami w Ściegnach-Kostrzycy. Gminna polityka gospodarowania odpadami powinna dążyć do:
  - a. wprowadzenia recyklingu odpadów komunalnych w możliwie największym zakresie;
  - b. likwidacji i rekultywacji dzikich wysypisk odpadów.

7. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM I PONADLOKALNYM

1. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, inwestycjami celu publicznego są inwestycje związane m.in. z budową obiektów dla organów władzy, szkolnictwa, ochrony zdrowia, opieki społecznej, zapewnienia bezpieczeństwa, ochroną dóbr kultury oraz realizacją dróg publicznych, kolei, dróg wodnych, sieci uzbrojenia i ochrony środowiska. Wiele elementów tego zbioru określono we wcześniejszych rozdziałach niniejszego opracowania. Wśród szczególnie ważnych zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych na terenie gminy wymienić należy:

- a. modernizacja drogi krajowej nr 3 w obrębie miejscowości Radomierz;
- b. realizację gminnego systemu ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, powiązanych z układem regionalnym.

2. Do istotnych zadań służących realizacji lokalnych celów publicznych należy:

- a. budowa kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Radomierz,
- b. rozbudowa kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Janowice Wielkie.
- c. modernizacja i budowa dróg gminnych,
- d. rewitalizacja Parku Wiejskiego przy ul. 1 Maja w Janowicach Wielkich.

8. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ PLANY MIEJSCOWE

1. W studium zakłada się następujący, wieloletni program prac planistycznych nad sporządzaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obejmujący tereny gminy. W przypadku konieczności ograniczenia zakresu opracowania w/w planów jako opracowania priorytetowe, określa się plany:
  - a. w I etapie: dla terenów miejscowości Komarno, Janowice Wielkie oraz Radomierz,
  - b. w II etapie: dla pozostałych terenów gminy, w miarę potrzeb, ze szczególnym uwzględnieniem stref rozwoju zabudowy mieszkalnej we wsi Mniszków i Trzcisko.
2. Zakłada się w studium, w ramach opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz przy podejmowaniu decyzji o warunkach zabudowy i lokalizacji inwestycji celu publicznego będą respektowane przyjęte cele polityki przestrzennej gminy. Obejmą one także prowadzenie stałego monitoringu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym.

9. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ ORAZ ROZWÓJ BAZY TURYSTYCZNO-REKREACYJNEJ

9.1. Kierunki rozwoju produkcji rolnej

1. Gospodarka rolna stanowi jedną z funkcji rozwojowych gminy. Dla przebudowy struktury agrarnej terenów gminy i restrukturyzacji funkcjonowania tej gałęzi gospodarki zakłada się w studium:
  - a. sukcesywnie przeprowadzaną prywatyzację gruntów rolnych;
  - b. ochronę gruntów najwyższych klas bonitacyjnych (R III , Ps III i Ł III) przed zmianą użytkowania na cele inne niż rolne;
  - c. rozdysponowania niewykorzystanych gruntów z zasobu Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, poprzez dzierżawę, sprzedaż i przekazywanie nowym grupom producentów;
  - d. dostosowanie wielkości gospodarstw i ich możliwości produkcyjnych do warunków ekonomicznych na zmieniających się rynkach zbytu;
  - e. rozwijanie produkcji rolniczej dla potrzeb rynku biopaliw;
  - f. przeznaczanie niewykorzystanej do produkcji rolnej istniejącej zabudowy inwentarskiej i gospodarczej dla potrzeb nieuciążliwej produkcji, baz, składów;

9.2. Kierunki rozwoju produkcji leśnej

1. Kierunki rozwoju produkcji leśnej na terenach pozostających we władaniu Lasów Państwowych ustalane są w okresowo sporządzanych planach urzędniowych gospodarstw leśnych Nadleśnictw, zaś nową tendencją będzie rozwijanie produkcji leśnej na nowych terenach. Planowane dolesienia będą wykonywane na gruntach nieleśnych zakładanych do przekazywania przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa. Ich wprowadzenie spowoduje wytworzenie nowej granicy rolno-leśnej oraz znaczne zmiany w strukturze lokalnego krajobrazu. Działania te są zgodne z założeniami programu powiększanie lesistości kraju. Obok działań związanych z nasadzeniami i gospodarką na nowo powstałych kompleksach leśnych, wzmocni się rola małych zakładów przetwórstwa drzewnego w lokalnej ekonomii.
2. Dla prowadzenia gospodarki leśnej w obszarze gminy zakłada się w studium w szczególności:
  - a. zachowanie dotychczasowej lokalizacji istniejących osad leśnych oraz innych obiektów związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej;
  - b. możliwość wprowadzania zalesień za wyjątkiem terenów o III i IV klasie bonitacyjnej, zgodnie jednak z przepisami szczególnymi;
  - c. modernizację istniejącej sieci dróg leśnych oraz gminnych przebiegających przez większe kompleksy leśne dla transportu pozyskiwanego drewna;
  - d. udostępnienie dla rekreacji i turystyki wyznaczonych do tego obszarów leśnych, a w tym: wykorzystanie części dróg leśnych jako szlaków pieszych i rowerowych oraz wyznaczenie na terenach lasów zorganizowanych miejsc wypoczynku.

9.3. Kierunki rozwoju rekreacji i turystyki

1. Zakłada się w studium rozwój różnorodnych form rekreacji i turystyki na terenie gminy, realizowany w sposób nie degradujący jej walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Aktywizacja i udostępnienie nowych obszarów dla turystyki, rekreacji i wypoczynku będzie mieć miejsce na terenach zainwestowanych wybranych miejscowości oraz w ich otoczeniu a także na terenach leśnych, zieleni urządzonej i terenach otwartych, ze szczególnym uwzględnieniem turystycznego zagospodarowania otoczenia Rudawskiego Parku Krajobrazowego.
2. W obszarze gminy zakłada się rozwój następujących form turystyki i wypoczynku:
  - a. turystyki pobytowej związanej z otoczeniem Rudawskiego Parku Krajobrazowego, wykorzystującej ich walory przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe przy rozbudowie istniejącej sieci szlaków pieszych, zorganizowanych miejsc

wypoczynku, przy wzbogaceniu oferty obiektów handlowych i gastronomicznych w miejscowościach położonych na trasach wędrówek pieszych;

- b. turystyki rowerowej, konnej, wspinaczkowej, w obszarze całej gminy (na specjalnych zasadach prowadzonej w obszarze Rudawskiego Parku Krajobrazowego), najkorzystniej wyznaczone szlaki i ścieżki oraz poszerzoną ofertę miejscowości położonych wzdłuż tych tras;
- c. turystyki przyjazdowej wycieczek zorganizowanych, w realizowanej przy wykorzystaniu istniejącej i planowanej bazy turystycznej z rozszerzoną ofertą obsługi;
- d. agroturystyki, realizowanej przy wykorzystaniu możliwości recepcyjnych pojedynczych gospodarstw, oferujących kwatery, wyżywienie oraz organizację wolnego czasu.

3. Poprawie obsługi ruchu turystycznego w obszarze gminy będą służyć następujące działania:

- a. rozwój bazy noclegowej z ofertą skierowaną do możliwie najszerszego kręgu odbiorców, o zróżnicowanym standardzie (hoteli, zajazdów, pokojów do wynajęcia, campingów, pól namiotowych);
- b. podniesienie poziomu świadczonych usług w gastronomii i poszerzenie oferty gminy w tej dziedzinie o nowe obiekty;
- c. poprawę stanu dróg dla lepszej dostępności terenów atrakcyjnych pod względem turystycznym, ze szczególnym uwzględnieniem miejscowości położonych bezpośrednio w Rudawskim Parku Krajobrazowym;
- d. stworzenie systemu tras rowerowych i pieszo-rowerowych wraz z wprowadzeniem systemu obsługi rowerzystów, wypożyczalni, serwisów rowerowych;
- e. wyposażenie ważniejszych węzłów szlaków pieszych i tras rowerowych w obiekty i urządzenia dla obsługi turystów takich jak zorganizowane miejsca odpoczynku, wiaty przeciwdeszczowe, obiekty gastronomii, miejsca biwakowania.

10. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

1. W studium zakłada się poprawę istniejącego systemu ochrony przeciwpowodziowej z następującymi działaniami w tym zakresie:

- a. modernizacją oraz rozbudową istniejących budowli ochronnych;
- b. udrożnieniem systemów melioracyjnych regulujących stosunki wodne w obrębie doliny Bobru (przy respektowaniu przyjętych zasad ochrony przyrody w obrębie Rudawskiego Parku Krajobrazowego);
- c. zapewnieniem miejsc przeznaczonych do pobierania ziemi potrzebnej przy zabezpieczaniu budowli i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej;
- d. rozbudową systemu ostrzegania przed niebezpieczeństwem wystąpienia powodzi.

2. Ze względu na konieczność spełnienia wymogów ochrony przeciwpowodziowej w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, w studium ustala się, by w miejscowych planach, wykonywanych dla tych terenów lub odpowiednich decyzjach uwzględniać następujące zalecenia:

- a. w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, tj. terenach znajdujących się w dolinie Bobru zabrania się: wykonywania czynności mogących utrudnić ochronę przed powodzią; wykonywania urządzeń wodnych oraz wznoszenia obiektów budowlanych; sadzenia drzew i krzewów z wyjątkiem plantacji wiklinowych dla potrzeb regulacji poziomu wody oraz roślinności tworzących zabudowę biologiczną wzmacniającą brzegi rzeki i konstrukcji ochronnych; wszelkich zmian użytkowania terenów, składowania materiałów i wykonywania innych robót z wyjątkiem związanych z regulacją i utrzymywaniem wód i budowli ochronnych;
- b. zakaz lokalizowania inwestycji zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko – Dz.U. Nr 213, poz. 1397), gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów oraz ich składowania;
- c. pozostawienie wzdłuż cieków niezagospodarowanych pasów zieleni spełniających funkcję izolacyjną i korytarzy ekologicznych, zakaz grodzenia nieruchomości przyległej do cieków w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu a także zakazania lub uniemożliwienia przechodzenia przez ten teren.
- d. ze względu na lokalne warunki geologiczne oraz cechu ukształtowania rzeźby terenu głównie w strefie krawędziowej doliny Bobru mogą potencjalnie występować lokalne osuwiska ziemne, (w ciągu ul. Partyzantów – stok g. Popiel, w ciągu drogi gminnej Trzciańsko – Janowice W. – skarpa nad rz. Bóbr) na przestrzeni ostatnich lat nie stwierdzono jednak nasilania się występowania tego typu zjawisk.

11. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Na terenie gminy Janowice Wielkie nie jest obecnie planowane utworzenie nowych terenów górniczych, stąd też nie istnieje potrzeba wyznaczenia w złożu kopaliny filaru ochronnego.

12. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, ZGODNIE Z PRZEPISAMI USTAWY Z DNIA 7 MAJA 1999 R. O OCHRONIE TERENÓW BYŁYCH HITLEROWSKICH OBOZÓW ZAGŁADY

W obszarze gminy nie występują obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych, w związku z tym nie przyjmuje się ustaleń dla tego typu obszarów.

13. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEN, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI

Do obszarów wymagających przekształceń i rehabilitacji należy zaliczyć:

- 1) tereny pozostałości zakładów papierniczych w Janowicach Wielkich, w tym obszarze zakłada się:
  - a) przystosowanie terenu dla potrzeb mieszkalnictwa, wypoczynku, rekreacji, z przeznaczeniem części jako zieleni urządzonej,
  - b) adaptacja części zabudowy dla potrzeb mieszkalnictwa, usług;
- 2) teren w Komarnie ozn. symbolem RO w północnej części wsi z pozostałością po gospodarce hodowlanej,

Do obszarów wymagających rekultywacji należą:

- 1) obszary eksploatacji surowców mineralnych w miejscowości Miedzianka.

Zasady ich rekultywacji określają warunki koncesji na podstawie przepisów odrębnych.

14. INNE OBSZARY PROBLEMOWE

W zapisach ustawy planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym obszarem problemowym jest obszar szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych wskazany w planie zagospodarowania przestrzennego województwa lub określony w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

W obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego województwa Dolnośląskiego wyróżniono obszar problemowy – Dolina Bobru - o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym, obejmujące swoim zasięgiem gminę Janowice Wielkie.

Obszar wymaga szczególnej polityki przestrzennej, w tym zapewnienia maksymalnej ochrony ludzi i mienia przed zagrożeniem powodziowym, ochrony i kształtowania systemu ekologicznego doliny oraz kształtowania struktury przestrzennej z uwzględnieniem potrzeb rozwoju aktywności społeczno-gospodarczych.

15. Zasady prowadzenia polityki przestrzennej

1. Przyjęcie zasady zrównoważonego rozwoju jako podstaw strategii rozwoju zarówno gminy jak i całego regionu uznaje się za podstawową zasadę służącą ukierunkowaniu rozwoju przestrzennego w obszarze gminy. Wiąże się z tym przyjęcie celów polityki przestrzennej w jej obszarze, obejmujących:

- a. efektywny rozwój gminy, dostosowany do zróżnicowanych przestrzennie uwarunkowań, połączony z przeprowadzeniem kompleksowej restrukturyzacji jego struktury funkcjonalno – przestrzennej;
- b. poprawę ładu przestrzennego terenów gminy oraz sprawnego funkcjonowania układu komunikacyjnego i sieci inżynierskich;
- c. umocnienie i rozbudowa systemu terenów chronionych i wkomponowanie przyjętych zasad ich ochrony w procesy społeczno - gospodarczego rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, z eliminacją uciążliwych wpływów na stan środowiska;
- d. pełną ochronę dziedzictwa kulturowego, połączoną z utrwalaniem korzystnych cech historycznie wykształconej, wartościowej struktury funkcjonalno – przestrzennej obszarów zainwestowanych gminy.

2. Realizacja opisanych powyżej działań powinna doprowadzić do mierzalnej poprawy standardów:
- ładu ekologicznego, związanych z poprawą stanu środowiska przyrodniczego gminy, wzmocnieniem kondycji i walorów użytkowych oraz zapewnieniem jego stabilnej równowagi;
  - ładu społecznego, polegającego na powszechnej poprawie warunków życia, w tym m.in. wysokiej dostępności do usług i miejsc pracy oraz odpoczynku;
  - ładu ekonomicznego, związanego z ekonomizacją kosztów utrzymania gminy, tworzeniem udogodnień dla rozwoju i działalności gospodarczej, przy minimalizacji obciążeń dla środowiska i infrastruktury;
  - ładu estetyczno - funkcjonalnego, związanego z poprawą strony estetycznej i technicznej terenów mieszkaniowych, zagrodowych oraz produkcyjno - usługowych.

16. Synteza ustaleń projektu zmiany Studium

1) Do podstawowych założeń studium należy utrzymanie dotychczasowej struktury funkcjonalno przestrzennej, z uwzględnieniem uwarunkowań i ograniczeń rozwoju, wynikających w szczególności z wymogu ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego czy naturalnych czynników ograniczających rozwój zabudowy.

2) W syntetycznym ujęciu, zapisy studium uwzględniają ustalenia obowiązującego wcześniej dokumentu oraz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Uzupełnieniem ustaleń dokumentu są dane wynikające ze składanych w ostatnich latach wniosków o zmianę przeznaczenia gruntów oraz wydane przez Wójta decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu w obszarach nie objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, a także wyniki analizy aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

3) Przyjęcie zasady zrównoważonego rozwoju jako podstaw strategii rozwoju zarówno gminy, jak i całego regionu uznaje się za podstawową zasadę służącą ukierunkowaniu rozwoju przestrzennego w obszarze gminy. Wiąże się z tym przyjęcie celów polityki przestrzennej w jej obszarze, obejmujących:

- uzyskanie stanu środowiska przyrodniczego, umożliwiającego poprawę standardów zamieszkiwania, pracy i wypoczynku oraz zmniejszenie lub eliminację zaistniałych dysproporcji i nieprawidłowości w zagospodarowaniu przestrzennym;
- rozwój gminy dostosowany do zróżnicowanych przestrzennie uwarunkowań ze szczególnym ukierunkowaniem na rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, turystyki oraz gospodarki rolnej, połączony z przeprowadzeniem kompleksowej restrukturyzacji struktury funkcjonalno – przestrzennej;
- poprawę ładu przestrzennego terenów gminy oraz sprawnego funkcjonowania układu komunikacyjnego i sieci inżynierskich;
- umocnienie i rozbudowa systemu terenów chronionych i wkomponowanie przyjętych zasad ich ochrony w procesy społeczno - gospodarczego rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, z eliminacją uciążliwych wpływów na stan środowiska;
- pełną ochronę dziedzictwa kulturowego, połączoną z utrwalaniem korzystnych cech historycznie wykształconej, wartościowej struktury funkcjonalno – przestrzennej obszarów zainwestowanych gminy.

4) Realizacja opisanych powyżej działań powinna doprowadzić do mierzalnej poprawy standardów:

- ładu ekologicznego, związanego z poprawą stanu środowiska przyrodniczego gminy, wzmocnieniem kondycji i walorów użytkowych oraz zapewnieniem jego stabilnej równowagi,
- ładu społecznego, polegającego na powszechnej poprawie warunków życia, w tym m.in. wysokiej dostępności do usług i miejsc pracy oraz odpoczynku,
- ładu ekonomicznego, związanego z ekonomizacją kosztów utrzymania gminy, tworzeniem udogodnień dla rozwoju i działalności gospodarczej, przy minimalizacji obciążeń dla środowiska i infrastruktury,
- ładu estetyczno - funkcjonalnego, związanego z poprawą strony estetycznej i technicznej terenów mieszkaniowych, zagrodowych oraz produkcyjno-usługowych.

- 5) Przyjęte wyżej cele polityki przestrzennej gminy będą realizowane w ramach opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz przy podejmowaniu decyzji dotyczących ich zagospodarowania przestrzennego. Obejmują one także:
- a) prowadzenie stałego monitoringu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym;
  - b) aktualizację studium oraz prowadzenia prac nad jego uzupełnieniem o rozwiązanie problemowo ujmowanych zagadnień rozwoju przestrzennego;
  - c) przenoszenie przyjętych w studium rozwiązań do opracowań regionalnych i prac nad koncepcją polityki przestrzennego zagospodarowania kraju oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.